3

Godescalci Stewechl Heusdani

IN D. APVLEII OPERA OMNIA QVÆSTIONES ET CONIECTVRÆ.

In queîs præter castigationes infinitas, ritus prisci obseruati, explicati.

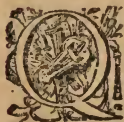
Accesserunt quoque aliorum doctorum virorum in eundem scriptorem emendationes.

ANTVERPIAE,
Ex officina Christophori Plantini.
M. D. LXXXVI.

Viro Clarissimo, amico vnico. Dno Abrahamo Ortelio. G. Steewechius. D.D.

ILLVSTRISSIMO AC GENEROSISSIMO HERMANNO A BVRGVNDIA, Domino in Somelſdijck, Sint Annclant, Veuualeue, &c. S.

VANTI me faceres, Illuſtriſſime ac Generoſiſſime adoleſcens, dum in Vbiis fuimus, nō obſcurè interdum indicaſti: etſi id factū arbitror neſcio qua opinione tua, ſeu potius commendatione Caroli Malderei tui. quem quidem à multis annis vnicè me adamaſſe, & honori meo ſemper ſtuduiſſe non ſum neſcius. multa illū de me, etiam magna pollicitum exiſtimo; vereor tamen, vt quod hoc ipſo mihi oneris impoſuit, illi aut ferendo, aut ſuſtinendo par eſſe queam. Fateor habere me, quæ tibi fortaſſe probare poſſim; cæterùm vbi cum animo reputo quàm ſit difficile vel modicè placere multis, quodammodo deterreor, &, vt verè dicam, mihimet ipſi vix vnquam ſatiſfacio. nihilominus tamen quia iam ante de re ſtatui, aleam iaciundam video, non tam vt

 opinio-

opinionem illam tuam confirmem, quàm vt amici, ſeu meam potius fidem liberem. Habe igitur, & excipe ſerena fronte has APVLEIANAS QVÆSTIONES meas. quas ego tibi in manum do, tuæq; fidei, atq; tutelæ committo. Habe inquam à me munuſculum hoc exiguum, futurum tamē obſeruantiæ in te meæ, & in illuſtriſſimam familiam veſtram qualecumque μνημόσυνον. Etenim in hac mea peregrinatione, dum abſum & à libris, & ab ipſis penè (vt ita dicam) Muſis, aliud non ſuppetit, neque elaborare animus poteſt. Vale, & vt cœpiſti litteras amare perge. nam & hæ amplius tibi ad gloriam & laudem auorum coæquandam valebunt, quàm ludicra nobilium quorundam exercitia. qui diuitiis, & ſumptibus certare cum maioribus poſſunt, virtute ac generoſitate nequeunt. Iterum vale. Francofurto, anno M. D. XXCV. pridie Kalen. VIIIbres.

Tibi addictiſſimus

Godeſcalcus Stewechius.

IANI GVLIELMI

AD GODESCALCVM

Stevvechium elegia.

*Q*V AE *tibi coniunxit me copula dulcis honesti,*
Perpetuùm custos hanc retinebit amor.
Nequeat aut creperæ præceps violentia fortis,
Aut tener eiusdem soluere risus heræ.
Quin quæcumque mihi tellus, quæ vita manebit,
STEVVECHI, *ingeminem, tu quoque noster eras.*
Tu quoque Musarum, & diæ virtutis alumnos
Inter, eras animi mutua cura mei.
Qui-cum Parnaso succedere, iamq́; lubebat
Laurea sic meritis texere serta comis;
Iam miscere sales, Charisin plaudentibus; & iam
Seria, sed nullo multa supercilio:
Tum bene STEVVECHIVM *de more ad pocula dicam*
Singula, sic absens numquam eris ipse mihi.
Hæc ego teste Deo conceptis spondeo verbis,
Tu caueris mecum mutuum, amice, face:
Sed proprium potius redde huc, atque adfer amorem,
Verus amor parilem postulat vsque fidem.
Immo, si potis est, vel me connitere amando
Vincere, ne vincar strennuus ipse dabo:
Vt duello hoc, ô Dij, bello, defunctus vterque
Exemplum sanctæ simus amicitiæ.

A. GERARDI DALANTHI

AD GODESCALCVM
Stewechium Senarij.

VALE, vale Godeſcalce, millies vale:
Noſtriq; te memoria numquam deſerat,
Siue ad Padi fluenta, ſiue Matronæ
Seu DanubI ad fœcunda abibis oſtia,
Qua diues vlma fertiles campos arat.
Faxit Deus quocumque gentium pedem
Feras, domum te candidis oloribus
Illæ reducant, quæ ſacrum nemus tenent,
Nemus, quod ille fons perennis irrigat,
Qui noſtra mulcet ſuauitate pectora;
Qua nil poteſt adferre ſol iucundius;
Illæ ſorores, illa ſacra concio,
Perenne quæ cultoribus ſui decus,
Nomenq; præſtant; quod nec vnda, nec vorax
Delebit vnquam flama, nec furens Notus.
Hac te STEVVECHI *ſemper incitem face,*
Vt pulchrum opus, quod inchoaſti, feruido
Virtutis œſtro concitatus, indies
Augere pergas, & tuum laboribus
Nomen propages, teq; fato ſubtrahas,
Quod cuncta fœdo obliuionis carcere
Concludit, inuidetq; lucem poſteris.
Sic te Deæ Parnaſides meritis ferent
Ad aſtra laudibus, audientq; poſteri,
Quo ſe coërceat loco, queis menibus,
Exilis illa noſtra, ſed cariſsima
Tibi, mihiq;, quos peperit Hueſdania.
Certè meis tu ſemper vnus oſsibus
Hærebis ignis, noſtra te Clio canet;
Seu me perire rebus aduerſis volet,
Seu proſperis augerier Rhamnuſia.

GODE-

GODESCALCI STEWECHI IN L. APVLEII LIB. I. DE ASINO, Quæſtiones.

Godeſcalcus Stevvechius Iulio Strozzæ V. I. S. D. P.

Vod munus Criticorum ſit, Illuſtriſs. Strozza, ſat per te capis. omnes nimirum id operam dare debere, vt veterum ſcriptis melius ſit, eaq́ue quantum poteſt emaculata publico donentur in poſterū. quotquot in eo ſtadio currunt, his prȩterquam alibi, tum etiam in hanc partem aduigilandum arbitror, videlicet ne ſæpius eadem iterentur, néue inculcentur multotiens à pluribus. Diuerſis, imò & longiſſimè diſſitis eadem in mentem venire poſſe ſcio: & ſciunt mecum non pauci. quid ni? cùm aliàs, tum maximè nunc nuper idem vſu mihi veniſſe intèlliges. Petij ſuperiori mercatu Francofurdienſi, ab operis Plantinianis commentarium Philippi Beroaldi ad L. Apuleij libros De aſino aureo. quos libros per ſe verbis ſplendidos; varia & antiqua doctrina conditos; illuſtratione iſtius viri multo ſplendidiores fa-

ctos non ſemel intellexeram. Simul commentarium illum adeptus ſum, cum Coniectaneis meis, quæ ſaltuatim, & ſpicatim (vt ita dicam) in hoc ſcriptore conlegeram, componere cœpi. quid quæris? infinitas coniecturas meas illius iudicio comprobatas, tantum abeſt vt doluerim, vt maximopere etiam gauiſus ſim. nimirum, quæ tanti viri iam olim in animum venerant, ea me quoque coniicere, ſeu mauis diuinare potuiſſe. id adeò concorditer, vt quaſi ex ſecta prudentium, eadem nobis ambobus, locis ducētis, & quod excurrit, placuerint. Quæ omnia qualiacumque fuêre, hîc prætermittere viſum. neque id adeò, ne quid ſermonis ea res daret liuori; quàm ne citaret nauſeam eruditis, & ingeniis noſtri ſæculi lautis. Surrogaui in locum eorumdem leuiora ſubinde, quæ tamen eò mihi pro magnis habita, quia vel prætermiſſa, vel non animaduerſa à viro magno. Opinionem meam V. I. vides, quam velim in his paucis vel confirmes, vel (quod facilè patiar) damnes. poſſe te non addo. quòd perſpectum mihi ſit quàm varia eruditione animum excultum geras. cuius acumen, & iudicium non modò rebus grauibus; verùm etiam diſpectione aliquot locorum Ciceronis, Taciti ego expertus, dum tu Mantuani Principis ad S. R. Imperij Electores, & reliquos Germaniæ Principes Legatus, in Vbiis me ita humaniter amplexus es, & magnis præmiis in Italiam inuitaſti. Vale, Tullo Leucorum.

EXER-

EXERTVS cachinnus. latissimus risus.
Exclamare longùm, exertè, solidùm.
Prouectus. profectus domum, rus.
Pantapola.
Vrigo, vredo. vri amore.
Saccarij.
Quid me fiet. emendatus Cic. in epistolis, & Ennius apud Festũ.
Ilicet. Despoliari. T. pro D. Petronius emen.
E re. è re nata. Solini locus confirmatus.
Turbauerat παθητικῶς.
Primarij, primores, summates.
Mos antiquus osculandi hospites.
Asty, Athenæ.
Oscula, basia, sauia, quid differãt.
Affatim lignorum, piscatuum.
Ædiles, flagellorum pœnam inferebant.

Fol. 2. *Dum ausculto quid sermonis agitaretur, alter extorto cachinno, parce, inquit, in verba ista.*

Primum quæro, rectè ne coner legere *exerto cachinno.* vt ea id phrasi dictum sit, qua multa libris sequentibus. *exerta voce, exertè clamare.* & lib. quinto *longùm exclamare.* & lib. quarto, *solidùm exclamare.* De risu superest alter locus non absimilis, qui adtexendus è lib. VI. vt emendetur. *Venus (*ait*) latissimum cachinnum extollit, & qualem solent furẽter irati.* legendum arbitror, *latissimum cachinnum.* suadente ipso Apuleio lib. x. *Ac dein risu ipse quoque latissimo adusque intestinorum dolorem redactus.* Iterum lib. VII. De asino: *cœpit risu latissimo gestire.* alibi eiusmodi cachinnum clarissimum nuncupat.

fol. 5. *Sed (vt fieri adsolet) sinistro pede profectum me spes compendij frustrata est.*

Quid si legamus *prouectum.* & contrà lib. IX. De asino, *quanquam procul semotus domum celeri gradu profectus.* quo loco editiones præferunt, *prouectus.*

atqui nouum non est in scriptoribus Romanis, proficisci domum; proficisci rus; proficisci ad villam. imò frequentata eadem huic scriptori libro decimo. De cætero, sinistra Apuleio, vt Græco, pro infaustis sunt. itidem de metamorphosi sua lib. XI. *curiositatis* (inquit) *improspera sinistrum præmium retulisti.*

fol. eod. *Omne enim pridie Lupus negotiator magnarius coëmerat.*

Interpretes mercatorem magnarium explicant celebrem, & clarum; alius eum à magnitudine negotiationis vult dictum. mihi aliquando in mentem venit auctorem dixisse *Pantapola.* dehinc interpretamenti vicem accessisse illa *negociator magnarius.* Meminit eorum hominum cõstitutio Nouella Imperatoris Valẽtiniani. *Græcos negotiatores, quos Pantapolas dicunt, in quibus manifestum est maximam inesse multitudinem, magnamq́; in emendis, vendendisq́; mercibus diligentiam, &c.* Vidẽdus quoque de iisdem Iacobus Cuiacius lib. X. Obseruat. cap. XIX.

fol. 7. *Ac mox virgine percita cubili suo applicat.*

Fuit, cùm probarem *prurigine.* at pòst impensiùs placuit *vrigine percita.* Sic & infra lib. VIII. *Ad illicitæ libidinis extrema flagitia infandis virginibus efferantur.* & hic reponebam illud *vriginibus.* Solens est tropo ab igne & illius proprio sumto amorem designari. Virgilius:

Vritur infelix Dido. Ouidius:

Vror, vt inducto cerata sulphure tedæ,
Vt pia fumosis addita thura rogis.

Itidem

Itidem apud eundem Paris, post declaratum amorem suum, subdit;

Si tamen exspectas vocem quoque rebus vt addam,
Vror. ————

Vrigo, & quo alibi Apuleius vtitur, vredo, idem valent. vsi vtroque alij scriptores idonei, vt Cicero, Plinius; pro eo, quod Græcis est καυθμὸς, καῦσις.

fol. eod. *Operulas etiam, quas adhuc vegetus saccariam faciens merebam.*

Putaui aliquando adsentiendum iis, qui *sagariam* restituerent. at nũc alia mens est. etsi enim sagaria, vt saccaria, cùm alibi, tum in Pandectis iuris reperiantur, placet tamen editam lectionem tueri. mouet me l. prima, titul. XXII. lib. XIV. Codicis Theodosiani, cuius partem adscribo, vt munus eorum hominũ innotescat. *Omnia, quæcunq; aduexerint priuati ad portũ vrbis æternæ, per ipsos saccarios, vel eos, qui se huic corpori permiscere desiderant, magnificentia tua iubeat comportari.* Item Vlpianus de contrahen. emptione. *Si quid ex sacco saccarij cecidisset.*

fol. 12. *Quid inquam [de] me fiet, vbi iste iugulatus manè apparuerit?*

Imitatus eos, qui dixère, *quid me fiet?* ideoq; præpositionem expellendam credo. Terentius Phorm. *Quid te futurum est?* GE. *nescio herclè.* Lucillius lib. XXVIII. Satyrarum:

Quid me fiet? siquidem nõ vis te improbis cõmittere.

Plautus Epidico:

Quid illa fiet fidicina igitur? N. *aliqua res reperibitur.*

Idem Casina. ——— *tuo quid factum est pallio?*

Cic,

Cic. Terentiæ lib. xiv. epiſt. quarta. *Sed quid de Tulliola mea fiet? iam id vos videte.* auctoritate membranarum tollo etiam hinc *τὸ de.* quod genus loquendi niſi in ipſo Cicerone repertum foret, explodere voluiſſent neſcio qui pueri. Ennij verſum apud Feſtum in *me*, pro, *mihi*, nō ſemel ſuſpectaui, vt corruptum. *Si quid me fuerit humanitus, vt teneatis.* Reſtituendū exiſtimabam *Si quid me fuat hum. vt te.*

fol. eod. *Cui videbor vero ſimilia differentiæ proferens vera?*

Inſiſto veſtigiis lectionis vulgatæ, & corrigo: *Cui videbor veroſimilia deferre, proferens vera.*

fol. 13. *Hæc identidem mecum [replicabam.]*

Tale etiam illud libro decimo De aſino: Sic ipſe mecum [replicabam]. Nihilominus tamen vtrobique adulterinum videbitur ſcriptoris huius ſtylum conſideranti. apud quem nimis quàm vſitata hæc. *Et ſic mecum. Et ſic ad illum. Et mecum.* alia ſimilia ſexcenta.

fol. eod. *Hem, et ſi tu alicuius facinoris tibi conſcius ſcilicet mori cupis.*

Non incommodè videtur ſcribi poſſe: *ilicet mori cupis.* Ilicet, pro, ſtatim, Plauto, Terentio, Salluſtio placuiſſe, pueri ſciunt. tum vſu illud pro comperto eſt, inuicem has voces ſæpè commutatas. Apud eundem libro quarto: *Veſtem ſtragulam ſubductam ſcilicet iactare deſtinaret.* poſtulat ſententia, *Ilicet.* Iterum eodem lib. IIII. *quanquam ſatis cupidi, tamen ſine mora parabunt ilicet idoneam ſui ſanguinis redemptio-*

demptionem. & hic in vulgatis ſedet τὸ *ſcilicet.*

fol.eodem. *An ignoras inepte nudum nec à decem paleſtritis te ſpoliari poſſe.*

Plauti imitatorem eſſe Apuleium nemo neſcit. vnde ſcribendum ſuſpicor, *deſpoliari poſſe.* Plau. Aſinaria ſc. Vnumquodque,

Aliam nunc orationem deſpoliato prædicas,

Longè aliã præbes inquã nũc, atq; olim, quom dabã.

Gloſſæ veteres ἐκδύτης, *deſpoliator.* Cicero Terentiæ: *Illud doleo, quæ impenſa facienda eſt, in eius partem te miſeram, & deſpoliatam venire.* lib. XIV. epiſtol. II. Quin & ipſe Apuleius lib. vndecimo. & ſecunda Apologia ſua dixit, *tegmine deſpoliare, deſpoliare pudore.* Petronius de fabis loquens, *dentibuſq; folliculos peritè ſpoliat.* malim *deſpoliat.* Præterea non hîc primùm eſt, cùm in mutuum locum immigrarint hæ litteræ D. & T. nam infra apud eundem hunc libro III. De aſino, *Luctantem me ac diu renidentem.* an quis ambigat quin ſcribendum ſit, *renitentem.* Itidem libro tertio Floridorum emendo hæc: *Quippe non promptè veniam impertire rarenter adeunti, aſſiduitatem eius requirentis eſt.* malè in hunc vſque diem edidêre, *adeundi.*

fol. 13. *Vnde autem inquit ſcio, an conuectore illo tuo, quo cum ſero deuerteras iugulato fugæ mandes præſidium?*

Nulli his viatoribus equi, aut currus. quare adhuc in ſententia permaneo, corrigendum videri, *combitore illo tuo.* Bitere, id eſt ire, notum ex Nonio, & Feſto.

& Festo. imò *Bitienses* huic vt assiduè peregrinantes dicti. Varroni autem inde compositum *combito*, pro *comeo*. libro sexto de lingua Lat. & multa ab eodem verbo aliis Grammaticis priscis.

fol. 15. *At ego mirè afflicto ex tempore absurdo ioco, in alium sermonem intentionem eius diruo.*

Suspicor legi potius debere, *at ego mî è re effictо ex tempore ab. io. in al. sermonem inten. eius deriuo.* Terentij exemplo.

———nam mî è re quendam offendi ibi militem
Eius noctem orantem———

Tum hæc apud Apuleium memineram lib. quarto: *Ex re nata consilium capere.* Iterum libro prædicto. *remedium ex re nata comminisci.* Similiter dixit quoque libro quinto. *Sed è re nata iuuenem quendam esse confingit.* Cæsar lib. tertio belli ciuilis. *Ex tempore capto consilio.* Iterum emendandus Apuleius libro x. De asino. *Habes solitudinis plenam fiduciam, habes capax necessarij facinoris otium.* in libris duobus erat, *Habere solitudinis*, quod ego leuiter immutandum censeo, *Habes è re solitudinis plenam fiduciam.* neque Beroaldum aliter sentientem sequor. Solinus de Ascitis. *quibus è re nata datum nomen est.* quam scripturam non est cur spernere debeamus.

fol. 16. *Eumq́; auidè esitantem aspiciens, aliquanto interiore macie, atque pallore buxeo deficientem video. sic denique eum vitalis color turbauerat.*

Resti-

Restituere conor genus sermonis non inelegans, non insolens. *sic denique tum vitalis color turbauerat.* sciunt qui Latinè sciunt, multa terminatione actiua, accepisse veteres significatione passiua. sic Liuius, alij, dixêre *mores mutarunt*, pro, *mutati sunt*. sic color turbasse dicitur, qui valde turbatus, & mutatus esset à priore. qua phrasi hic noster paullo post: *nam & illa vrit perpetuum.* de ea quæ iugi amore ardeat. Itidem libro de Deo Socratis, *& prope exesa mansuetudine generis sui immanè efferarunt.*

fol. 18. *Vir, vt habitus, & habitudo demonstrat ornatus.*

Lego, *cordatus.* quo modo ipse Apuleius lib. v. *mater autem tu, & præterea cordata mulier.* pari phrasi vetus poëta Ennius,

Egregiè cordatus homo catus Ælius Sextus.

fol. eod. *Nostine Milonē quendā è prioribus?*

Genuina scriptura est *primoribus*. Turpilius Pedio:

Nuptias abieci, amicos vtor primores viros.

Sic & auctor noster hoc eodem libro: *Iam & de patria, & eius primoribus explorans.* Rursum & libro secundo de Milonis coniuge agens, *Magna* (inquit) *primi nominis, & omnis carminis sepulcralis magistra creditur.* Itidem lib. quarto, *summatem puellam.* & libro vndecimo Deam Isidem *summatem* vocauit. Pari genere loquendi Byrrenam feminam *primatem* libro 11. & Democharem appellauit virum *primarium*, libro quarto.

fol. 21. *Amplexusq; ac comiter deosculatus. mi Luci,*

Luci, ait, ſat pol diu eſt, quòd interuiſimus te. at Hercules exinde è Vaſtio magiſtro digreßi ſumus.

Mos oſculandi amicos, & hoſpites, obſeruatione dignus. id primum eſt. tum expendenda quæ ſequuntur hactenus certè in mendo iacentia: Eluo hoc modo, Muſis vt arbitror volentibus. *at Hercules exinde, vt Aſty à magiſtro digreſſi ſumus.* niſi malis hoc pacto: *exinde vt Aſty digreſsi ſumus.* Pythiam ipſum condiſcipulum ſibi apud Athenas Atticas fuiſſe ipſe Lucius paucis antè verſibus prodidit. quam ciuitatem Aſtyn vocatam ſcio, à Terentio, Cicerone, Vitruuio, & aliis plus millies. Feſtus, *Aſty apud poëtas aſtutiam ſignificat, cuius origo ex Græco ab ἄϛυ, in quo qui conuerſati aſſiduè ſint, cauti, atque acuti eſſe videantur.* Meminere eiuſdem rei Diodorus Siculus, & Stephanus. itidem Donatus, & reliqui interpretes in illud Terent. Eunuch. act. v. ſc. vi.

An in aſtu venit? Accius Neoptolemo:

Sat in aſtu, & fallendo callet. Ennius Medea:

Aſty, atque Athenas antiquum, opulentum opidum.

Contempla, & templum Cereris ad læuam adſpice.

Iam illam particulam, *exinde*, cum ſua relatiua, *vt*, temporis ſignificationem habere, plus ſatis notum. adſtruam tamen exempla, quia prima hinc via nobis facta ad emendationem. Apuleius libro ſecundo. *Exinde, vt de Eubœa inſula enauigaſti.* Iterum prima apologia, *exinde, vt curiam participare cœpi.* Itidem quoque apologia ſecunda. ſic & Vlpianus:

Legatum

Legatum habere iurisdictionem non exinde, ex quo mandata est; sed ex quo prouinciam ingressus est. l. 4. ff.de offic. proconsulis. De osculo autem illo plura audiamus, non alia causa, quàm quod cognitus ille mos alibi nobis vsui futurus est. Donatus oscula facit officiosorum; basia pudicorum; sauia libidinosorum. Apuleius libro secundo: *qui vt primùm me conspexit, est, inquit, Hercules hic Lucius. & offert osculum.* Iterum de Fotide puella, dicto libr. *& osculato tuo capite, quàm inuita discederet vultu prodidit.* Itidem quarto de asino: *Sic enim primus aditus, & sermo prolixus, & oscula mutua.* Itidẽ lib. septimi principio. vbi Hemus Threx à latronibus dux factionis eligitur, antè socios omnes exosculatus, quàm inaugu-guraretur. Cornelius Tacitus de Othone: *nec deerat Otho protẽdere manus, adorare vulgũ, iacere oscula, &c.*

fol.22. *Abnuebam. quippe qui iam cœnæ affatim piscatum prospexeramus.*

Fortè an scripserit ipse auctor, *affatim piscatus*, vel *piscatuum.* quo modò Liuius, *habetis affatim lignorum.* Idem alibi: *Agri affatim materiæ præbebant ad noua opera molienda.* quin & ipsemet Apuleius libro sequenti hac phrasi dixit, *Utensilium pollemus affatim.*

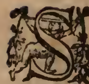
fol.eodem. *Et florem Thessaliæ [regionis] instar solitudinis, & scopuli edulium caritate deducitis.*

Scripserim primùm *diducitis*, abiecto nihilo minus illo *regionis*. Infra libro tertio, inquit: *splendidissima,*

ſima, & vnica Theſſaliæ ciuitas. Verba autem prædicta ædilis ſunt obiurgantis cupedinarium, quòd piſciculos minimos cariùs indicaſſet. ſed coërcitionem eius, vt nimis lenem ridet Apuleius. nam præterquam quod piſces pro pedibus abiici per officialem ſuum, & conteri pedibus ædilis curauerit; etiam flagellorum pœna in venditorem animaduertere poterat, auctore Calliſtrato: *ſed ne quidem arcentur honoribus, qui ab ædilibus flagellis cæſi ſunt. quanquam iure ſuo ædiles officio iſto fungantur.* l. eos qui. ff. de decurionibus.

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. II. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Stewechius Theodoro Alyſio Lotharingiæ Præſidi. S.

ÆPE id, clariſſime Domine Præſes, re ipſa compertum, qui imbuti artibus bonis, etſi numquam ſe mutuò viderint, dilexiſſe inter ſe, imò non ſecius, quàm ſi coram inita, & longa conſuetudine confirmata foret amicitia, amaſſe. De beniuolentia tua erga me, id mihi credas velim, etſi multis nominibus gratam,

eò tamen gratiſſimam fuiſſe, quòd illam tam prolixam declarare dignatus ſis, & quidem in eũ, quem vel ſolo nomine vix potueris noſſe. Cæterùm ab iſtiuſmodi viris, ea humanitate, ea ſcientia, ea rerum experientia præditis, qua tu; non ſolent beneficia niſi maxima proficiſci; non niſi in promerentes ſuo loco, & tempore conlocari. Liberorum tuorum contubernio, & præſentia dies aliquot magna cum voluptate vſus, fructus ſum. Vnus Franciſcus iis moribus, eo erga ſtudia affectu, vt ſolus ille (etſi cæteris nihil detraho) futurus ſit ſat idoneus, in quo omnium Alyſiorum ſpes conquieſcant. Abſtrahor nũc ab illo etſi perinuitus. Nihilominus tamen, ſi quid erit in quo commodare illi, aut fratribus potero, nõ committam, vt cõqueri poſſis cùm ingrato tibi rem fuiſſe. Vale, & vt cœpiſti Stewechio fauere perge.

Altercari. Álternare ſermonem, pocula.
Quaquà. Apuleius extra ordinem pluries correctus.
Geminatæ litteræ, ſyllabæ. Ciceronis duum locorum, plurium Apuleij reſtitutio.
Salue, Aue, etiam diſcedentes dixiſſe.
Iuſculum, recula, ſpécula à ſpes.
Bono animo es. Stata ratio.
Opimũ, p optimũ. Retegere caput.
Vereor tui. Cerdo.
C. litteram & S. ſuperfluè olim inſerebant.
Accij verſus tentatus. Maturare. Obtuitio.
Lauſus. is à Decemuiris, & antè à Solone in funere inhibitus.
Sermonem interficere, verba deuorare, Interſtrepere ſingultibus.
Poſtliminium. Diſtringere contentionem.

fol. 25. *En, inquit, ſanctiſſimæ Saluiæ matris generoſa probitas. ſed & cætero corporis exæqualiter ad regulam, quam diligenter*

aliquid adfigunt sunt congruentia.

Vide quæso num rectè restituerim, *sed & cætera corporis ex. ad reg. q. d. aliquid adfingunt.* Omnia inquit lineamenta maternæ formæ in filio obseruata. non secus, atque si ad regulam, ad amussim hic factus fiet, ad quam examinare, & formare sua solent diligentes architecti. pariter libro secundo extremo emendandum videbatur & illud, *sed cùm primam plateam vadimus.* geminatione videlicet vnius syllabæ, & rescribendum, *plateam inuadimus.* qua phrasi dicit libro tertio, *populum sic adorat.* alibi alia.

fol. 26. *Dum hunc, & huiusmodi sermonem altercamur.*

Alteram hanc & non bonam scripturam puto, probè emẽdare videor, *alternamus.* ad eum modum dicti Horatio *alterni sermones, ἀμοιβαῖοι λόγοι.* Festum audi: *altercatio* (inquit) *iurgatio*; *alternatio per vices successio.* Apuleius hoc eodem libro: *sequensq́;, & tertium inter nos vicissim, & frequens alternat poculum.* Corrigendum similiter, mea opinione, libro nono: *atque illos, qui mea tutela peruigiles excubias agitauerant, ausculto de meis sic alternare fortunis.* nam quod ibi editur *altercari*, non placet. Iterum dicto libro nono frequentatum in omnibus editionibus, *iam his poculis mutuis altercantibus.* repono, *alternantibus.* Rursus apud eundem libro v. *sic secum altricantes, quid soror dicimus, &c.* malim *alternantes.*

fol. eodem. *Palmaris Deæ facies quæque pinnis explicitis.*

Emendo

Emendo,*quaquà pinnis explicitis*. Itidem libr. v. *conualles lacunosæ, cauæq́, nimium spinetis aggeratæ, & quaquà versus repositæ*. perperam enim in vulgatis codicibus suppofuere,*quamquam versus*. Similiter & libro vndecimo De asino,ipso principio libri, scribo ,*quoquo ritu, quaqua facie te fas est invocare*. in Parisiensi editione, & Beroaldina retinuerunt, *quaq́, facie*. non rectè,vt opinor.

fol.28. *Tunc minus morigeros,& viles fastidiens in saxa, & in pecua, & quoduis animal puncto reformat.*

Quin reponam, *vt viles fastidiens*. dicta enim hæc de Pamphile Milonis coniuge, hospita ipsius Lucij.quæ vt quemque iuuenem conspexisset forma liberali,illico in eum & oculum detorqueret,& animum;statimque amoris pedicis irretire conaretur. si quos verò reperiret,quorum mens occalluisset ad blanditias;eos vt spretos à se,& vilia capita, magicis artibus miserè exerceret.

fol.29. *Et salue addito ad Milonis hospitium perniciter euolo.*

An non reponenda littera,quę neglegentia librariorum,seu potius inueterata scribendi consuetudine geminata non est?*perniciter reuolo*.pariter &apud Ammianum Marcellinum libro vndeuigesimo: *ita curatè pollinctus*.anne inquā scribendū?*ita accuratè*. In Apuleio equidem hac ratione plura emaculare conabor. apud quem libro tertio: *Ipse denique dux, & signifer validissimè aggressum*. Flagitat istiusmodi

geminationem ipſa ſententia, *validiſsimè me aggreſſum*. Iterum libro quarto conſtituenda etiam hæc: *quamquam valido, repentino tamen pulſu*. dicta de vetula conſtituenda, *quamquam inualido*. Itidem in oratione Veneris ad filium dicto libro, his verbis: *Et in pulchritudinem contumacem reuerenter vindica*. vides ſcio geminandam denuò ac retrahendam ſyllabam, quæ in fine præcedentis vocis hæſerat: *in pulchri. contumacem inreuerenter vindica*. Pertinet etiam huc illud libri ſeptimi: *Dum ſecum mitiſsimi homines alterant de mea nece*. legendum enim, *dum ſecum inmitiſsimi homines alternant*. Simile quoque mendum libro vndecimo De aſino in omnibus adhuc editionibus adheſit, *tu rotas orbem, luminas ſoles*, ſcribere enim debuerant: *rotas orbem, inluminas ſolem*. Recurro ad librum quintum, vbi illa: *Inſtructiq́ variè, partim gladiis armati, in lemures reformant*. reſcribo, *in lemurES reformant*. quod valet, *in lemures ſe ref*. Non aliunde iuuanda ſententia libro octauo De aſino: *ad iſtum modum ſaluti quiſque ſuæ conſulebat; interea quidam, &c.* non aliundè, quam quo modo dixi, *ad iſtum modum dum ſaluti*. Etiam in ſcholaſtica illa Ciceronis oratione in Salluſtium medicina eget hæc verba: *His moribus amicum tibi facere non potes, videris velle inimicum habere*. lego, *amicum cùm tibi*. Dabo alia in quibus putatione opus. Apuleius: *Interim dum Pſyche quæſitioni Cupidinis intenta populos circuibat, ille vulnere ingemebat*. peruerſa enim iſtic editorum librorum ſcriptio, interpunctio: *circuibat. At ille vulnere*. ſimile hodieque mendum initio libri

bri vndecimi De asino: *nec quicquam rerum mearum reformides*. scribo, *rerum earum*. Quin & in prima Apologia huius scriptoris deprauata lectio, ob litteram malè geminatam: *idq; se ait Crassus, quanquam meo tempore vel Alexandriæ fuerit*. recta scriptura erit, *ea tempore*. Redeo quamquam longo interuallo ad ea, vnde digressi sumus, hoc est ad formulam: *Et salue addito*. quod à discedente hic dictum obseruandum putaui, cuius loco vulgus magis frequentatum putat *Vale*. itidē vt in conclusione litterarum, iuxta illud Ouidij lib. v. Tristium, elegia XIII.

Accipe quo semper finitur epistola verbo,
Atque meis distent, vt tua fata Vale.

Cæterùm non semper & in litteris eam formulam seruatam ostendam. Tullius & Cicero Tironi libro XVI. epistola nona: *Etiam atque etiam noster Tiro vale*. Disertim in membranis perscriptum. *Tiro salue*. Eodem modo in extremis Catilinæ litteris ad Q. Catulū, vt apud Salluſtiū videre est, additur: *Aueto*.

fol.30. *Fotidem, quæ suis dominis parabat iuscum fartim circumscisum.*

Quod auctorem in diminuendis vocibus libenter ludere animaduertissem, quod testantur hęc pauca è plurimis. mensula, anicula, seniculus, basiolum, vnctulum. specula à spes, recula à res. restituiri putabā *iusculum*. nisi verius sit *isicium*. de quo nos alibi.

fol.31. *Sitq; iudicij huius apud me certa, & statuta ratio.*

Vereor ne genuinum sit *stata ratio*. eamque scri-

pturam pluribus postea locis recipiendum.

fol.33. *Ad hæc illa rursum me deosculato, bono animo esto, inquit.*

Suauius ad aures accidere visum, *bono animo es, inquit.* pariter vt loquitur apud Nonium Lucillius, in *Es*, pro *Esto*. *Conicce te intro, ac bono animo es.* Itidem Plautus Amphi. ——— *bono animo es.* Nec aliter Apuleius libro proximo: *Bono animo es, quod ad huius rei curam pertinet.* Iterum libro septimo: *Bono animo es, inquit, Charite dulcissima.*

fol.eodem. *Diem ceterum lauacro, ac dehinc cœnæ dedimus. Nam Milonis boni concinnaticiam mensulam rogatus accubueram, &c. cùm ecce.*

Emendo: *Iam Milonis boni c. m. r. ac. cùm ecce.* Simile Plauti Merca. *Iam addicta, atque abducta erat, cùm ad portum venio.*

fol.eodem. *Mittit mihi Byrrhena xeniola, porcum optimum, & quinque gallinulas.*

Restituendum videri & hic, & infrà sæpius, *opimum*, in Coniectaneis ad Frontinum indicaui. Malè quoque distinctum, quod mox præcessit de capillis Fotidis: *Quid cum frequenti sobole spiritus cumulat verticem, vel prolixa serie porrectus dorsa permanat?* interpungo, *Quid? cum frequenti.* eamque phrasim nimis sæpè Apuleio periisse obseruaui, sed longum mihi sit commemorare, tibi legere tædiosum. Proponere malo quod paullò superius hoc eodem libro monere propemodum oblitus eram. *Quin, inquit, etiam*

etiam vel ipsam parentem tuam accedis & salutas. vereor inquam ignotæ mihi fœminæ. & *statim rubore suffusus reiecto capite restiti.* Tam liberaliter educatum vt iste erat Lucius, caput reiecisse, & cum summa humanitate opus erat, maximè inhumanum, inciuilem se præbuisse, non credimus, eóque restituendum, *retecto capite.* Quod autem interpres ad superiora illa; *vereor inquam ignotæ mihi fœminæ.* extrinsecus subintelligendum putat; *me offerre*, vel *tradere*; vel aliquid simile, errorē animaduertis, quòd illi in mentem non fuerint hæc Varronis, Sardis, Venalibus:

Non te tui saltem pudet, si nihil mei reuereatur.

Item Afranij illud Compitalibus:

Si non vereare, nemo vereatur tui.

Item alia eiusdem Afranij, Accij, & Pacuuij, quæ apud Nonium Marcel. de numeris, & casibus.

fol. 35. *Cerdo quidam nomine negotiator accessit, eum diem commodum peregrinationi cupiens.*

Credere nequeo τὸ *nomine* ab ipso Apuleio esse. quippe adsutum ab eo qui dignus cerdoni Martialis seruire perpetuum. subdit ipsemet Apuleius paullò postea: *Hæc eo adhuc narrante mœsto, cerdo ille negociator nummulis suis correptis, &c.* Festus: *Cercopa vocant Græci lucrari vndique cupientem, quasi κέρδωνα, quem nos quoque lucrionem vocamus.*

fol. 37. *Nam & pueris extra limen, credo vt arbitrio nocturni gannitus ablegarentur,*

humi quàm procul distractum fuerat meum grabatulum.

Corrigendum autumo, atque in ordinem redigenda verba: *Nam & pueri extra limen; credo, vt arbitrio nocturni gannitus ablegarentur quàm procul. humi distratum fuerat meum grabatulum.* Quod ad verbum distratum, verbo non contendam. nam & in Vegetio pro equis distratis, suppositum fuisse distractis, ibidem ostendi. addidi mendi originem inde esse, quod consonantem C. multis locis inserere, vel adimere solent librarij. sciunt, qui membranas antiquas volutarunt. adhoc testis mihi Fęstus in *Dumecta*, in *Deblacterare*. Eodem modo, seu more S. litteram inserebant, attestante eodem Festo. in *Dusmosum*. Quinimmò & typographos Germanos, pręsertim priores illos, id religiosè secutos in variis codicibus obseruaui: adeò, vt non tantùm ob inuentam præstantissimam atque vtilissimam artem typographicam; verùm eò quoque honorem habendum censeam; quòd codices manuscriptos Germana fide exprimere, quàm in excudendis iis suo arbitrio maluerint vti. An nō hinc in vno Apuleij exemplari Basileensi: *præfactio, blactero, victricus, inchoactus.* pro *præfatio, &c.* & contrà, *conditum*, pro *condictum*. tum illa, *honustus, hostiatim, cohortus.* Itidem: *clangulo, grassus*, in quibus G, pro C. Similiter & consonantes non geminatæ, in *polutus, inacessus, penatus.* Præterea non leuia quoque indicia scripturæ vetustæ typis fideliter reddita, in *beniuolus, maliuolus*; in *omnis, tris,*

tris,puerilis,pro *omnes*. in *ansius*, pro *anxius*; contrà in *exstimatio*, pro *æstimatio*. in aliis sexcentis,quæ in illa editione diligens lector facilè deprehendat.

fol.38. *Paulisper etiam glabella femina,vel rosea palmula*[*potius*] *obumbrans de industria,quàm tegens verecunda.*

Si quid video,scripsit Apuleius absque illa particula [potius] *obumbrans de industria, quàm tegens verecundia.*

fol. 39. *Sed heus tu, inquit, caue cœna regrediare maturius.*

Ex mente Fotidis reponendum *inmaturius*. nolebat enim ipsa tardius redire Apuleium à cœna, propter metum grassatorum. Itidem libro sexto Venus inquit: *Sed haud immaturius redito.* Cicero III. Offic. *venit ipse maturè*.vide Nonium in *Maturare.* Emendare conabar Accij versum Menalippo apud Nonium,in *maturum.*

Est res aliqua,quā præsente his prius maturare institit. qui vulgatur, *quæ præsente his prius maturè in.*

fol.eod. *Tibi verò fortunæ splendor insidias; contemptus etiam peregrinationis poterit adferre.*

Scribe meo periculo,*peregrinatio po.*

fol. 41. *Omniumq; ora, & obtutus in vnum quempiam angulo secubantem conferuntur. qui cunctorum obstinatione cõfusus.*

Puto *τὸ conferuntur* expungendum.& paullò pòst scribendum, *obtuitione.*

fol. 43

fol. 43. *Ibi corpus ſplendentibus linteis coopertum, introductis quibuſdã ſeptẽ teſtibus, manu releuat, & diutinè viſu præfleto.*

Repertum in aliis codicibus, *vſu præfleto.* vnde fortè quis effecerit, *viſo, perfleto.* ſed verius eſſe exiſtimo, *& diutino lauſu præfleto.* eò quod hæc ante iuſtum funus fierent. lauſus meminit Nonius in *Silicernium.* & pariter leges x I I. tabularum. Imò ante tabulas iſtas à Decemviris vulgatas, lauſum, vel vt alij vocarunt, leſſum, in funere prohibitum à Solone, teſtes mihi Cicero ſecunda Tuſculana, & Plutarchus in Solone.

fol. 46. *Sic ille ſenior lamentabiles queſtus ſingulis inſtrepebat.*

Tuum iudicium erit, verior ne ſit coniectura mea ſcriptura vulgari: *queſtus ſingultibus interſtrepebat.* vide quæſo quod modò prçmiſſum eſt: *manibus ambabus inuadens torum, voce contenta quidem, ſed adſiduis ſingultibus impedita.* pari ferè phraſi infrà libro quinto: *Suſcipit* (inquit) *Pſyche ſingultu lacrimoſo ſermonem incertans.* Simile planè illud Apuleij libro ſexto: *Dum hæc identidem puella replicat, votisq; crebros intermiſcet ſuſpiratus.* ſimile quoque libro vndecimo De aſino: *Singultu crebro ſermonem interficiens, & verba deuorans.*

fol. 47. *Reducere ab inferis ſpiritum, corpuſq; poſtliminio [mortis] animare.*

Dicam, etſi fortè audacior videbor, illud, *mortis,* ſuſpectum mihi eſſe, tanquam ab aliena manu huc adſcitum.

adſcitum. Iuuat me quod libro tertio idem auctor ita collocauit id verbi poſtliminium abſolutè: *ſtatimq́ (ait) in meum Lucium poſtliminio redibis.* Iuriſprudentes verò aliter ea voce vſos non memini. iuris quoque non imperitum fuiſſe Apuleium adæquè certum eſt. Præterea non alia mea opinio eſt, quàm mendoſum quoque eſſe quod ſubiiciam ex libro decimo: *ſurgentem poſtliminio [mortis] deprehendit filium.*

fol. 48. *Sed hanc contationem ſequens adoleſcentis ſermo diſtinxit.*

Æſtuans populus, & ſciſſum ——— *ſtudia in contraria vulgus*; cùm reuocatum poſtliminio ad vitam audiret iuuenem, aliis alia placuere: hi matrem, quæ venenum in mortem propinaſſe diceretur, ſtatim è vita tollendam; alij loquenti cadaueri fidem non habendam contendebant. vnde mihi in mentem venit genuinam lectionem fore: *Sed hanc contentionem ſe. ad. ſermo diſtrinxit.*

GODE-

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. III. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Ste. Iacobo Sufio V. N. S. P. D.

ARRABO quod actum eſt, mi Suſi. munus non dico parabam, ſed debebam tibi, dignum viro nobiliſſimo, grauiſſimo; viro inquam dies, noctes in litteris habitanti. cæterùm eò res rediit. præter exiguas non emendatiunculas, ſed quæſtiunculas in præſens mittere nil poſſum. Vides quid inita mecum familiaritas, quid pacta, & firmata inter nos amicitiæ fides negocij tibi faceſſat. prius namque moleſtiam, quàm gratitudinem meam experiris. vt qui muneris loco onus accipis. Quid tibi debeam non me præterit: quantum præſtare conatus ſim, tuum erit expendere; ipſumque primum hunc arrhabonem amoris in te mei, ſeu potius obſeruantiæ, animo æquo ſuſcipere. quod equidem te pro ingenita humanitate tua non modò prolixè facturum; verùm & rudia hæc, acutiſſima iudicij tui lima libēter expoliturum confido. vt quod omnimodis deſiderant, à grauitate tua ſpecimen; ab ingenio tuo perfectionem adipiſcantur. Vale, &, vt ſoles, me redama.

ANGV-

ANGVLATIM. *Nihil quã flet. Non, pro non modò.*
Exertè lætitia delibutus. Apuleius mendo liberatus.
In lapidem fletit. Cusor valetudinem, pro causor.
Cudere, recudere in malam partem. Vlmea.
Scindulæ. Cæsar correctus. Alius huic. mordices asinini.
Iuppiter hospitalis.
Epona, seu Hippona dea.
Semones, medioxumi, dij præsides locorum, Genij.
Varronis apud Fulgentium versus tentati.

fol. 53. *Circumductus angulatim forum, eiusq; tribunal adstituor.*

Hæc putabam correctum iri hoc modo: *cir. angulatim forum, vsque tribunal adstituor.* Apuleius libro nono extremo: *angulatim cuncta sedulo perlustrari iubent.*

fol. 55. *At ego nihil tunc temporis quàm flere poteram.*

Si quid ego de consuetudine loquendi huius auctoris imbibi, numquam τὸ *poteram* ab illo ipso hic adscriptum fuit. Suetonius Claudio: *Nihil tota via, quàm esset ne sibi saluum imperium, requirens.*

fol. 56. *Simul eximiè metuens & hospitibus meis, & mihi; gladiolo, qui me propter huiusmodi pericula comitabatur armatus, fugare, atque proterrere aggressus sum.*

Interpungendum, ac rescribendum credidi: *comitabatur, armatos fugare.*

fol. 57. *Sic pace vindicata, domoq; hospitis, ac salute communi protecta, non tam impunem*

nem me; verùm etiam laudabilem publicè credebam fore.

Restituit Beroaldus: *non tantùm impunem me.* cæterùm germanum arbitror fore: *non iam impunem me.* Neque insolens particulas temporis subsequi eo loci, vbi ablatiuus casus præcedens aduerbij notionem supplet. ostendi in Particulis linguæ Latinæ. Et inde quoque manifestum est Ciceronem, Plautum, optimum quemque Romanorum libenter collocasse *non*, pro *non modò*; *non tantùm*, *&c.*

Fol. *60. Et certè lætitia delibuti, meq; respectantes, cuncti theatro facessunt.*

Verosimile, scripsisse auctorem ipsum, *Exertè*, vel vt antiquitus solent, *eccertè lætitia delibuti.* vt duplex c c. esset loco x. idque minus animaduersum deprauandi Apuleij causam dedisse. suprà libro primo: *Ianitor* (ait) *introrupit exertè clamitans.* Et fuit cùm apud eundem auctorem ita restituendum putarem lib. VII. extremo: *Eiulans, & exertè proclamans.* nam minus sincerum videtur illud in libris editis, *eiulās, & exinde proclamans.*

fol. eod. *At ego, vt primùm laciniam illam præhenderam fixus in lapide steti gelidus.*

Expende quæso coniectaneum hoc, *in lapidem steti gelidus*, hoc est non aliter obrigui timore, quàm si totus in lapidem forem conuersus. ad hanc normam alia eiusdem Apuleij alibi suppeditamus.

fol. *61. Verùm statuas, & imagines dignioribus, meisq; maioribus reseruare suadeo.*

Probat

Probat correctionem ipsa sententia, *meq; maioribus*. hoc est, qui me maiores sunt.

fol. 62. *Raptim denique paupertina Milonis cœnula perfunctus, curatusq; capitis acrē dolorem, quem mihi lacrymarum adsiduitas incusserat, cubitum, venia facilè tributa, concedo.*

Non est quod indicem scribendum *cusatusq;*. quippe sat notus tibi, nobilissime Susi, antiquorum scribendi modus, *frudo, cludo, cuso*, pro *fraudo, claudo, causo*. Porrò caussam dicere, vel causari valetudinem, pluuiam, tempestatem, alia, quò minus aliquid fiat, plus satis trita.

fol. 63. *Sed quod alterius rei caussa facere missa sum, mala quædam mea sors in tuam recedit iniuriam.*

Quid si sic ea legantur? *mala quædam mea sors in tuam recudit iniuriam*. vide rectè ne fecerim, qui ipsius auctoris, quæ paullo post subduntur, præ oculis habuerim. *quod tuum factum sauitas consecuta in meum conuertit exitium*. Recudendi vocem eleganter huc translatam non ignoras. tum notum lippis atq; tonsoribus prouerbiũ: *In te isthæc cudetur faba*.

fol. 65. *Túne vltima non cessas subinde lectorum iuuenum capillamenta surripere.*

Scio amicum Plautino exemplo reposuisse, *túne Miluina*. Videndum tamen, sit ne hæc coniectura ingeniosissimi, amicissimi Gabrielis Rolandij ad scripturam vulgarem accommodatior? & adeò ad

eiusdem Plauti imitationem? *Túne vlmea non cessas.* in virgis vlmeis frequentes ioci Plautini, & in seruos conuenientissimi.

fol. 66. *Pamphile mea iam vecors animi tectum scandulare conscendit.*

Scindulas appellandas, quas passim in libris scãdulas vocant, ad Vegetium demonstraui. Item apud Cæsarem VIII. belli Gallici: *cupas seuo, pice, scandulis complent.* scribo, *scindulis.* & apud Apuleium, *scindulare.* Certè siue à scindendo, siue à σχινδαλμὸς quod apud Aristophanem est, scindulæ non immerito appellantur. eadem vox, vt à viro doctissimo, quem honoris & amoris caussa nomino, Iacobo Campio, inquam, Decano, & Officiali Bonnensi audiui, hodieque Aquisgranensibus in ore est, nec minus in vsu ipsæ scindulæ, quas illi schindulen appellant. Vsui quoque esse in hunc diem Bohemis, Lotharænis, aliis nationibus, non est operæ pretium indicare.

V. gloss. σχίδαξ.

fol. 69. *Et illa quidem magnis suis artibus volens reformatur: at ego nullo decantatus carmine.*

Corrigo volente sententia, *magicis suis artibus.* Virg. IIII. Æneid. —*inuitã magicas accingier artes.*

fol. 70. *Adiuro per dulcem istum capilli tui nodulum, quo meum vinxisti spiritum, me nullam aliam meæ Fotidi malle.*

Facilè perspicis quid induxerit magnum interpretem, vt mutaret, *nullam aliam mea Fotide malle.* Sed

Sed obſeruatum hoc eſt, Alius non ſecus cum tertio, quàm cum ſexto caſu conſtrui. atque adeò frequentari ad eam ſimilitudinem alia. vt hæc, *Inuitum qui ſeruat, idem facit occidenti.* Sic & Arrius Menander: *qui præpoſitum ſuum non protexit, cùm poſſet, in pari cauſſa factori habendus eſt.* l. omne. ff. de re militari.

fol. 72. *Deliberaui an nequißimam, facinoroſißimamq́, fœminam illā ſpißis calcibus feriens, & mordicus adpetens, necare deberē.*

Conueniens aſino vox erit, *& mordicibus adpetens:* adhoc, Plautina imitatio eſt, cuius Aulularia hic verſus:

Aſini me mordicibus ſcindāt, boues incurſent cornibus.

Conſulendus quoque de eodem Nonius.

fol. 73. *Sed proh Iuppiter, hoſpitalis, & fidei ſecreta numina?*

Concinniorem ſcripturam arbitror: *hoſpitale ius, & fidei ſe. nu.* iuxta illud poëtæ:

Iuppiter hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

Tamen & Iouem ipſum hoſpitalem nuncupauêre Cicero, Ariſtoteles, Homerus, alij. quòd ius iſtud conſeruaret, ac violatores eius puniret.

fol. eod. *In ipſo vero meditullio Hipponæ Deæ ſimulachrum reſidens ædiculæ.*

Omnino legendum, *præſidens.* Q. Curtius libro quarto: *Patrio more*, inquit, *ſacrificium diis præſidibus loci fecit.* ad eundem modum dicta ab Arnobio multa, imprimis illud lib IV. *præſidatum ſocorum Deus*

iste sortitus est. Idem libro tertio: *nisi pecorum sanguine delibutas suas conspexerint arulas, suos deserunt, atque abiiciunt præsidatus*. Hipponam Deam stabulis præsedisse, præter Apuleium, testatur quoque in Octauio suo Minutius Fœlix: *nisi quod vos* (inquit) *& totos asinos in stabulis cum vestra Hippona consecratis*. Erat porrò hæc Dea cum Priapo, cum Vertumno inter deos Semones, quos teste Fulgentio ita nominauêre antiqui, quòd nec cælo dignos censerent, neque terrenos deputare vellent. Varro Mystago. ———*Semoneq; inferius derelicto*

Deum pinnatum attollam orationis eloquio.

Apud Fulgentium in *Semones* aliter vulgatur, *Deum depinnato attollam*. Atqui hos Deos, Medioxumos ab Apuleio, & philosophis appellatos memini. Apul. lib. De dogmate Platonis: *Tertium, inquit, habent, quos Medioximos Romani veteres appellant: quod ex sui ratione, & loco, & potestate Diis summis sunt minores; hominum profectò natura maiores*. Dij superi, & quos vocant maiorum gentium, numerati à Lactantio Firmiano Iuppiter, Apollo, Neptunus, Mercurius, Mars, Vulcanus, libro 1. Diuinarũ Institutionum, cap. xv. Quòd ad Deos præsides quorumque locorum, magno illos numero à Romanis cultos, Geniosque dictos fuisse, testantur versus Prudentij aduersus Symmachum, quibus ille nimis ridiculam & stultam in hac parte antiquorum superstitionem insectatus est:

Quamquam cur Genium Romæ mihi fingitis vnum?
Cùm portis, domibus, thermis, stabulis soleatis

Adsigna-

Adſignare ſuos Genios, perq́ omnia membra
Vrbis, perq́ locos Geniorum millia multa
Fingere. ————————

Illud penè imprudens prætererieram, docuiſſe in Aduerſariis ſuis Adrianum Turnebum lib. XXIIII. cap. IIII. & Iacobum Pamelium in eruditiſſimo Commentario ſuo ad Tertullianum approbaſſe; Deam illam de qua modo egimus, *Eponam*, non *Hipponam* nominandam, quamquam aliter id nomen vulgetur apud Tertullianum, Prudentium, Iuuenalem. &, quorum teſtimonia nos ſupra laudauimus, Fulgentium, & Minutium Fœlicem. pro Turnebo ſtare quoque videtur inſcriptio antiqua, quæ in valle Lauentina: HERCVLI. ET. EPONE. Diſſentit nihilominus à Turnebo Lilius Gyraldus libro primo de Diis gentium.

fol. 74. *Et largo ſtrepitu percuſsis ianuis, trepido etiam rumore viciniæ conclamantis latrones, profugit territus.*

Geminandam vocem arbitratus ſum, & legendum, *viciniæ conclamantis latrones, latrones*. qua formula apud Ouidium quarto decimo Metamor.

Certatimq́ omnes vno ore arma, arma loquuntur.

Itidem vt apud Horatium lib. I. Ode XXXV.

Ad arma ceſſantes, ad arma
Concitet. ————

fol. 76. *Tunc igitur à roſis, & quidem neceſſario temperaui, & caſum præſentem tolerans, in aſini faciem fœna rodebamus.*

Periculosa dubio procul coniectura, maximè si desint codices antiqui, quorum vestigiis nitare. verùm enimuerò permittendum nonnumquam neruos ingenij experiamur, sicubi aut hiulca scriptorum oratio, aut luxata sententia appareat. quam opinionem meam videbo si probaturus sis. deinceps has coniecturas in precedentem Apuleij locum considerandas tibi relinquam. *in asini faciem fœna vt mus rodebam.* vel *in asini faciem fœna Lucius rodebã.* facere eo videtur quod legitur principio lib. sequentis: *nec me cum asino, vel equo meo compascuus cœtus attinere potuit, adhuc insolitum alioquin prandere fœnum.* Illud ex libris hisce palam est, auctorem ipsum in forma asini, veteris Lucij sui oppidò frequenter recordatum, tum nulla de re magis conquestum, quàm quod errore Fotidis in asinum trãsformatus esset, cum canes rapinis sat lautis inescari, aut cœnarum reliquiis distendi videret.

GODE-

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. IIII. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Ste. A. Gerardo Dalantho Medico S. P. D.

DICAM ingenuè, ex popularibus, & ciuibus nostris vnum te, iam inde à pusillo puero, & suspexi frequenter, & annis crescentibus vnicum æmulatus sum. Didonem tragœdiam tuam quotiens inspicere soleo, totiens non imago tua, verùm & ingenij quoque acumen, venustas morum mihi repræsentari. Quisquis eam legit, & legit cum iudicio, facile animaduertit εὕρεσιν ποιητικὴν, sententias acutas, verba aptissima. super hæc, affectus pro aulæo tragico ingeniosè expressos, ab homine scilicet eius ætatis, cuius tu, cùm eam scriberes. Discessit illa à me, & quidem ingratIs. nec ferrem desiderium, ni alios mihi versus succenturiasses, qui apud me, quo ad aliter licebit, eius poëmatis vicem erant. Scio premere te alia, quæ alterius generis, alterius Genij. velim proferres, cùm patriæ inlustrandæ, tum iuuandæ reip. Si qua bellicis hisce turbis interciderunt, noua te succudere posse, id quoque scio. Rectè feceris, si exspecta-

tioni Heuſdanorum ſatisfeceris, laudem tuam ſimul cum nomine dulciſſimi natalis ſoli noſtri propagaris. Vale, & paucula hæc in Apuleio mihi conſidera.

STATVS homini quare erectus. Quaquà verſus. Forare, fori ſociorum.
Cætera bonus. Threces temulenti. Ter anteferre. Mali, & noxij.
Euigilare. B pro V. & contrà. Caſſiodorus in Variis bene correctus.
Reuenire. Apuleius extra ordinem aliquammultis locis emendatus.
Formulæ, quid malum: quid bonū. Omne publicum. commune Siliciæ.
Somniorum euentus contrarij. in ſomniis nuptiæ & mors ſeſe repræſentant.
Lancinare verbum. ſemel Apuleio; bis Salluſtio reſtitutum.
Mellita edulia. V pro B. Voces blandientium, mi Herilis; mea mater.
Apuleij loca extra ordinem emaculata. Petronius correctus.
Formula deprecandi, per te: per vos.

fol.77. *Sumpto remedio de iumenti quadrupedis incuruo gradu, rurſum refectus in hominem reſurgerem.*

Malim legeretur, *rurſum rectus in ho. reſurgerem.* vel ſic, *rurſum erectus.* Ouidius 1. Metamorph.

Os homini ſublime dedit, cælumq́; tueri
Iuſſit, & erectos ad ſydera tollere vultus.

Cur autem ſoli homini Deus ſtatum ſublimem tribuerit, & erectum: cæteris animalibus depreſſum, corpore toto in humum proiecto; eleganter, & acutè diſputat Lactantius Firmianus lib. De opificio Dei. cap. VIII.

fol.83. *Mons horridus, ſyluestribuſq́; frondibus vmbroſus, &c. convalles lacunoſæ, & quam-*

quamquam versus reposita.

Probè restituisse me, *& quaquà versus.* Parisiensis,& Beroaldina editio post ostenderunt.

fol.85. *Hi simili lauacro refoti, inter foros sociorum sese reponunt.*

Restituere conati, *inter choros sociorum.* sed probum est,quod editur.dictum de latronibus, qui sociis iam accũbentibus superuenerunt, qui pariter calida perfusi,& peruncti oleo, lectulis sese iniecerunt,inseruerúntque iis locis (foros vocat) vbi socij rarius,nec satis aptè & continuatè accubuissent. A foris illis deducta *forare*, *fores*, *foras* : adeundus Festus, & Nonius Marcellus.

fol. eod. *Clamore ludunt, strepitu cantillant, convicius iocantur, ac iam cætera semiferis Lapithis, Thebanis, cẽtaurisq́ similia.*

Nisi me opinio fallit, scripserit ipse auctor, *similes*. Græcum loquendi morem agnoscis scio, Romanis quoque non neglectum. *cætera similis huic. cætera bonus.* Virgilius:

Consertum tegmen spinis, at cætera Graius.

Apuleius libro decimo : *Possumus quidem omnia cætera fratres manere,ab isto tamen nexu communionis discedere.* Iterum primo Floridorum : *Cùm in artificio patris foret tibicinus; Phryx cætera, & barbarus.* Redeo ad præcedentia,quòd enim Thebanos semifero,& truci hominum generi adnumerauêre, ipsis nolentibus arbitror factum. quare restituendum suspicor, *Threcibus,centaurisq́;*. Threces enim à temulentia,

mulentia, & insolentibus moribus inter conuiuendum malè semper audisse testis mihi, præter Herodotum, & cæteros historiographos, Horatius libro primo. Ode XXVII.

fol. eod. *Cuius salutem merito sarcinis istis, quas aduexistis omnibus terræ antetulerim.*

Ad oram libri adhibuere, *certè antetulerim.* quid si genuinum credamus, *ter antetulerim.* quomodo & pro formula antiqua erat,

———ter, quaterq; beatum.

fol. 88. *Prius maluit rerum singula per latiorem fenestram forinsecus nobis stilis rapienda dispergere.*

Si coniecturam sequamur, clarior videatur sententia, *nobis singulis rapienda dispergere.* si quid video, mutauit sententia ex compendiosa scriptura quæ fuit, *siglis.* nam qui aniculæ ædes expilabat, sociis in area stãtibus sua singulis onera absportãda proiecit.

fol. 90. *Gladiatores isti, famosæ manus; venatores illi, probatæ pernicitatis; alibi noxij perdita securitate suis epulis bestiarum saginas instruentes.*

Pro *alibi noxij*, legendum autumo, *mali & noxij.* Minutius Fœlix in dialogo suo (cui titulum fecit Octauius, monente id duobus locis Lactantio) de sacrificiis, & ludis Rom. agens, addit: *hodieq; ab ipsis Latiaris Juppiter homicidio colitur; &, quod Saturni filio dignum est; mali, & noxij hominis sanguine saginatur.* Adhibendus etiam Lactantius lib. I. cap. XXI.

fol. *91. Tunc vulgus ignobile, quos inculta pauperies, sine delectu ciborum, tenuato ventri cogit sordentia supplementa, & dapes grauitas conquerere.*

Plebem Romæ secretam fuisse ab aliis, quòd publico aleretur, notum. cæterùm prius annonam, post collegio pistorum instituto panem accepisse, eumq; ab eminentiori loco, & gradibus, vbi distribueretur, gradilem vocatum, variis Imperatorum constitutionibus, tam Iustinianæi, quàm Theodosiani Codicis docemur. quæ caussa fuit, cur aliquando mutandum hoc loco putarim, *sordentia supplementa, & dapes gradiles.* vbi verò Parisien. codicem inspexi, non potuit non placere illius lectura, *& dapes gratuitas.*

fol. 94. *Nam & facies vrsæ mediis ædibus discurrentis, ad proterendos, si qui forte vigilassent, videbatur oportuna.*

Geminatione litterarum, idque locis geminis iuuanda sententia, *ad perterrendos, si qui fortè euigilassent.* de vtroque mihi iam persuasum est. maximè autem de posteriori, quod sciam Ciceronem, Quintilianum id verbi ea notione vsurpasse. Est etiam apud Arnobium lib. II. aduersus gentes: *quibus caussis*, inquit, *mergamur in somnos, quibus euigilemus.* Itidem Apuleius lib. VIII. *somnolentis tenebris relictis, ad aliam euigila caliginem.*

fol. 95. *Quidam seruulus strepitus scilicet diuinitus inquietus, proserpit leniter.*

Mea

Mea auctoritas valeret, restituerem, *strepitu scilicet diutino inquietus.*

fol. 97. *Sic etiam Thrasilion nobis perimitur, sed à gloria non periuit.*

Scriptum id fuit ἀρχαϊκῶς, pro *peribit.* Plautinam sententiam huic in animum fuisse verosimile est, ex Captiuis: *Qui per virtutem peritat, non interit.* Opinionem nostram non queo commodius, quàm ipsius Apuleij germano loco stabilire. qui eodem hoc libro: *sed illum vtcumque virtus sua peremit; inter inclytos reges, ac duces præliorum tanti viri memoria celebrabitur.* Dabo locum in quo è contrario B, pro V immigrasse censeo. Cassiodorus lib. VI. Variarum, in Formula præfecti annonæ: *Per officinas pistorum, ciboséq; discurris, pensum, & munditiam panis exigis. nec vile iudicas vnde te possit Roma laudare.* an ferendum sit, discurrisse per cibos! mihi certè is cibus non sapit. puto in antiquis fuisse, *Bicoséq; discurris*, pro *vicoséq;*. id an ad palatum sit eruditiorum, audiam.

fol. 98. *Nec mora, cùm latrones vltro anxij, atque solliciti remeant.*

Ora libri adscriptum habet, *remaneant.* noli dubitare, quin habitarit in autographis, *reueniant.* Itidem emendandum apud eundem pluries, inprimis lib. VI. *Ecce confecto nescio quo graui prœlio latrones eueniunt onusti.* lege *reueniunt.* Iterum initio libri septimi: *quidam de numero latronum peruenit.* lego, *reuenit.* Apuleius libro septimo, vbi id vocabulum integrum

integrum eſt. *Gaudentes (ait) ciuitatem reuenimus.* Iterum lib. IX. *Larem reueni meum.* Solinum, Ciceronem, Plautum ſæpenumero vſos, non eſt precium operæ demonſtrare. Corrigamus potius quod mox ſubditur: *Dicere eam ſæuiore iam vultu iubebat, quod malum fieret.* Formula Comica, & iraſcentis erit, ſi ſic emendes: *quid malùm fleret.* Contraria extat apud eundem hunc libro decimo: *Sciſcitatus quid bonùm rideret familia.*

fol. 100. *Speciosus adoleſcens inter ſuos principalis. quem filium publicum omnis ſibi ciuitas cooptauit.*

Neſcio an verius ſit, *quem filium, publicum omne ſibi cooptauit.* alia apud eundem ad eam formam dicta videntur. libro quinto: *profundum calamitatis.* lib. XI. *lubricum virentis ætatulæ.* Itidem apud M. Tullium: *commune Siliciæ.* quod nos redderemus, Suiſſe communitatem. rempublicam Siliciæ. Ad coniecturam noſtram facit Latinus Pacatus, qui in panegyri, quam Theodoſio dixit, atratos ait infeſtare publicum.

fol. 101. *Cum irruptionis ſubitæ gladiatorum impetus ad belli faciem ſæuiens nudis & incertis mucronibus coruſcans.*

Murat Beroal. *& inſertis.* malim, *& exertis.* ſi modo quid de vulgata lectione recedendum ſit.

fol. 102. *Denique flere, & vapulare, & nonnunquam iugulari lucroſum, proſperumq́;*

pro-

prouentum nuntiant. contra ridere, & mellitis dulciolis ventrem ſaginare, vel in voluptatem veneream cõuenire, triſtitiæ animi, langori corporis, damniſq́; cæteris, vel anxiatum iri prædicant.

In explicatione ſomniorum, ne quid ſomniarem, pro virili contendi: quid verò mihi euenerit, doctiorum iudicium eſto, inter eos tuum, mi Dalanthe. Qui in margine libri addidêre, *vel laxatum iri*, vidêre quidem vulnus, ſed nihil minus, quàm curauêre. Abſterrere vult anus puellam à ſuperſtitione ſomniorum. non debere vanis illis figmentis vel terreri, vel moueri. quippe viſiones nocturnas contrarios ſequi euentus. In qua ſecta hodieque non pauci: & inter veteres, qui de ſomniorum interpretatione ſcripſerunt, Artemidorus auctor Græcus: is libro ſecundo ſuo tradidit plorantem, dolentem in ſomnis, exinde gauiſurum. qui autem mortuum ſe ſomniat, nuptias contracturum, & contrà: eò quòd nuptiæ, & mors inuicem ſe repræſentent. In eadem opinione Plinium Iuniorem fuiſſe, eiuſdem epiſtolæ indicant. Eadem mens aniculæ huius, ſeu Apuleij fuit: ad quam exprimendam, videndum quid faciat mea coniectura. *contra ridere, & mellitis eduliis ventrem ſaginare; vel in voluptatem Veneream conuenire; triſtitia animi, langore corporis, damniſq́; cæteris lancinatum iri prædicunt.* Arnobius primo aduerſus gentes: *Iſis furua mœrens perditum filium, & membratim coniugem lancinatum.* Idem libro ſecundo: *ipſam* (inquit)

quit) *credulitatem facetiis iocularibus lancinare.* Iterum lib. eodem: *Cruciatibus, & belluis, quibus corpora lancinatis.* Vsi quoque Lancinandi vocabulo, Catullus, & Sallustius Catilinaria coniuratione. *bona* (inquit hic) *patria dissipauerat.* merito repositum ab Iano Palmerio nostro: *bona pa. lancinauerat.* id ex fide manuscripti codicis. Reddamus suadeo idem verbi Sallustio, primo lib. Historiarum in oratione L. Philippi: *remp. largitionibus lacerari videbam.* lego, *lancinari.* Ibidem paullò inferius, *angitur enim, & laceratur animi cupidine.* lego, *lancinatur.* Nunc quod, *mellitis eduliis*, in Apuleio reposuerim, pro, *mellitis dulciolis*, causam vide: Apuleius lib. x. inquit: *panes, & mellita edulia concinnabat.*

fol. eod. *Bono animo esto me hercules, nec vanis somniorum figmentis terreare.*

Scribo primùm, *bono animo es.* inde in verbis aniculæ iuramentum illud non puto tolerandum: fœminæ enim per Herculem non iurabant, neque per Castorem viri, vt docet nos Agellius in noctibus Atticis. quæ causa est, cur vlterius scribam: *bono animo es mi Herilis.* Blandienti vox conuenit. Identidem apud eundem hunc vsurpata libro nono: *De isto quidem mi Herilis tecum ipsa videris.* Simile blandimentum in verbis iuuenculæ, quibus ea vetulam adfatur, eodem libro nono: *Sed nosce valde cupio, &, oro mater, ordine mihi singula retexe.*

fol. 104. *Sed non adeò gaudens, quæcumque est, meos honores vsurpauit. iam faxo, huius etiam*

etiam ipsius illicitæ formositatis pœniteat.

Videbit quilibet, eorum certè qui aliquid vident rectum esse, *vsurpabit.* vitium ex commutatione litterarum V, & B. mendum simile in tribus codicibus editis obseruabam libro IX. *sed forsitan lector scrupulosus reprehendens narratum meum sic argumentaueris.* scribo, *argumentaberis.* Emaculandum quoque libro primo Floridorum: *Alexandri præclara facinora fatigaberis admirando.* perperam enim istic editur, *fatigaueris.*

fol. 105. *Per ego te, inquit, maternæ caritatis fœdera [deprecor,] per tuæ sagittæ dulcia vulnera, per flammæ istius mellitas vredines.*

Magnum periculum est, ne in deprecatione hac Venerea, formula debita, & consueta seruata non sit. nam vel solo aurium sensu initium eius nimis asperum deprehenditur, quia præcipitatum. Placeret mihi, *Per te, inquit, per maternæ caritatis fœdera.* quia placuisse video eam formam priscis; Liuio imprimis: *Per vos, inquit, fidemq́ue vestram.* Salustio Iugurthino bello: *Oro vos per liberos, atque parentes vestros.* sed ibidem, non iniuria, veteres membranas secutus eruditissimus Ioannes Riuius emendauit abiecto verbo: *Per vos, per liberos, atque parentes vestros.* Videanne & supra libro II. his verbis Apuleij medelam adhibuerim: *Miserere, ait sacerdos, miserere per cælestia sydera, per inferna numina, per naturalia elementa per [se] nocturna silentia.* particulam inclu-

inclusam ad superiora re traho,& muto: *miserere per te, per cælestia sydera.* Iterum apud Apuleium in ipso limine libri sexti, vbi Psyche Cererem Deam adprecatur: *Rogo te frugiferam,tuam dexteram istam deprecor,per lætificas messium cerimonias, per tacita sacra cistarum.* Marginalem scripturam Beroaldus arripuit, *Per ego te frugiferam.* mihi pro genuino erit, quam diu ero: *Per te,per frugiferam tuam dexteram.* Petronio eadem formula reddenda: *Per formã tuam te rogo,ne fastidias hominem.* emendo, *per te, per formam tuam,ne fastidias hominem.* Vsum hac formula Virgilium,& quidem perlibenter, testimonio sit vel vnus liber x. Æneid. in quo eam reperias bis, térue. Arnobium quoque vsum animaduerti libro quarto aduersus Gentes: *Per humani generis iura atque ipsius mortalitatis consortia,cum auditis & legitis, &c.*

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. V. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Steu. Hieronymo Berchemio I. C. S. D. P.

QVANTVM indolueris, adlato nuntio de Iani Melleri Palmerij obitu, facilè per se capiant, quibus notus Berchemius; quibus ipse Palmerius notus. Virum amisisse nos multijuga scientia imbutum, & eximiis antiquæ disciplinæ notis tinctũ vel ipsamet inuidia inficias ire nõ ausit. virũ, inquam, in quẽ verè illud Ennij: ——*mores veteres, nouosq; tenentem.*

Multorum veterum leges, diuumq;, hominumq;
Prudentem. qui multa loquiue, tacereue posset.

Addo, ex animi mei sententia, indidem:

Qui res audacter magnas, paruasq;, iocumq;
Eloqueret. quæ tincta malis, & quæ bona dictu,
Euomeret si quid vellet, tutoq; locaret.

Acutum, facundum fuisse, non est quòd prædicem. talem enim ipse se, non modò Germaniç suæ; verùm & Galliæ, Britanniæ coram; Italis, cæterisque nostri orbis populis scripto probauit. Vale amicissime Berchemi, & permitte in his Apuleij tuo me iudicio vti. Tullo Leucorum.

AGERE

AGERE *se intra limen. Gradus pensilis.*
Penitus, penita, penitum. offa penita.
Dedititiorum libertorum conditio pessima.
Quidni. pumilus, pumilio. glabrus.
Epitome Liuij lib. LII. *correcta.*
B.P.R commutatæ ob similitudinem litteræ.
Libri antiquitus maioribus typis Romanis describebantur.
Varronis locus Bimargo suspectus, forte sanatus.
Vultu fraudem tegere. vultu simulationem sustinere.
Præminari. Hilarare. Lætare. Adulare. Vlciscere.
RE, *& Ex locum commutarunt.*
Biles meræ.

fol. 110. *Inuitata Psyche talium locorum oblatione propius accessit, & paullò fidentior mira limen sese facit.*

In Parisiensi editione correxisse animaduerti, *locorum oblectatione.* vbi etiam bene immutarunt alterum istud, *intra limen.* sed hactenus tantùm. etenim magnum pignus dederim, reliqua non ab Apuleio, sed ab aliquo librario esse. Video quid illi fucum fecerit: in m. s. reperit *sese acit*, hinc ille more suo effecit *facit*. cæterùm vera lectio in altero latet, tantùm scriptura mutetur, *agit.* agere sese intra limen, imitatio Virgiliana est: idemque valet, quod pedetentim, & quasi suspenso gradu (pensilem alibi hic noster vocat) ire. proprium eorum qui metuunt. Subdubito etiam hunc Apuleij locum libri decimi De asino non integrum esse: *hæc vt primùm ante iudicis conspectum facta est.*

fol. 115. *Vt illarum prorsus cælestium diuitiarum copiis affluentibus satiatæ, iam præcordiis penitus nutrirent inuidiam.*

Coniectura hæc nostra non difficulter, vt spero, se tibi probabit, *iam præcordiis penitis nutrirent inuidiam.* Iterum ea vox reddenda Apuleio prima apologia sua: *De summis montibus in mare transferatis, & penitus piscium ventribus insuatis*, ac legendum, *penitis piscium ventribus insuatis.* sat notum est antiquos, & quidem Latinissimos, declinasse penitus, penita, penitum. Quin & ipse Apuleius ad eum modum summi fontis scaturiginem appellat penitam, sexto de asino. De offa penita meminere Festus, & Arnobius. Subditur eadem pagina de Veneris filio Cupidine, quem vt adolescentem, modò florenti lanugine barbam instruentem sua Psyche describit, his verbis: *Sed è re nata confingit esse iuuenem quendam, & speciosum commodum. Lanostim barbitio genas inumbrantem.* emendandum arbitror, *iuuenem quendam speciosum, & commodùm lanatim barbitio genas inumbrantem.* vt lanatim, sic ille efflictim, discretim, angulatim, aceruatim, alia sexcenta vsus. & cum eo optimus quisque.

fol. 116. *Et nos quidem, quæ natu maiores sumus, maritis aduenis ancillæ deditæ, extorres & lare, & ipsa patria degamus.*

Milesiarum scriptorem iuris Romani, & Latini peritum fuisse, testantur non solùm voces, sed & formulæ antiquorum prudentium. quibus ille & multis vtitur, & ad rem perquàm accommodatè. quare suspicatus sum eũdem & hoc loco inibi fuisse, & scripsisse, *ancillæ addictæ.* vel quod propius vero,

ro, *ancilla dedititia*. Seruorum manumissorum triplex olim conditio, vt meministi. nam aut ciues Romani fiebant, aut Latini, aut Dedititij. horum pessimam conditionem fuisse qui nescit, videat Institutiones Vlpiani, Caij, Theoph. & Liuium libr. VIII. Andream Alciatum lib. I. Parer. cap. XVI. Angeli Politiani Miscellanea, & alios.

fol. eod. *Patre meo seniorem maritum sortita sum, dein cucurbita caluiorem, & quouis puero pumiliorem. cum cuncta domum serris, & cathenis obdita custodientem.*

Fortean dixerit auctor: *quid ni? cuncta domi seris & cathenis obdita custodientem?* vel hoc pacto: *cunctam domum seris, & ca. obditam custodientem.* Nunc qui *pusilliorem* reponere conantur, pro *pumilliorem*, sciant se id facere inuito Fulgentio, qui in libello suo de prisco sermone, adductis præcedentibus Apuleij verbis, pumilum interpretatur mollem: & pro caluiorem, legit glabriorem. quo modo & Arnobio id verbi vsitatum lib. III. aduersus gentes: *Hos capillorum intortionibus crispulos; caluitiis alios & glabritatibus rasos.* Item lib. VI. Arnob. *Vterque à vobis glaber, atque ore compingitur leui.* quapropter auctoritate Fulgentij primum illud retinẽdum: alterum quoque in possessionem remittendum censeo. De pumilionibus sæpiusculè meminit Plinius. Pupulum à pupus, quasi paruum puerum Catullus, & similiter Apuleius denominauêre. quod ad *pumulum*, corrigo Epitomen Liuij lib. LII. *qui Alexandri filio bi-*

mulo admodum regnum asserebat. restituoque *pumilo admodum*. neque sequor eos, qui reposuêre, *puero admodum.* causa deprauandi fuit similitudo litterarum B. & P. nam & has, vt & R. non semel ex adfinitate commutatas, testes mihi Quintilianus, & Plinius, quorum verba, & monita de maiusculis, & Romanis litteris accipienda, quod iis antiqui in libris describendis vsi, frustra te monerem. Potius Varronianum fragmentum ex Bimargo mecũ considera. *nam humanis omnia sunt paria: quippe maior plus vrget: pisces vt sapè minutos magnus comest: vt aues enecat accipiter.* Vide diuinationem, siue hallucinationem meam: *num humanis omnia sunt paria? quippe maior pumilos vrguet.*

fol. 121. *Sorores nomine mentientes, thesaurumq; penitus abditæ fraudis vultu læto testantes.*

Tam certum bene me emaculare, quàm meridie lucere: *thesaurumq; pe. ab. fr. vultu læto tectantes.* quomodo ipsemet locutus alibi Apuleius, *vultu tamen* (inquit) *gaudium tegit.* sic & lib. x. *fidei ait supprimens faciem, prætendens imaginem blandiusculè respondit.* Porrò & ipso rerum vsu indies experimur, & à Cic. libro primo, epist. 1 x. docemur, fronte, ac vultu simulationẽ facilè sustineri. Virg. IIII. Æneid.

Consilium vultu tegit, ac spem fronte serenat.

Iterum dicto libro:

Spem vultu simulat, premit altum corde dolorem.

Atqui hypocrisim istam scitissimè à Sallustio depi-

pictam non negabis. in Coniurat. *aliud clausum in pectore, alind promtum in lingua habere.* & paullò post: *magisq́ vultum, quàm ingenium bonum habere.*

fol. 124. *Maritum incerti status, & prorsus lucifugam tolero, bestiamq́ aliquam rectè dicentibus vobis, marito consentio. meq́ magnopere semper à suis terret aspectibus. malumq́ grande dei vultus curiositate præmiatur.*

Lernææ bestiæ capita aliquot concidisse me intelliges, rem ipsam si consideràbis: hoc est, Psychen coniugale præceptum hic temerasse, quamquam ille seriò monuerat, grauiaque interminatus erat, si vnquam de forma illius vel inuestigare, vel prodere quicquam perniciosissimis lupulis, sororibus suis ipsa auderet; tum fore, vt infans quem vtero gestabar, diuinus alioquin futurus, mortalis fieret: & vultibus mariti exploratis, eos postilla amplius non visuram. rescribo autem præcedentia in hunc modum: *maritum incerti status & p. l. tolero, bestiamq́ a. dicentibus vobis maritum consentio. me qui magnopere s. à suis terret aspectibus. malumq́ grande de vultus curiositate praminatur.*

fol. eodem. *Simplicis puellæ pauentes cogitationes inuadunt.*

Tractata primum Psyche à sororibus astu: tectè enim & quasi per cuniculos omnia primum expiscatæ; postea destrictis fraudiũ gladiis apertè illã inuaserũt. ea propter scribo: *patẽtes cogitationes inuadũt.*

fol. 125. *Sed cùm primùm illius morte salutem tibi feceris, anxiæ præstolabimur, cũctisq́; istis socius tecum relatis, votiuis nuptiis hominem te iungemus homini.*

Legere conor, *cunctisq́; istis opibus.* sed hoc scio magis facturum ad palatum: *cunctisq́; istis ocius tecum relatis.* Adhibendus Festus, in *Ocius.*

fol. eodem. *Ipsæ protinus tanti mali* [*consilium*] *sibi metuentes.*

Malis consultoribus malum id consilium, futurum haud dubiè pessimum. verùm tamen quod in Paris. editione repererim *confinium*, inducor, vt vtrumque ab adulterina manu esse deputem.

fol. 126. *Cupidinem formosæ cubantem, cuius aspectu lucernæ quoque lumen hilaratum increbuit.*

Hilarare frequentatum olim Rom. scriptoribus fuisse non solùm hoc loco testatus Apuleius, & alibi Cicero. quin & Liuius Ægystho *lætare*, actiuè protulit: *Iámne oculos specie lætasti optabili.*

fol. 128. *Ego quidem simplicißima Psyche parentis meæ Veneris præceptorum immemor; quæ te miseri, extremiq́; hominis deuictã cupidinẽ, infimo matrimonio addici iusserat; ipse potius amator aduolaui tibi.*

Mihi in mentem venit suspicari, ab auctore ipso dictum fuisse, *adulaui tibi.* quomodo poëtam Tragicum locutum, fragmentum testatur apud Cic. itidem in versibus Ennij erat *Eloqueret*, pro *eloqueretur.*

tur. Similiter apud Nonium dicitur in membranis, *Vlcisco*, pro *vlciscor*. in verbo, *exanclari*. & Apul. 11. Floridorum: *Hesternū illi imbrē lacrymas auspicasse*. Consulendus Nonius cap. De contrariis generibus verborū. Iā paullò ante iisdē illis verbis mendosum est, *deuictā cupidinē*. nō displiceret, *dignā cupidine*. nā solere antiquos exarare *deicnā*, pro *dignā*, alibi docui.

fol. 130. *Sed cùm primùm vtræque placuerat, conscio lumine vultus eius adspexi.*

Geminata syllaba scribo, *sed cùm primum, vt vtraque placuerat*. itidem vt eadem hac pagina, *luxuriosumq; blandis obsequiis promerere*. malè enim vulgatur, *promere*.

fol. eodem. *Casu scilicet pessimo lucerna feruens oleum rebuliuit in eius humerum: quo dolore somno statim recussus.*

Quid si legatur *ebulliuit*. & post, *somno statim excussus*. præpositiones RE & EX. ita commutatas librariorum neglıgentia, alibi ostendemus.

fol. 131. *Falleens maritum, quasi de morte parentum aliquid comperisset, statim nauem adscendit, & ad illum scopulum pergit.*

Vide, sitne pro adulterino habendum, τὸ *pergit*.

fol. 132. *Sed enormis eluuies, & squalentium federum insuaue fastidium.*

Scribendum, *fœtorum*, aut si libet, *fœdorum*, voce quasi composita ex fœdo & odore.

fol. 133. *Vt primùm quidem tuæ parentis, imò dominæ præcepta calcares, nec sordidis a-*

moribus inimicam meam cruciares: verùm etiam hoc ætatis puer, tuis licentiosis & immaturis iungeres amplexibus, vt ego mirum scilicet tolerarem inimicam?

Veneris hæc verba filium increpantis. ea verò, quòd Psychen (de qua præcedentia dicũtur) vt formæ succubam, & honorum suorum æmulam à filio exerceri voluerit, arbitror superioribus Apuleij verbis alterubi legendum, *mimicam*. Interea tamen non prætermittendum quod pag. proxima obseruabam: *Verbosa, & satis curiosa auis in auribus Veneris filium lacerans, existimationem ganniebat.* Poscit enim sententia reponamus: *in auribus Veneris filij inlacerans existimationem, ganniebat.*

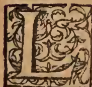
fol. 134. *Sic effata, foras sese proripit infesta, & stomachata biles venerias.*

Dicta hæc de ipsa Cupidinis matre Venere. & eam caussam sufficere existimo, quapropter emendem: *stomachata biles meras.* Quod autem extremo hoc libro scribitur: *Sed Venus indignata ridiculè tractari suas iniurias, peruersis illis, altè rursus concito gradu pelago viam capescit.* malim legeretur, *reuersis illis.*

GODE-

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. VI. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Ste. Iacobo Bornonio I. C. S. P. D.

ITTERAS meas, doctissime Bornoni, simul exemplar Vegetij grato animo accepisse arbitror. acceperis modò, hoc est, eo tempore cùm mitterem domi fueris, neque ablegatus, nec abductus aliquò ab Illustrissimo Lotharingiæ Principe. id enim mihi in mentem venit suspicari, eò quòd nihil in hunc diem vsque rescripseris.quod quidem præter exspectationem meam euenire litteræ ipsæ loquẽtur:præter humanitatem tuam esse non alius testis magis idoneus,quàm egomet mihi. Dominum Hennesonium V. C. etsi inuisum, de solis aliorum sermonibus antea me plurimi fecisse,non te solum cõscium laudare possim : cæterùm lectis lepidissimis versibus,versibus inquam iis,quibus vos inter vos colloqui,absentes iocari,atque adeò gaudere, dolere animaduerti ; factum est, vt vtrumque non amare tantùm, verùm etiam ceteroquin admirari, in oculis ferre cœperim. Memini probare te consilium quod iam

iam tenebam, de inuiſendo illo tuo Pyrithoo; verum tamen abiicere coëgerunt negocia quædam mea priuata, in primis verò ſtatus regionis mutatus. De academia veſtra ita ſentio, ſi rumor de bello Galliç perſeueret, pleroſque hinc reuocatos iri, neq; adeò magnitudine, vt opinor, periculi, quàm periculi metu. Id ſi fiat, vereor vt commodum mihi ſit, ad vos denuò excurrere, ac poſtremum dicere Vale. itaque viſum fuit has quæſtiunculas in præſens mittere, quas pro eximia eruditione, & humanitate tua ſingulari ita & legas, & perpolias velim, tamquam futuras mei etſi leue, aliquale tamen monimentum, & pignus amoris. Salutem D. Claudio Bardino, & D. Michaeli Boueto tibi collegis, mihi amicis. Vale, Pontimuſſo, Kal. Maij. ∞. D. XXCV.

IN locum filiæ, fratris, diligere.
Maximùm exclamare. Propertij verſus conſtitutus.
Et, item, que, encliticon, valent, id eſt. *Cenſorinus de die natali emen Suprema. Nec mora, cum.*
Satyriſcus, Paniſcus. Apuleius extra ordinem emaculatus.
Excitus vocis. Obliquare corpus, ceruicem.
S. & X. promiſcuè olim librariis vſurpata.
Conteſtus, pro, contextus. Apuleij duo loca aliis libris correcta.
Arceſſere, pro, accerſere. Petronio reſtituta illa vox. Itē Ciceroni.

fol. 139. *Sis meis extremis caſibus Iuno ſoſpita: meq; in tantis exanclatis laboribus defiſſam imminentis periculi metu libera.*

In editione Pariſienſ. excudêre *defeſſam.* idque melius (vt mea fert opinio) quadrabit, ſi legerimus, *meq; iam tantis exanclatis laboribus defeſſam.* quomodo

modo ego eum locum antea de coniectura conatus eram constituere.

fol. eod. *Sed contra voluntatem Veneris, nurus mea, quam filiæ semper dilexi loco, præstare me pudor non sinit.*

Omnino restituendum, *nurus meæ*. neque sciungenda ea verba à præcedentibus. postea gemino: *quam in filiæ semper dilexi loco.* Terentius Andria: *Si te in germani fratris dilexi loco.* nisi fortè verius sit, vtrobique auctores ipsos dixisse *in locum*.

fol. 141. *Quæ res nunc vel maximè sustulit Psyches omnem contationem.*

Consonans magis, magisque significans visum, *quæ res vnica vel.*

fol. eod. *Occurrit vna de famulatione Veneris nomine Consuetudo. statimque, quantum maximè potuit, exclamat.*

Quæro ex te? sitne elegantius, & propius ad consuetudinem Apuleij: *quantùm maximùm potuit.* motum me alio ipsius exemplo videbis, quod libro secundo Floridorum: *Dein cœtu facto, maximùm exclamat.* Simile & illud hoc eodem libro De asino: *contortis superciliis subridens amarùm.* Vide, sitne Propertij versus, libro secundo elegia vltima:

Me iuuet æternis positum languere corollis.

sitne, inquam, ille versus hoc modo rescribendus:

Me iuuet æternùm positis languere corollis.

fol. 143. *His æditis involat in eam, vestemque diloricat,*

loricat , capilloq́ discisso , & capite conquassato , grauiter adfligit.

Cur legendum crederem, *his edictis*, caussam dixi in Commentario meo ad Fl. Vegetium. cætera sic rectè vidētur habitura, si rescribas, *capilloq́ discusso.* quod verò sequitur: *& capite conquassato.* prioris interpretationem continet. Obseruaui non semel coniunctiuam particulam *Et*, idem valere quod, *id est.* in Pandectis obuia exempla, itidem apud Virgil. Itidem accipiunt illud Diui Hieronymi: *de scammate & loco certaminis egrediens.* Plautus: *Annos natus sexaginta, & senex.* Consulendus Laurentius Valla, lib. II. Itidem coniunctionem encliticam. q;. interpretabar apud Virgil. IIII. Æneid.

Oceani finem iuxta, solemq́ cadentem.

Iterum libro octauo Æneid.

Attulit & nobis aliquando optantibus ætas
Auxilium, aduentumq́ Dei ———.

Extat apud Censorinum de die Natali cap. XIX. pars plebisciti de prætore vrbano. ea vulgò sic vulgatur: *duos lictores apud se habeto. Isq́ supremum ad solis occasum ius inter ciues dicito.* ea in vetustissimis membranis Colon. hoc modo perscripta: *duo lictores apud se habeto. Isq́ supremam ad solem occasum iusq́ inter c.d.* Vnde faciebam: *Usque supremam, solemq́ occasum, ius inter ciues dicito.* vel si sic magis placet: *Isq́ ad supremam, solemq́ occasum.* præmisit quippe Censorinus: *plurimi supremam post occasum solis existimant.*

fol.

fol.eod. *Tum formicula illa paruula, atque ruricola certatim difficultatis tantæ, laborisq; miserta.*

Scriben. *ruricula, certa iam difficultatis tantæ.*

fol.147. *Nam primi Iouis regalis auis illa repentè propansis vtrimque pinnis affuit rapax aquila.*

Lego: *nam inprimis.* & paullo inferius: *speráſne te ſanctiſſimi fontis vel vnam ſtillam poſſe furari, vel omnino contingere*? in vulgatis perperam ſeruarunt, *ſperaſq;*. niſi putes ſcribendum traiectis vocibus, *quæ ſperas te*, abſque interiectionis nota.

fol.151. *Longè vegetior ab inferis recurrit. & repetita, atque adorata candida iſta luce, quamquam feſtinans obſequium terminaret, mēte capitur temeraria curioſitate.*

Coniecturam meam experiar an probaturus ſis: *quāquam feſtinans obſequium terminare, tamen mentem capitur temeraria curioſitate.* equidem mihi veroſimile ſynechdochικῶς Apuleium id extuliſſe.

fol.eod. *Sed infernus ſomnus, ac verè ſtygius, qui ſtatim cooperculo reuelatus inuadit eam craſſi ſoporis nebula.*

Mihi pro genuino eſt, *cooperculo releuatus.* videlicet ſomnus, qui pyxide concluſa à Pſyche ab inferis vſque petitus gerebatur.

fol.155. *Nec mora tum cœna nuptialis affluens exhibetur.*

Lege meo periculo: *nec mora cùm.* quomodo plus

centies

centies Apuleium his libris locutum, pariter mecum facilè meminiſti.

fol. eod. *Vt Muſæ quidem chorum canerent, tibias inflaret Satyrus, & Paniſcus.*

Diminutione vocum ſcriptorem iſtum ludere nouum non eſt, neque ab ipſius ſtylo, ad comicam leuitatem ſæpè accommodato, alienum. hinc eſt, cur & Satyriſcum diminuto vocabulo dixiſſe arbitrer à Satyro: proinde vt Paniſcum appellauit, tanquam minutulum Panem. Infra octauo libro De aſino: *de cibo inquit vel poculo cogitatis.* fallor? an verum eſt, *potulo.*

fol. 157. *Cùm nullus adforet, qui ſuppetias ei ferre poſſet: niſi ſola illa virgo capticia, quæ vocis exitu procurrens.*

Leuis correctio, ſed quam veram præſtare audeo *vocis excitu*. in exciendi vocabulo pluries deprauatum hunc auctorem, antehac alibi oſtendi.

fol. 158. *Sed & ſcalpendi dorſi mei ſimulatione, nonnumquam obligata ceruice pedes decoros puellæ baſiabam.*

Qui ab aſino fugitiuo, puellam fugitiuam dorſo geſtante hęc dicta ſciet, nullo negocio perſpiciet merito à me reſtitutum, *obliquata ceruice*. qua phraſi hic alibi corpus obliquatum; alibi vngulam aſini obliquatam ſcribit. Quid ni, verbis pænè iiſdem de eodem hoc aſino libro nono extremo hæc dicuntur, *dum obliquata ceruice per quandam feneſtrulam, quidnam ſibi vellet tumultus ille proſpicere geſtio*. adeò vt

vt mirum ſit ſuperiora illa in hodiernum vſq; diem in mendo iacuiſſe.

fol.eod. *Iam primùm iubam iſtam tuam probè pectinatam meis virginalibus monilibus adornabo. frontem verò criſpatam prius decoriter diſcriminabo, caudæq́ ſetas incuria congeſtas, &c.*

Promiſſa hæc virginis, quæ aſino, quo vehebatur, maximas gratias, honores ſummos habituram ſe recipiebat, ſi ſaluam è manibus latronum domum peruexiſſet. ſed in his neſcio quid erroris cōmiſſum, propter adfinitatem quondam litterarum x & s. Repertum ſuſpicor in autographis: *ſetas incuria conteſtas.* quod valebat *contextas.* atque ignaros eius rei alterum ſuppoſuiſſe. Simile prorſus mendum libro vndecimo, in pompa illa, quæ Iſidi deæ ducebatur: *Quintus auream vānum aureis congeſtam ramulis, & alius ferebat amphoram.* nō ambigo, quin & hic olim habitarit illud *conteſtam*, pro, *contextam.* Reſtituendam ex interdicto, Vnde vi, eandem ſcripturam ſupra libro ſecundo obſeruabam: *Suſcipit ille de lectulo & vno contextu populum ſic adorat.* nam quod in excuſis heret, *vno congeſtu.* non æquè commodè accipietur de eo, qui beneficio magicarum artium breui vſura vitæ vſus, pauca ad populum verba fecit. eaque vnica ſerie, & eodem contextu abſoluit. teſtem dabo ipſius oratiunculam hanc videlicet: *Malis nouæ nuptæ peremptus artibus, & addictus.* (lego *inductus*) *noxio poculo, torum repentè adultero mancipaui.*

fol.161. *Ac ne meæ quidem modestiæ cōgruit, pati, vos vltra modum delictiq; sæuire terminum. nec feras, nec cruces, nec ignes, nec tormenta, ac ne mortis quidem maturatæ festinas tenebras accessere.*

Emendari possit *accersere.* attamen verius esse non negabis, *arcessere.* de quo adeundi Grammatici. Petronius: *Atq; animas accerse nouas.*——— legerim, *arcesse nouas.* Cic. lib. x. epist. xxxiii. *Lepidum in Italiam accersistis*, in m. s. Colon. est, *arcessistis.*

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. VII. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Ste. Iusto Lipsio V. C. S. D.

TEcvm sentio, Clarissime Lipsi, lectionem Apuleij abhorrendam non esse, tamen etsi investes quidam reclament solidùm. Vtilem esse, dicere non attinet, reapse experiuntur qui phrasim Plautinam imbibere; qui mores & ritus veteres auent cognoscere. quos equidem ex fontibus huius multos, & alibi vix obuios

uios hauriri poſſe & veſtro indicio, & vſu ipſo didicimus. Exemplar Baſileenſe anni M. D. XXXIII. ſi vidiſti, multa inibi veſtigia ſcriptionis antiquæ animaduertiſſe mihi dubium non eſt. Illo dum ego vſus, adnotaui interim ad oram (vt ſolet) curſim non pauca. quæ vt recognoſcere cœpi, occurrêre quæ emendando, nonnulla quæ inluſtrando ſcriptori viderétur. Leuia fateor, etiam indigna de quibus quæram præſertim ex te. cæterùm ſi quid te noui, dabis hoc amicitiæ noſtræ, dabis inquam ipſi reipublicæ, & cùm ocium erit à rebus ſeriis, hæc leges, ſimul iudicium tuum perſcribes. Vale.

NVMERO. valet cito. Exerere manum.
In coram. in coram omnium. Apuleij plurima ſanata.
Sequior ſexus. inſerere. ſequius ſuſpicari.
Fœminarum cōditio in multis deterior. Sexus virilis preſtātior.
Quiritare. iubilare. Nonius emēdatus.
Fama hilarior. emaculata l. prouidendum. C. de poſtulando.
Lens. lenticula. Concipilare. Probè conſtringere.
Concinnare querelas. concinnatores cauſarum.
Ain tu? Gratiola. Diecula vna.

fol. 164. *Seruum nil quicquam rerum talium eſſe confeſſum. miſſos tamen in patriam Lucij illius multos numero, qui reum pœnas daturum ſceleris inquirerent.*

Quid ſi ſcribamus, *miſſos tamen in patriam Lucij illius nuntios numerò.* Numerò, ſignificare *citò*, ex Nonio Marcello, & Feſto liquet. Afranius Suſpecta:

Per falſum, & abs te creditum numerò nimis.

Attius Oenomao:

Tuam peti gnatam numerò te expurgat timor.
Plautus Amphi.
Numerò mihi in mentem fuit.
Varro περὶ ἐξαγωγῆς, *ac discedens, numerò ait venire adolescentem.*

fol.167. *Nec manum validam erogandæ stirpi porrigeret, sed hauriendo potius exerceret auro.*

Suspicor germanum Apuleij esse *exereret.* quo modo etiam apud Sex Iul. Frontinum nuper emendaui. deinde quod subditur: *alios ad supplendum numerum vestigare statuunt*, geminatione, id est retractione vnius syllabæ, quæ in extremo verbi præcedentis delituit, persanandum puto, *numerum inuestigare statuunt.*

fol.168. *Nam procuratorem principis ducenaria perfunctum, dehinc fortuna tristiore decussum, prætereuntem coram fueram aggressus.*

In editione Parisiensi reperiebam, *prætereunte me coram.* sed hoc adæquè ineptum. ex quo tamen veram scripturam eruisse me non negabis: *prætereuntem in coram fueram aggressus.* Apuleius hoc eodem libro: *Ibidem in coram omnium gestiebat inscendere.* sed qui istic, sublato archaismo supposuêre, *in corona omnium*, nō optimè de hoc scriptore ea parte promeriti. Infrà apud eundem hunc libro nono extremo: *Vnus è commilitonibus casu fortuito collimatis oculis ad vmbram meam, cunctos testatur in coram.* Iterum

rum dicto libro nono: *atque in coram omniū aureum depromeret cantharum.* Itidem sæpius libris reliquis. Emendandum pariter illud Apuleij prædicto libro nono: *non quidem in coram noxæ prehensus.* perperam enim vulgo circunfertur, *non quidem coram.* nam phrasin istam plus decem locis Apuleio reddendam diligens lector facilè obseruabit.

fol. eod. *Contemptis vrbicæ luxuriæ deliciis, fugientis comes, & infortunius socia.*

Scribendum erat, *infortunij socia.*

fol. 169. *Nisi quod pauore cunctorum, quem sibi quisque metuentes delitescebant, effectum est, vt impunè discederemus.*

Lege, volente sententia, *quùm sibi quisque metuentes delitescebant.*

fol. eod. *Et insequiore in sexum incertus atque absconditus, asello spicas hordeaceas gerenti residens, per medias acies infesti militis transabij.*

Nescio quid viderit, qui non viderit hoc emaculari debere, *& in sequiorem sexum insertus, atque absconditus.* Hemum hunc latronem Threcium, veste indutum muliebri, asino insidentem, indagatorum manus euasisse liquido constat. De cætero elegans, & trita illa metaphora, à serendis arboribus sumpta vel latuit descriptores librorum: vel multis (vt solet) de ore vnius excipientibus, similitudine soni vox illa ab vno aliquo deprauatè perscripta est. Sexum verò sequiorem muliebrem vocat, compara-

tione virilis. Pariter & lib. decimo: *Si ſexus ſequioris edidiſſet fœtus, protinus, quod eſſet editum necaretur.* Similis omnino phraſis in illo libri octaui: *Placuit Thraſillo ſchema feralium nuptiarum, nec ſequius aliquid ſuſpicatus.* Quod verò ad ſexum muliebrem attinet, etiam in multis iuris noſtri articulis, feminarũ cõditionem deteriorem eſſe quàm maſculorum, ab Homero, ab Ariſtotele 1. Politicorum, & à Papiniano docemur. l. in multis. ff. de ſtatu hominum. idq́; in ſucceſſionibus obtinere teſtatur lex Voconia apud Paulum I. C. in libris ſententiarum. Itidem Iuſtiniani conſtitutio, quæ eſt l. penul. C. de legitimis heredibus. Quin immò vt diligentiſſimi inter veteres obſeruarunt, non modò in hominibus, ſed in omnibus, quæ terra gignit, beſtiis, arboribus, herbis, maſculinus ſexus vtique præſtantior ac fortior habitus, exceptis pantheris, & vrſis.

fol. 170. *Viſa ea, vt erat, cathenis onuſta: contorta, & vituperanti nare diſceſſit.*

Tantùm quæro ex te, ſcribendum ne ſit, *& intuberanti nare.*

fol. 171. *Hanc ex animo quidem meo ſententiam conducibilem protuli. ſed vos noſtrorum eſtis conſiliorum, rerumq́ domini.*

Mea opinione concinnius ſit, *voſtrorum eſtis conſiliorum, rerumq́ domini.* pro me facit, quod idẽ qui hæc loquitur, præmiſerit in eandem ſententiam: *& non ſum quidem tam brutus, vel certè temerarius, vt ſcitum veſtrum inhibeam.* alluſum autem ad Plebi-

ſciti

sciti formulam, quod Tribuno, id est, plebeio magistratu rogante, plebs constituebat. itidem suadente quidem Hemo prædonum duce, reliquis latronibus consiliorum liberam existimationem, rerumque diiudicationem relictam sequentia huius scriptoris clamitant. Vsui porro fuere antiquis, in suasionibus, istiusmodi formulæ, *at hic iam tua est existimatio.* quę extat apud Apul. lib. v. Plautus Persa. scæ. Satin.

——— *tua merx, tua iudicatio est?*

Cicero: *sed hoc tui & consilij, & iudicij est.* lib. XIII. famil. epist. LXXII. lib. III. epist. II. Idem Bruto epist. VI. epistola VII. & epist. VIII. & epistola IX. Itidē Cicero: *tuum iudicium est, idq́ue liberum.* lib. X. famil. epist. III. & libro XV. epist. XIIII. Idem: *Tuum consilium est.* lib. XVI. epist. III. Iterum: *Vestrum iam consilium est, non solùm meum.* lib. XIIII. epistola. XIIII. & epist. XVIII. Iterum alibi: *Sed huius rei totum consilium tuum est.* lib. XV. epistola XIIII. Reperias earum formularum apud eundem M. Tullium synonyma non pauca, sed meo animo nō ad superiorum elegantiam, quales sunt: iam id vos videte. Item. hęc pro tuo ingenio considera. Item. Sed hæc ipse viderit. Agellij locum pænè imprudens præterieram: qui libro primo Noctium Atticarum, cap. XVIII. *In hac re, inquit, de viro tam excellentis doctrinæ non meum iudicium est.* Liuio quoque non insolens ea formula: *Vtrū è rep. sit nec ne, vestra existimatio est.* lib. XXXIIII.

fol. 173. *Quid si quomodo cæteri latrones persenserint, non rursum recurres ad asinum,*

 & rur-

& rursum exitium mihi parabis.

Si,vt in formulis antiquitus solent loqui, scripturam restituero,non videbor peccare: *Quod si quoquo modo.*deinde adhibendo interrogationis notam verbo vltimo, *parabis?*

fol.eod. *Cognosco non Hemum illum prædonē famosum; sed Lepolemum sponsum puellæ ipsius.nam procedente sermone, paullo iam clarius, contempta mea præsentia quieuêre mortui.*

Scribo: *paullo iam hilarius contempta mea præsentia,quieuere mortui.* quasi dicat procedente sermone,asini præsentia contempta,tandem audentius se mutuo amplexos.in m.s.extitisse arbitror *ilarius*,idque à fungis illis illico deprauatum. Itidem in l.prouidendum.C.de postulando. *Si in vno auditorio duo tantum præ cæteris fuerint,vel plures,quorum fama sit hilarior.* In membranis Coloniensibus scripserant *ilarior*.quod idē cum in m.s. suis vir magnus offendisset,legendum putauit, *clarior.* sed in illo, cum eo sentire non possum.Spem hilarem,famam hilarem Apuleium alibi dixisse demonstrarem, si precium operæ me scirem facturum.

fol.eod. *Cuncti deniq;,sed prorsus omnes vino sepulti iacebāt omnes,partim parati morti.*

Legerim lubens: *Cuncti denique, & prorsus omnes, vino sepulti iacebant humi.partim parati morti.*

fol.175. *Exin me suū sospitatorem nuncupatum matrona prolixè quæritabat.*

Ignora-

Ignoratum verbum antiquum loco corrumpendo fuit. ad oram libri adſcripſêre *prolixè currutabat*, præpoſtera certè eorum hominum opera, qui cùm vellent iugulum, talum preſſerunt. certè monſtrum verbi Currutare. reſtitui non inuitis nouem illis ſororibus: *Exin, me ſuo ſoſpitatore nuncupato, matrona prolixè quiritabat.* quaſi dicat triumphabat, exertè clamabat. Promittere aliquid prolixè; facere animo libenti, prolixo; nota cuilibet. de altero, vt antiquo, priſcos conſulendum eſt. Nonius Marcellus: *quiritare*, inquit, *eſt clamare, tractum ab iis qui Quirites inuocant.* attamen in mendo apud eundem eſt, quod ſubiicio: *Clamat quiritatum.* ſcribo, *clamat, quiritat.* Lucillius: ——*clareq́ue quiritans.*

Aſinius Ciceroni lib. x. epiſtolarum ad Familiares: *& illi miſero quiritanti ciuis Romanus ſum, reſpondit.* Varro quinto de ſermone Latino: *Vt quiritare vrbanorum; ſic iubilare ruſticorum.* Et inde iſtud apud Apul. lib. VIII. *Canes iubilationibus ſolitis, & huiuſmodi vocibus inhortantur.* quod ibidem de ruſticis dictum eſt. quin imò & ipſum illud Quiritandi verbum huic ſcriptori pòſt vſitatum animaduerti libro octauo: *At ille*, ait, *deum fidem clamitans, altius quiritabat.* alibi quoque Apuleio eam vocem reddendam obſeruaui. cæterùm loca in præſens non occurrunt. Arnobium vſum quoque memini libro quarto aduerſus gentes. adhibendus & Feſtus in *Iubilare.*

fol. eod. *Ergo igitur euocato ſtatim armentario equiſone, magna cum præfatione dedu-*

 cendus

cendus adſignor. & ſanè gaudens, lætusq́; præcurrebam, ſarcinis & cæteris iam renunciaturus.

Ad rem magis pertinere viſum, ſi legeretur, *ſarcinis & clitellis.*

fol.eo. *Placuerat vni domi me cõcluſum et ocioſum ordeo, lecto, fabaq́; & vitia ſaginari.*

Poſſis interpunctione ſublata intelligere de lecto, & puriſſimo hordeo. nihilo minus tamen temeritatem, ſeu oſcitantiam potius librariorum ſentẽtiæ inuertendæ fuiſſe, deierare auſim. fortè quod minus nota leguminum vocabula, iſta videlicet: *& ocioſum hordeo, lente, fabaq́; & vicia ſaginari.* Lentem, & diminutiuè formatam inde lenticulam qui ignorat, conſulat Plinium. interim confirmandæ coniecturæ noſtræ adhibebimus Apuleij verba, quæ libro ſexto: *Et accepto frumento, & ordeo, & milio, & papauere, & cicere, & lente, & faba, commiſtiſq́; aceruatim.* Columella lib. De re ruſtica: *Commodiſſima cibaria palumbis putantur vicia, vel eruum, tum etiã lẽticula.*

fol.176. *Actis gratiis, honoribusq́; plurimis aſino meo tributis humana facie recepta, multo tanta, pluribus beneficiis honeſtarer.*

Tollẽda diſtinctio, ac ſcriben. *multo tãto pluribus.*

fol.177. *Sic apud hiſtoriam de rege Thracio legeram, qui miſeros hoſpites ferinis equis ſuis lacerandos, deuorandoſq́; porrigebat. Adeón præpotens ille tyrannus, ſic parcus ordei fuit.*

Poſcere viſa ſententia: *Adeo.n.prapotens.* hoc eſt, *adeo enim prapotens*. Diomedis Thraciæ regis hiſtoriam attingit: qui cum equos ſuos carne humana aliquamdiu aluiſſet, ab Hercule victus, & equis ſuis in pabulum proiectus eſt. auctor poëmatis in Ibin:

Vt qui Threicij quondam præſepia regis
Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis.

Ouidius libro nono Metamorph.

Qui cum Threcis equos humano ſanguine pingues.

fol.179. *Occipiens à capite, imo verò ab ipſis auribus totum me compilabat, cedens fuſte grauiſſimo.*

Affirmare auſim ad imitationem Plauti dixiſſe Apuleium, *totum me concipilabat.*

fol.eod. *Stuppæ ſarcina me ſatis onuſtum, propereq́; funiculis conſtrictum.*

Nulla hic feſtinatio agebatur. placet ſcribi: *probeq́; funiculis conſtrictum.*

fol.180. *Miſerrimumq́; iſtud magiſterium renuens querelas huiuſmodi concinat.*

Geminatione conſonantis, quam rem librorum deſcriptoribus neglectui fuiſſe alibi docui, rectè legetur, *concinnat.* Ad hunc modum Vlpianus noſter cauſſarum concinnatores, & alij technarum concinnatores denominauerunt. Atqui paullò inferius eodem hoc libro, vbi vt aſini abactorem ſerui inuadunt, inquit viator ruſticus: *nullum ſemet vidiſſe ductorem, ſed planè concinnatum, ſolutum, & ſolitarium ob indicinæ præmium occupaſſe aſinum.* ſuſpicatus ſum

iam

iam olim, hysteron proteron esse, & scripsisse auctorem, *concitatum, solutum.* namque asinus loro, quo destinatus fuerat, abrupto, celeri, & proiecto cursu vrsam fugerat, & fugiendo à viatore, in quem fortè inciderat, fuerat arreptus.

fol. 181. *Nam corium affirmatum cineris inspersum dominis referemus.*

Agitur de asinino, & ipsius Lucij corio. Non pessimè correxisse mihi videor, *corium obfirmatum cineris inspersu.*

fol. 184. *Quid me raptatis? quid inuaditis? an te nos tractamus inciuiliter?*

Quid si comicum illud possessionem quondam hic habuerit, *Ain tu? nos te tractamus inciuiliter?*

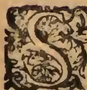
fol. 185. *At ego gratias agebam puero, quod saltem mortuus vnam carnificinæ meæ dieculam donasset. nec tamen tantillum saltem gratulationi meæ, quietique spacium datum.*

Verum esse arbitror, saltem vero simillimum: *nec tamen tantillum saltem gratiolæ meæ, quietique spacium datum.*

GODE-

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. VIII. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Steu. Francisco Modio. S. D.

SIMVL Nouantiquas tuas inspexi, non minori quàm pro amicitia nostra debui, lætitia affectus sum. Vidi enim te, charissime Modi, non litteris modò; sed cùm humanitatis tuæ, tum aliorum ornamentorum caussa, quæ magna in te, magno quoque amicorum numero auctiorem in patriam reuenturum. Peregrinatione ista (etsi molestam fuisse dubium nō est) perfunctum te multis nominibus est cur gaudeas. mitto bibliothecas perlustratas, visos multorū mores, & vrbes: etenim tot, tamque præstantibus per Germaniā viris innotuisse, multis eorum coram adfuisse, consueuisse, convixisse, hæc ego in prima fœlicitatis parte deputo. Fortunatum te, cui tantum ocij obtigit; sapientem, qui totum illud in negocio reip. conlocasti; præclarum, & omni honore dignum patronum tuum D. Erasmum Neustetérum, cuius vnius liberalitate tu id aptus. Quærerem ex te de amicis, ac familiaribus nostris, sed pariter mecum

 nescire

nescire autumo quid agant, vbi agant, quod mihi quidem tam molestum, quàm quod molestissimum. Vale, & Apuleij hæc, de quibus ex te quærendum censui, dispice.

PAENISSIME. *Apuleius lib. III. Floridorum emendatus. Facessit luctus.*
Alius, alij, alio. totus, toti, toto. Alia multa sic declinata.
Confirmata lectio Vlpiani. in l. inuitus ff. de diuer regul. Iuris.
Luctu, pro luctui. Tempus lugendi viduis lege præfixum.
Luctus quibus caussis olim Romæ minutus.
Insistere, insultare. inequitare aliis. Capulus; capulares senes, rei.
Propter ignem adsidere. Vnica sepultura. contubernium vnicum.
Exitus. Lancinare. Plautus emen. Præminari. EI *immitto pro, immitto.*
Sancus Deus. Sabbazius. eius sacra.
Empti de mensa. Excire.

fol. 190. *Et conuersatione frequenti, nonnumquam etiam cœna, poculoq́; communi carior, carioŕq; factus, in profundam Romam cupidinis sese paulatim nescius præcipitauerat.*

Cùm de fornice, eumque pro lupanari huic Apuleio, Senecæ, Petronio, Arnobio quoque vsurpatum, cogitassem: vel legendum statuissem, *in profundam Foueam.* oportunè in memoriam redij I. Lipsiũ lib. II. epist. XXII. restituisse, *in profundam ærumnam.*

fol. 193. *Et ecce mariti cadauer accurrit, labentiq́; spiritu totam se super corpus effudit, ac plenissimè ibidem, quam deuouerat ei, reddidisset animam.*

Exigua

Exigua, at certa mihi emendatio: quæ parum quidem ad ornatum, plurimum tamen ad ſenſum: *ac paniſſimè*. voce declinata ab aduerbio *panè*. vſus hic auctor alibi. & vſus quoque Plautus. En alterum locum Apuleij à me quoque reparatum libro tertio Floridorum: *cùm impedita eſſet imbri recitatio, in propinquum diem vobis volentibus protuli, & quidem Philemonis exemplo paniſſimè*. Si enim librū inſpexeris, nimiſquàm inſulſum eſſe comperies illud vulgare: *& quidem Philemonis exemplo, pleniſſimè quippe eodem die, &c.* Integrum id vocabulum Apuleio remāſit ſecunda Apologia ſua: *nam quod paniſſimè inquit, oblitus ſum*.

fol. 195. *Prius quam dolorem lacrymæ ſatiarēt, & percitæ mentis reſideret furor; & in ſeſe nimietatis ſenio laceſſeret luctus.*

Primùm ſcribo, *faceſſeret luctus*. Nonium, item & Feſtum conſulendos ſuadeo in *Faceſſere*. Apuleius libro tertio: *Omnis contatio, ignauia omnis faceſſat è pectore*. Deinceps porrò ſubdubito num in m. ſ. aliquando fuerit, *dolorem lacrymæ exſatiarent*. ſolens quippe illi vt aliis idoneis auctoribus quoque, compoſita, pro ſimplicibus vti. quod aliis quibuſdam, præſertim poëtis, contrà placuiſſe, eorumdem lectione manifeſtum fit.

fol. eod. *Si pectori tuo iam permanet noſtri memoria: vel acerbæ mortis meæ caſu fœdus charitatis intercidit: quouis alio fœlicius mari-*

maritare, modò ne in Thrasilli manum sacrilegam convenias.

Dissuadet vmbra mariti nuptias sui percussoris. cuilibet(inquit)alij coniungere potiùs quàm Thrasillo.sententia aperta est,sed verba vim passa à sciolis,qui non animaduerterunt *alio* hîc positum tertio casu.scribo: *cuiuis alio felicius maritare.* Sed dicet inuestes quidam pueri: at hodie nemo ita loquitur? fateor,sed veteres scimus aliter multo locutos,quàm quomodo nos loquimur. imprimis Pronomina multa non in ius genitiuo, & datiuo i. sed genitiuo i.& datiuo o.declinasse,testis Priscianus libro sexto. Hinc alia,aliæ,aliæ; illa,illæ ; neutra,neutræ; vtra vtræ; vna vnæ; vlla,vllæ,&c.apud Sosipatrum Charisium lib. I I. Ea phrasi in omnibus Apuleij exemplaribus est libro septimo : *Sed planè crastino libet non tantum naturam, verùm etiam caput quoque ipsum pessimo isto asino demere.* Eandem phrasim & libro octauo obseruabam : *Vno potiundi studio postponens omnia.* Iterum libro decimo : *inhiansq; toto filia patrimonio imminebat, & capiti.* Identidem libro vndecimo in missione populi: *Principi*, inquit, *magno, senatuiq;, & equiti, totoq; Romano populo renunciat.* Sed res ipsa vix tanti esset, nî mihi in animo foret confirmare lectionem Vlpiani, quæ in Pandectis Florentinis,quam alij peruertere conati,in l.inuitus. CLVI.ff.de diuer.regulis iuris: *Cùm quis in alij locum successerit,non est æquum ei nocere hoc, quod aduersus eum nocuit,in cuius locum successit.* nam qui substituêre,*cùm quis in alicuius locum*, eos ego hanc phrasim

ſim non intellexiſſe aſſero. ſed hactenus ſubſidium à libris, quibus inſtar corollarij accedet vetus inſcriptio: DATE. TER. FRVCTVM. VT.

TERRA. REDDERE. POSSIT.

AB. ALTERO. SPERES.

ALTERO. QVOD. FECERIS.

Ali rei, pro, *aliæ rei* Plautum dixiſſe: rurſum alios, *alimodi*, pro, *aliuſmodi*, Feſtus notauit. ſed vtrumque à nominatiuo alis declinabant: de quo Priſcianus lib. XII. Soſipater Chariſius lib. II. Diomedes lib. primo. Rurſus alibi Plautum dixiſſe, *aliæ mulieri*: & Ciceronem, *vnæ mulieri*; alij mecum obſeruarunt. Adhibe & Agellium libro IX. cap. IIII.

fol. 196. *Boni ergò, & optimi conſules, ſi luctu legittimo miſerrimæ fœminæ neceſſarium conceſſeris tempus, quo ad reſiduis menſibus ſpacium reliquum compleatur.*

Luctu dixit antiquè, pro, luctui. qua phraſi apud Varronem, & alios, *praire exercitu*. qua de re nos ad Fla. Vegetium. & Gellius lib. 4. cap. XVI. Itidem lib. primo De aſino dicitur, *primum ingreſſu ſtabulum*. De luctus tempore legitimo viſum eſt rei illuſtrandæ Imperatoriam conſtitutionem ſubiicere, quæ eſt in l. Si qua. C. de ſecundis nuptiis: *Si qua ex fœminis perdito marito intra anni ſpacium alteri feſtinauerit nubere (paruum enim tempus poſt decem menſes ſeruandum adiicimus, tametſi id ipſum exiguū putemus) probroſis inuſta notis, honeſtioris, nobiliſq́; perſonæ & iure, & decore priuetur. atque omnia, quæ de prioris mariti*

F *bonis*

bonis, vel iure sponsalium, vel indicio defuncti coniugis consecuta fuerit, amittat. Decem menses olim luctus, proinde, vt anni quoque totius spacium fuerunt, testatur Plutarchus in Numa. Gellius videndus lib. 3. cap. 16. & versus Ouidiani, ex primo Fastorum:

Per totidem menses à funere coniugis vxor
Sustinet in vidua tristia signa domo.

De L. Ascanij Elpicani coniuge elegans & digna memoria inscriptio vetus inter Baias, & Anuersam: Liuiæ Rufinæ nomen illi fuit. pars inscriptionis saltim adhibenda caussa breuitatis:

qua adfecta cineribus coniugis adeo fuit
vt ad secundum nullo vmquam tempore transire
voluerit. quamuis diu superuiueret. & atas
posceret. & valida natura. virilem
quem semper seruauit animum. fidemq;
pudicicia quasi mutare compelleret.
Et ne breuem domesticam pugnam credas
post maritum Vix. ann. L. *m.* VIIII. *&c.*

Quod ad luctui præscriptum tempus, de eo remissum quoque fuisse, cùm priuatis, tùm publicis de caussis, didici ex Festo: *Minuitur (inquit) populo luctus adis dedicatione. cùm Censores lustrum condiderunt. cùm votum publicè susceptum soluitur. Priuatis autem, cùm liberi nati sunt, cùm honos in familia venit. cùm parens, aut liberi, aut vir, aut frater ab hoste captus domum redit. cùm desponsa est. cùm propiore quis cognatione, quàm is qui lugetur, natus est. cùm in casto Cereris est, omniq; gratulatione.* Post Cladem verò Cannensem, dum non essent matronæ, quæ sacra

Cereris

Cereris facerent, propter frequentiam lugentium, institutum Romæ fuisse, ne amplius centum diebus lugeretur: præter alios, idem quoque Festus memoriæ prodidit.

fol. 198. *Et imperio Charites adornatus, & captiosa vigilia nutricis deceptus.*

Fortassean genuinum sit: *& captiosæ vigilia nutricis exceptus.*

fol. eodem. *Intra vocata Charite masculis animis, impetuq; diro fermè inuadit, ac superstitit sicarium.*

Legendum arbitror, *ferum inuadit, ac superstitit sicarium.* insistere, supersistere, insultare, victoribus, ac triumphantibus congruentia vocabula. pro quibus Arnobius libro secundo, & alibi tralatè frequentauit, *inequitare aliis.*

fol. 199. *Hortati mutuo ferrum vesanis extorquere manibus. sed Charite capulum [capit] Lepolemi propter adsistens, gladioq; fulgenti singulos abigens, &c.*

Risi suauiter librariorum ineptiam, quos magnã hîc fraudem frausos audies. temerarij, ne dicam stolidi illi, cùm rem ipsam non satis assequerentur, inferto verbo [capit] sententiam iuuare studuerunt. sed fecerunt intelligendo, vt nihil intelligerent. capulum illi putarunt gladij manubrium: sed toto cælo aberrarunt. cum Nonio capulum interpretor sarcophagum, sepulchrum, à capiendis corporibus dictum. Verbum Plauto, Varroni, ceteris antiquis cre-

brò vſurpatum, quos hic ſcriptor auctores libenter ſequitur. Repetitum idem ab Apuleio libro quarto De aſino: *Ibi capulos carie, & vetuſtate ſemitectos, queis inhabitabant pulueriꝫ, & iam cineroſi mortui.* Iterum libro decimo: *cooperculo capuli remoto.* Exinde porrò & ſenes capulares, quaſi morti contiguos; & capulares quoque reos dictos, quaſi capulo dignos, probat Fulgentius Lucillij, & Cæcilij teſtimoniis; & Plauti, Nonius Marcellus. Redeamus tamen ad illud, *Charite capulum Lepolemi propter adſiſtens.* quod dictum ea phraſi, qua eodem hoc libro: *propter ignẽ adſidens.* & libro proximo, *cubiculum propter adſtantes ſeruuli.* vide Nonium in Propter.

fol. 200. *Accuratiſſimè corpus ablutum munita ſepultura ibidem marito perpetuã coniugem reddidere.*

Tantùm dicam ſuſpectum videri *τὸ munita.* vide ſitne melius *vnica.* vt animum eò inclinem, facit ipſe Apuleius, apud quem lib. x. legimus: *Vnico illi contubernio communem vitam ſuſtinebant.* Itidem & lib. vndecimo: *connexa imo verò vnica ratio numinis.*

fol. eod. *Thraſillus vero omnibus cognitis, nequiẽs idoneũ exitiũ præſenti clade reddere.*

Ad ſentẽtiam facere viſa coniectura, *nequiens idoneum exitum præſenti cladi reperire.* Iam manus vltrices Thraſillus ſenſerat. iamque Charite Lepolemi vxor (quem ſcelere illius interemptum paullo antè didicimus) acu crinali eum vtroque oculo orbauerat: cui cladi ſuæ non alius magis conueniens exitus,

quàm

quàm vt Charites exemplo ipse sibi manus inferret, ac vitam ferro abrūperet. De exitu nos quoq; aliàs.

fol.202. *Non laciniatim disperso, sed cuneatim stipato commeatu difficultates illas trāsabiremus.*

Repono *lancinatim disperso.* in quo vereor tamen æquè opinionem nostram probes, vt in eo quod subiiciam ex libro VII. De asino: *Nec vspiam ruris reperitur ille: sed planè corpus eius membratim laceratū, multisq; dispersum locis, conspicitur.* verbum enim antiquum restituendum censeo, *membratim lancinatū.* quo de nos iam antea egimus. Etsi Plauto quoque id verbi reddendum credamus Mercatore, pro, *Lacerari. Perfidiam, iniustitiam lenonum expromere: Lancinari validè suam rem, illius augerier.*

fol.203. *Qui præter genuinam ferocitatem tumultu suorum exasperati circa nos ruunt: & vndique laterum circumfusi, passim insiliunt.*

Legerim, *contra nos ruunt.* itidem & pagina seq. *proteritis, atque obruitis*, pro quo editi codices habent, *perterritis.*

fol.205. *Ac dum pabulo vestro, suaq; cura refecti, sarcinulis quisque suis sumptis viam capessunt.*

In Parisiensi editum, *pabulo nostro.* sed ea via non puto plagam illam satis curatam. Tentabimus, coniectura ne possimus eruere quid conuenientius. loquitur asinus de toto latronum suorum globo, qui

varia quoque in ſuo comitatu iumenta duxerunt. hi paullò antè à ruſticis malè accepti, ex prœlio vniuerſi euaſerant ſaucij. alius lapidis, alius morſus canum vulnera referentes. quare emenſo iam aliquanto viæ ſpacio, & pabula iumentis præſtanda, & vulnera in itinere ab ipſiſmet obliganda erant. vnde fit vt ſcribere auſim, *pabulo nos, noſtriq́; ſua cura refecti*. Et hoc iam me probaſſe tibi ſpero. neſcio an ſimiliter etiam facturus ſum, quod ſequitur, duabus tantum lineis intercedentibus: *Mox hora diutina cõmoti, mittunt è ſuis accerſitorem*. ſcribo. *mox mora*.

fol.208. *Ibi larem, ſedesq́; perpetuas paſtores illi ſtatuere decernunt. quod & longè quæſituris firma latebræ viderentur, & annonæ copioſæ celebritas invitabat.*

Aliàs mihi non diſplicuit, *longæ quæſitionis*, vt & Plautum loqui memineram. at nunc neſcio quomodo impenſius placet, *longi quæſitus firmæ latebræ*, de alterutro tibi optionem do. memineris tantum inſtructum, cognitum, alia ſimilia auctoré elocutum, pro, inſtructione. quod verò ſuperiori pagina ſcribo, *hunc illum, nec alium eorum locorum inquilinum præminabatur*. præ illo vulgari, *nec alium cæcorum locorum inquilium præmittebatur*, arriſurum tibi confido, ſi narrationem aſini totam perſcrutaberis. Præminandi verbum ſupra quoque Apuleio me reddidiſſe, facile memineris.

fol.209. *Atque adeoq́; vel donemus eũ cuipiã.*

Quid ſi legas, *atque adeò, inquit, vel d.e. cuipiam*.

fol.

fol. 210. *Fortuna rursum in me cæcos detorsit oculos, & emptorem aptißimum duris meis casibus ire repertum obiecit. Scitote qualem, Cynædum, & senem Cinædum; caluum quidem, sed cincinnis semicanis, & pendulis capillorum.*

Scribe meo periculo, *duris meis casibus è re repertum.* deinde cum Parisiensi exemplari, *& pendulis capillatum.*

fol. eodem. *Si faciem tuam mediis eius feminibus emiseris, facile percontaberis.*

Ne ambige, quin Apuleianum sit: *feminibus eimmiseris, facilè perscrotaberis.*

fol. 211. *Omnipotens & omniparens Dea Syria, & sanctus Sabadius, & Bellona & mater Idea.*

Tentaui reponere, *& Sancus, Sabazius.* nam quis deus ille Sabadius, etiamnũ incognitum. Sabazium Bacchum quidam interpretati à sabasmis, id est, tripudiis, & furiosis saltationibus, cuiusmodi in sacris huius Dei fiebant. Suidas auctor est, Σαβάζιον à barbaris dictum Bacchum, qui σαβάζειν pronuntiabant, pro, εὐάζειν. alij Sabazium Bacchi filium faciunt, inter quos Harpocration. Reperi de eodem Deo inscriptionem antiquam, quæ Romæ in ædibus Altherorum:

Q. NVMIVS
ALEXANDER
DONVM. DEDIT
IOVI. SABAZO.

Arnobius lib. IIII. *Sacra, & ritus initiationis, quibus Sabadiis nomen est.* probè emendauit ibidem amicus meus Theodorus Canterus, *Sabaziis.* quod ad Sancum Deum, aliàs dicturi sumus. De Sabazio etiam consulendus Lilius Gyraldus libro octauo de Diis Gentium.

fol. 212. *Erat quidam iuuenis satis corpulentus, choraula doctißimus, collaticia stipe de mensa paratus.*

Motos scio Parisienses sententia Beroaldi, vt coniunctim cuderent, *stipe demensa*, quasi, deprompta, prolata. ceterùm Beroaldum opinionem facilè depositurum fuisse verosimile est, si quis ei hunc Apuleij locum ex prima Apologia opposuisset: vbi de M. Catone consule in Hispaniam proficiscente, & tres solummodo seruos educente: *Quoniam ad villam* (ait) *publicam venerat, parum visum, quî vteretur, iussisse duos pueros in foro de mensa emi. eos quinque in Hispaniam duxisse.*

fol. 216. *Sonitu tympanorum, cantusq; Phrygij mulcentibus modulis exercitus.*

Scribendum, *excitus*, declaraui in Coniectaneis meis ad Sexti Iulij Frontini strategemata.

GODE-

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. IX. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Steu. Ioan. Matalio Metello Sequano I. C. S. D. P.

GRATÆ mihi nuperæ litteræ tuæ,& quidem variis de caussis.quamquam rogandus, precibusque adsiduis flagitandus Deus O. M. auertat tandem aliquando iram suam à nobis,vtque hostibus eueniant quæ de bello tu isthic ominaris tam ingenti, tam pernicioso. Mihi mensibus superioribus pugna fuit, seu mauis duellum, cum exscriptoribus librorum L. Apuleij: quo vtrum rectè defunctus sim, tuum inprimis cupio esse iudicium. mihi profectò hoc decertandi, seu velitandi genus placet præ altero illo campestri. delectabor etiam magis, si tibi non improbari animaduertero. Suffrido Petri, Arnoldo Mylio,amicis cæteris ex animo salutem. Vale.

AFVISSE. Saucius vino. Ennij versus emendatus.
Addicere, admittere verba auspiciorum. Apuleius de Deo Socratis correctus. & Nonius.
Aues augurales quae. Blaterare. adblaterare. Meta salutis, diei, vltima.
Exercitus malis. Diffundere & diffindere locum commutarunt. Apul. correctus.
En, ecce vsui in rebus subitis, magnis. Apuleio, & Petronio redditae istae voces.
Interdum, Interim mutuam significationem sumunt Confirmatae lectiones in Apuleio
Confirmata scriptura in l. XIII. ff. de vacat. Suspiciosus, & similia reciprocè dici.
Prouerbium, os alicui sublinere. Varro, & Lucillius apud Nonium restituti. quid Æra.
Inducere. Apuleius libris superioribus emendatus.
Alius, alienus, alter, aliter, de rebus infaustis dicebant.
Kalendarum, Nonarum, Iduũ posteri dies, atri, & alieni nuptiis.
Plerus. Capilli quando inspersi cinere, quando vncti: Aliae in coma superstitiones.
Quantulum quantulum. Apuleij locus alibi constitutus. homines, pro, omnes.
Transadiit pectus. Triumphator cluet. triumphatum eas.
Miles, milito, commiles, commilito. Simulare è re.
Mos contingendi genua. osculandi manus. amplexandi aram. Arae, cur ansae dictae.
Adagia, de vmbra asini. de prospectu asini.

fol. 218. *Vinculo quo fueram deligatus arrupto, cursu me proripio.*

Nihil ambigo, quin in m. s. fuerit *arupto.* itidem illi scribebant, *afuisse.* quod membranei codices passim retinent. etsi frequenter ea interpolent librarij, & pro iis nobis supponant *abrupto*, *abfuisse.* qua de re nos aliàs.

fol. 220. *Iamq́; vltro foribus patefactis, plenius an sim iam mansuefactus periclitantur.*

Fortè melius sit scribi, *planius.* quod per rimas primum conspicati, id postea, aperta ianua de plano cognoscunt.

fol.

fol.221. *Ac dum Veneris colluctationibus securius operantur.*

Scriben. *Venereis colluctationibus.* Columella: *rebus Venereis operari.*

fol.222. *Quanto me fælicior Daphne vicina, quæ mero, & prandio matutino saucia.*

Mutauit in Paris. exemplari haud dubiò ex sententia Beroaldi, in *satia.* tamen etsi reclamant hæc ipsius Apuleij ex libro septimo: *Et instantia validiore vinum immixtum, sed iam modico tepefactum vapore. sauciis illis & crapula, vinolentiaq; madidis, ipse abstemius non cessat impingere.* Itidem alterum testimonium Ennij Alcestide:

——— *hæc anus admodum*

Friguttit, nimirum se sauciauit flore Liberi.

Qui versus apud Fulgen. in friguttit. vbi scripserim, *rore Liberi.* Pari phrasi efferebat Apul. libro superiore, *cruorem præterfluentis aquæ rore diluere.* Apuleius lib. 11. *mihi verò fatigationis hesternæ etiã nũc saucio.*

fol.224. *Si prælium capessiturus, vel latronum factionem persequuturus vtiles, nec ne, processus sciscitaretur: additam victoriam sorti præsagio contendebant.*

Fraudes sortilegorum auctor detegit, ac perstringit. quod nimirum sorte vnica maximi cauillatores satisfacere pluribus conarẽtur. siue illi de matrimonij fœlicitate, & successu quærerent; seu de possessionibus emendis vel profectione instituenda auspicium captarent; seu denique de prœliari euentu solliciti

liciti essent. quippe boues coniunctos terram proscindentes: quæ sors erat: læta omnia his omnibus prænũtiare. Hæc, inquam, Apuleij mens est. & quò perspiciatur facilius, adhibebo correctionem meam, audeo dicere verissimam. *addictam sortis præsagio contendebant.* Verbum addicendi perfamiliare auspiciis. Tacitus primo histor. *auctus omine, addicentibus auspiciis vocat contionem.* sic in auguriis aues *addicere*, vel, quod pro eodem erat, *admittere* dicebantur, apud Liuium, Plautum, Senecam. vide si lubet Festum in *Addicere.* iterum in *Admissiua.* & notas doctissimi Andreæ Scotti in auctorem de viris illustribus, vbi simile mendum ab eodem sublatum. Varronis locum hactenus deprauatum apud Nonium in Tristis rectè emaculo: *Illud verò quondam animo meo sedit* (vulgo *quondam meo fecit*) *vt ego non metuam fulmen, non haruspicem tristem, simul addici* (vulgo *ac dici*) *non quæro.* Videndum porrò, sitne apud Festum, in Præpetes, restituendum pro re, *addicant*, vbi legitur *indicent.* Sed nunc retrogrediamur in Apuleio, apud quem paullo superius legimus, *nouum quæstus genus sibi comminiscuntur. sorte vnica pro casulis pluribus euocata.* In veteri editione Italica expressum vidi, *sorte vnica de casulis.* nescio an voluerint *de capsulis.* Emendatum porro alterum à me Apuleij locum, placet eadem opera subdere. Apul. lib. de Deo Socratis: *vt Annibali somnia orbitatem oculi commoneant; Flaminio auspicia periculum cladis prædicent; Attio Nauio miraculum cotis adiiciant.* scribo, *prædicant. Attio N. m. cotis addicant.* Quod ad alites,

alites,quæ volatu auſpicia facerent, numeratæ, buteo,ſanqualis,immuſculus,aquila, vulturius,auctore Feſto. De reliquis auſpiciorum cerimoniis idem in *Præpetes*.in *Oſcines*.& Gellius lib.VI.cap.VI.

fol.225.*Noxios religionis antiſtites ad diſcrimen vocari capitis.*

In exemp. Italico, & Pariſienſi, *vocaritis capitis.* quid ſi ſcripſerimus:*innoxios,religionis antiſtites, ad diſcrimen vocari capitis?* nihil enim minus, quàm ſontes videri ſacerdotes illi volebant.

fol.226. *Hæc & alias ſimiles affanias fruſtra ablatrantes eos, retrorſum abducunt pagani. ſtatímque vinctos in Tullianum compingunt.*

Non vereor, quin quibus iudicium ineſt,pro genuino Apuleij exiſtimaturi ſint,*fruſtra adblaterantes*.quid enim ſacrificuli illi de matre Deûm,de munuſculo ſorori miſſo effinxerint,notum ex ipſo ſcriptore.his alia inſuper nugamenta adſtruere conati, quò capitis diſcrimen à ſe defenderent, atque innoxios ſe probarẽt.Blaterare,ſtultè loqui eſt.nam Græci βλάκας,ſtultos appellabant, vt docet Feſtus.

fol.228. *Vngulas multiuia circumciſione in enorme veſtigium porrecti.*

De aſinis dicta,qui multiplici circuitu molas intorquebant,vt ſolent,in piſtrino. quare ſcribebam, *multiuia circumitione.*

fol. eodem.*Veterisq́; Lucij fortunam recordatus,*

tus, & ad vltima ſalutis me tandem truſum, ſummiſſo capite merebam.

Id à Pariſien. & ipſo adeo vigilantiſſimo interprete ita relictum merito mireris. vide num rectè emacularim: *& ad vltimam ſalutis metam detruſus.* alibi certè hic auctor pari phraſi vſurpabat *vltimam diei metam*. lib. videlicet decimo extremo. itidem *vitæ metas vltimas* dixit libro quarto.

fol. 229. *Gratas gratias aſino meo memini, quòd me ſuo celatum tegmine variisq; fortunis exercitatum, etſi minus prudentem, multiſcium certè reddidit.*

In re ſimili ſolent ferè antiqui efferre, *variisq; fortunis exercitum*. quo modo idem hic libro decimo: *Nec ille vir alioquin exercitus, tam multiforme facinus execratæ veneficæ dilatione languida paſſus marceſſere.* Virgil. III. Æneid.

——nate Iliacis exercite fatis.

Itidem apud Plautum obuia hæc, *habere aliquem exercitum: familam habere exercitam.* ſimili phraſi apud Lucretium eſt libro II.

Conſiliis & diſſidiis exercita crebris.

Saluſt. Catil. *magis ambitio, quàm auaritia animos hominum exercebat.*

fol. 233. *His, & huiuſmodi ſuadelis validum addens aculeum, qui rigentem prorſus ſerui tenacitatem violenter diffunderet.*

Duûm verborum *diffundo* & *diffindo* alterum in alterius locum non rarò immigraſſe alibi monui. neſcio

ſcio an & hoc loco Apuleius ipſe ſcripſerit, *validum addẽs cuneum.* ac mox *diffinderet*. ſtabunt ſpero à me quicunque energiam vocis *violenter* expendent. Iterum Apuleius in eadem voce corruptus, quarto de aſino: *perfracta, diffuſaq́; crate coſtarum riuos ſanguinis vomens.* ſcribendum, *diffiſſaq́;*.

fol. 234. *Cæterùm expugnata iam Myrmecis pertinacia, & præſentaria pecunia formidine ſeruili deuicta.*

Suſpicor mendo non vacare quod ſequitur: *Tunc deuorato pudore, & dimota contatione ſic ad aures dominæ inauditum perfert.* Fortè reponendum, *hic ad aures dominæ mandatum perfert.* vt mandatum intelligamus ipſius Phileſitæri amatoris adulteri, quo cùm hic ſeruus de pudicitia heræ tranſegit, tentata nihilominus, & explorata prius dominæ voluntate.

fol. eodem. *Commodùm prima ſtipendia Veneris militabant noui, & nudi milites. Et contra omnium opinionem captata noctis oportunitate improuiſus maritus adſiſtit.*

En, ecce, particulæ ſunt perfamiliares iis, qui magnum aliquod facinus narraturi, & velut in ſcæna fabulam poſituri ſunt: ea propter libenter reſtituerim, *En, contra omnium opinionem.* nam valdè ea res præter exſpectationem adulterorum iam primo amori, & amplexui litantium. Sic & libro ſeptimo De aſino, his verbis: *Vt quemque enim viatorem proſpexerit, ſiue illa ſit vetula mulier, ſiue viro nubilis, ſeu*

tener

tener puellus, ſeſe illico diſturbato geſtamine. emendandum cenſeo, *ſeu tener puellus; ecce illico diſt. geſta.* in quo non tam mea me opinio delectat, quàm ipſius Apuleij auctoritas confirmat, prædicto libro ſeptimo: *Et ecce de proximo ſpecu vaſtum attollens caput vrſa.* Iterum libro eodem: *Et adueniens ecce ruſticus.* Pariter & libro nono: *fabulam præ cæteris ſuauè comptam ad aures veſtras adferre decreui. & en occipio.* Mihi quoque dubium non eſt, quin eodem modo reponendum libro decimo: *coruſcis prælucebant facibus. ecce influunt innuptarum puellarum decora facies.* in editis codicibus hactenus ſedit, *& influunt.* Apud Petronium Arbitrum in haloſi Troiæ:

——— *hac ad fata compoſitus Sinon*
Firmabat. & mendacium in damnum potens.

Sequentia ſi legas, non improbes: *en mendacium.* Apud eundem ſcriptorem legere tento:

En fauor in pretio. ——— in vulgatis legitur: *Eſt fauor.* Iterum apud eundem:

Et quaſi non poſſet tot tellus ferre ſepulcra.

ſcribo, *En quaſi non poſſet.*

fol. eodem. *Tenebras cauſabatur ſibi obſiſtere, quin clauem curioſè abſconditam reperiret. interdum Phileſetærus cognito ſtrepitu, raptim tunicam iniectus, ſed planè præ turbatione pedibus intectus procurrit cubiculo.*

Ita hęc lego, neque in vno illo libros cuſos ſequor, in quibus ex Philippi Beroaldi ſententia ſuppoſuêre,

re, *interim Philesfetarus.* r am illud *interdum* pro eodem est. quod ita quoque apud Cor. Tacitum, & in Pandectis vsitatum obseruaui l.xiii. De vacation. & alibi. quare apud eundem hunc Apul. retinendum quoque supra libro secundo: *sæuire vulgus interdum.* neque emendandum, vt amicus meus putabat; *vulgus incertum.* Ipsum pro se caussam dicentem Apuleium audiamus, qui lib. IIII. De asino: *ac dum vaporis flammis* (inquit) *examurcatur; nos interdum pulpis eius valenter saginantes.* quin & octauo libro apud eundem est: *Et interdum clandestinos coitus obeamus; quo ad dies reliquos permetiatur annus.* Pluribus apud scriptorem hunc locis eãdem phrasim obseruaui, & quosdam tollere conatos, nõ sum nescius. cæterùm cur ab iis dissentiam, prædictis testimoniis ostendisse mihi satis est. In lectione Tertulliani lib. De anima, obseruasse videor, vbi *Interim*, pro, *Interdum* vicissim collocatum sit: *Cur idem animas* (inquit) *immaturas, & innuptas, & pro conditione ætatis puras & innocuas interim dignas inferis iudicas*? clara erit particulæ istius notio ex Plinij lib. x. epist. xxvii. *Prudenter* (ait) *constituis, interim nauibus, interim vehiculis vti, prout loca suaserint.* Hoc amplius, *interduatim*, & *interatim*, veteres, pro, *interdum*, & *interim* dixisse, Festi obseruatione innotuit.

fol. eod. *Iam saxo fores verberat, & ipsa tarditate, magis magisq́ suspectus, dira minatur Myrmeci supplicia.*

Multa vocabula in vtramque partem reciproca,

& aduerſa ſignificatione vſurpata, vſu, & Gellio obſeruante didicimus. vt videlicet *ſuſpicioſus* dicatur is, qui ſuſpicatur; item is, de quo ſuſpicionem habemus. at ſuſpectus ea notione nondum reperire potui. quæ ratio eſt, cur ſcribēdum autumem: *& ipſam tarditatem magis, magiſq́; ſuſpectans.* vel ſi mauis, *ſuſpectatus.* Suſpectandi verbum ita placuiſſe Plinio, aliis idoneis auctoribus, Salluſtio imprimis, non eſt operæ teſtimoniis confirmare.

fol. 235. *Ac ponè eum Myrmex vinculis obrutus, non quidem coram noxæ prehenſus, cōſcientia tamen peſſima permixtus lacrymis vberibus, iam poſtremis lamentationibus inefficacem commouet miſerationem.*

Legendum monui, *non quidem in coram*, de quo ſupra. ſequentia non minus commodè pro ſententia auctoris diſtinxeris, repoſueris, *conſcientia tamen peſſima peruictus, lacrymis vberibus.*

fol. 236. *Hac oportuna fallacia vigorati iuuenis inductus, imo ſublatus & ad crudelitatem delapſus Barbarus.*

Viueret Apuleius, periculum immineret librariis ferendæ furcæ; niſi fortè in crucem tollendos exiſtimemus; ob deprauatam, atque adeò deformatam tam facetam, tam lepidam fabulam: in qua inurbanas, & inuenuſtas mendas diutius non tolero. emaculo autem, *inductus, imò os ſublitus, & ad credulitatem delapſus Barbarus.* Phraſis trita, & Plautina eſt: *os alicui ſublinere.* tractum prouerbium à genere ludi,

di,quo dormientibus ora pinguntur, vt auctor est Nonius. etiam in Germanismo nostro,quem decipimus;cui verba damus, ei dicimur mel circum os sublinere. Plautus Aulularia:

Fidei censebam maximam multò fidem
Esse, ea subleuit os mihi penissumè.

Locus Varronis Mysteriis apud Nonium in Portitores, cui id prouerbium periisse existimabam: *Æs defraudasse cauponem, bonam luto obleuisse, tum portitores æra induxere.* non me præterit à magnis viris restitutum *Bouam*, vel *obuam luto oppleuisse.* tentabam tamen legere: *pro naulo os subleuisse, portitoris æram induxisse.* vel hoc modo: *nauclero os subleuisse.* Erat autem æra numeri nota, vt docet Nonius hoc Lucillij testimonio ex libro XXIX.

Hæc est ratio peruersa æra summa, et subductæ improbè.

qui versus mea opinione legendus:

Hæc est ratio peruersa, æræ summa est subducta improbè.

Æræ mentionem quoque videmus in legibus Visigothorum. & nos non inepta eius vocis interpretamenta aliquot in m. s. tuo vidimus, quæ breuitatis causâ omittere volui. Redeo ad Apuleij verba, quibus *inductus*, sat ornatè dicitur, qui deceptus est. sic & Cicero in orationibus coniungit: *inducere, decipere, destituere.* Idemque alibi: *decipere, fallere, inducere.* Vsus similiter Arnob. lib. II. & Lactan. lib. III. cap. primo. Vnde est cur supra libro secundo De asino, vt mendosum suspectem hunc locum: *malis noua nupta peremptus artibus, & addictus noxio poculo.* qui enim interemptus venenoso poculo, rectius

 dicetur,

& aduersa significatione vsurpata, vsu, & Gellio obseruante didicimus. vt videlicet *suspiciosus* dicatur is, qui suspicatur; item is, de quo suspicionem habemus. at suspectus ea notione nondum reperire potui. quæ ratio est, cur scribēdum autumem: *& ipsam tarditatem magis, magisq́; suspectans.* vel si mauis, *suspectatus.* Suspectandi verbum ita placuisse Plinio, aliis idoneis auctoribus, Sallustio imprimis, non est operæ testimoniis confirmare.

fol. 235. *Ac ponè eum Myrmex vinculis obrutus, non quidem coram noxæ præhensus, cōscientia tamen pessima permixtus lacrymis vberibus, iam postremis lamentationibus inefficacem commouet miserationem.*

Legendum monui, *non quidem in coram*, de quo supra. sequentia non minus commodè pro sententia auctoris distinxeris, reposueris, *conscientia tamen pessima peruictus, lacrymis vberibus.*

fol. 236. *Hac oportuna fallacia vigorati iuuenis inductus, imo sublatus & ad crudelitatem delapsus Barbarus.*

Viueret Apuleius, periculum immineret librariis ferendæ furcæ; nisi fortè in crucem tollendos existimemus; ob deprauatam, atque adeò deformatam tam facetam, tam lepidam fabulam: in qua inurbanas, & inuenustas mendas diutius non tolero. emaculo autem, *inductus, imò os sublitus, & ad credulitatem delapsus Barbarus.* Phrasis trita, & Plautina est: *os alicui sublinere.* tractum prouerbium à genere ludi,

di,quo dormientibus ora pinguntur, vt auctor est Nonius. etiam in Germanismo nostro,quem decipimus;cui verba damus, ei dicimur mel circum os sublinere. Plautus Aulularia:

Fidei censebam maximam multò fidem
Esse, ea subleuit os mihi penissumè.

Locus Varronis Mysteriis apud Nonium in Portitores, cui id prouerbium periisse existimabam: *Æs defraudasse cauponem, bonam luto obleuisse, tum portitores æra induxere.* non me præterit à magnis viris restitutum *Bouam*, vel *obuam luto oppleuisse.* tentabam tamen legere: *pro naulo os sublexisse, portitoris æram induxisse.* vel hoc modo: *nauclero os subleuisse.* Erat autem æra numeri nota, vt docet Nonius hoc Lucillij testimonio ex libro XXIX.

Hæc est ratio peruersa æra summa, et subductæ improbè.

qui versus mea opinione legendus:

Hæc est ratio peruersa, æra summa est subducta improbè.

Æræ mentionem quoque videmus in legibus Visigothorum. & nos non inepta eius vocis interpretamenta aliquot in m. s. tuo vidimus, quæ breuitatis causâ omittere volui. Redeo ad Apuleij verba, quibus *inductus*, sat ornatè dicitur, qui deceptus est. sic & Cicero in orationibus coniungit: *inducere, decipere, destituere.* Idemque alibi: *decipere, fallere, inducere.* Vsus similiter Arnob. lib. II. & Lactan. lib. III. cap. primo. Vnde est cur supra libro secundo De asino, vt mendosum suspectem hunc locum: *malis nouæ nuptæ peremptus artibus, & addictus noxio poculo.* qui enim interemptus veneno so poculo, rectius

 dicetur,

dicetur, *inductus* nam quod alij restituere voluerunt *adductus*, ne quidem lectioni vulgatæ æquiualet. libro decimo De asino similiter dicitur: *nec patiar seruuli mendacio inductos peierare.*

fol.239. *Qui tanto calore, tantaq; rabie perculsus, non eram dubius aliquid etiam de se suaq; coniuge [tristius] profectò cogitaret. [aliud.]*

Alterum eorum, quæ includenda curaui, reiiciendum autumo: quamquam postremum retineri malim: quod commeminerim, *aliud, alter, alienus, aliter*, poni pro malo, sequiore, infelici, infausto. qua formula Sallustius dicebat Iugurth. bello: *prouidere ne quid aliter eueniat.* Itidem auem alteram in auguriis appellatam, quæ vtique prospera non esset, tradit Festus. idemque in litteras retulit Nonarũ, Iduum, Kalendarum posteros dies nuptiis alienos, id est, minus faustos habitos: & Pontificum decreto atros iudicatos. Consulendi eadem de re Gellius, Macrobius, & Plutarc. in Quæst. Apuleius lib. I. *Deierantes, sese neque ei manus admolituros; & si qui cogitarẽt aliud; salutare laturos subsidium.* Item viri alij, bonis opponuntur apud Arnobium lib. VII.

fol.243. *Et discerptæ comæ semicanæ sordentes inspersu cineris pleramque eius anteuentulæ contegebant faciem.*

Vox *discerptæ*, vereor vt ab Apuleio sit, quẽ paullo pòst scripsisse arbitror *pleram*, non pleramque. quomodo Sallustium, Liuium, Suetonium locutos Germa-

Germaniæ flos Ianus Palmerius in Spicilegiis suis docuit. item Priscianus lib. v. & Festus in *Plera*. In luctu, de more veterum, caput inspergi cinere solitum, testes sacræ litteræ: & ipse Apuleius libro septimo: *nam mater pueri mortem deplorans filij, fleta, & lacrymosa, fuscaq; veste contecta, ambabus manibus trahens cinerosam caniciem, eiulans, &c.* Iterum libro decimo de patre loquens, qui altero filiorum humato; alterum, vt incestum, iudicibus sistere cogebatur: *Et statim,* inquit, *ab ipso eius rogo senex infelix ora sua recentibus adhuc rigans lacrymis, trahensq; cinere sordentem caniciem, foro se festinus immittit.* Ritum illum attigit Arnobius libro quinto aduersus gentes: *Lugentium* (ait) *sumunt sordes, & miseriarum insignia.* Virgilius lib. x. Æneid.

Canitiem immundo deformat puluere, & ambas
Ad cœlum tendit palmas.———

In lætitia, in conuiuiis, virorum pariter, vt fœminarum capillos vngui solitos, ab Apuleio, Cicerone, Virgilio, aliis plerisque veteribus plus centum locis ostenditur. etsi compositi capilli, vncti, & calamistrati indicium fuerint molliciei. vt videre est apud Martialem non vno loco: apud Ciceronem secunda oratione in Catilinam; in ea, quam pro P. Sextio dixit; in ea, quam post reditum habuit in Senatu. In ponenda, vel contrà, alenda coma, variæ, tum antiquæ superstitiones veterum. imprimis pro cetera bona corporis valetudine crines alere solitos, testis mihi Censorinus lib. De die natali, in ipso proœmio. quin & in faciendis votis superstitionem hanc quo-

que obtinuisse historiæ loquuntur. Victi enim ab Lacedæmoniis Argiui, qui criniti antea fuerant, voverunt, nō ante comam alituros; néue mulieres suas aurum laturos, quàm Thyreas recuperassent. è diuerso Lacedæmonij vouêre, vt antea non comati, in posterum comati essent. meminit Herodotus libro secundo. Et videre est hoc sæculo, qui eam superstitionem seruent.

fol. 244. *Die sequenti filia eius occurrit è proximo castello, in quod pridie denupserat.*

Scriben. *accurrit*, & mox, *pridem denupserat*.

fol. 245. *Matutino me multis oleribus onustum proximam ciuitatem deducere consueuerat dominus. atque ibi venditoribus tradita mercede, dorsum insidens meum, sic hortum redire.*

Non modò permittente, verùm & postulante sententia scribo: *venditoribus tradita merce.* eamque coniecturam nostram Luciani verbis corroborari memini, adscriberem, si ad manum esset.

fol. 248. *Aderant inter alios tres illi fratres, cladibus amici quantulū ferentes auxiliū.*

Placeret legi: *quantulum quantulum*, hoc est, *quātulumcunque*. ea phrasi multa efferebant antiqui, maximè iurisconsulti nostri, & inter illos Vlpianus, vt qualis qualis: qualiter qualiter, &c. qua de re nos alibi. Alterum huius scriptoris locum subiiciā, quòd emendatione indigere videatur. is lib. VII. De asino: *quod si quo modo cæteri latrones persenserint.* restituo

per

per geminationem *quoquo modo.* vt in vulgatis quoque codicibus paullo infrà, dicto libro legitur: *vt me quoquo modo perditum iret.*

fol. 250. *Furiosa rabie conciti, & latratibus etiam absonis eunt in homines.*

Mihi pro genuino sonat, *in omnes.* nam non hominibus solis canes istos imposuerant, atque inhortati fuerant rustici: sed & iumentis, quæ varia in illo latronum comitatu. Rescribo & lib. x i. *Totæ ciuitati notus, ac conspicuus, digitis omnium, nutibusq; notabilis.* vulgatis libris circunfertur hactenus, *digitus hominũ.* quin & libro tertio Floridorum mirum ne eadem via tollendum scripturæ vitium: *ceterùm ipsius vocis hominis exercendi casus.* atque scribendum, *omnes.* vel, vt solent antiqui eo casu, *omnis.*

fol. eod. *Iniecta lancea duorum alterum per pectus medium transadegit.*

Quid si, *transadiit*, scribamus? quo modo in lib. quarto dicitur: *per medium pectus ictu fortissimo transadiit.* Item & lib. octauo: *bestiam transadiit.*

fol. 251. *Fruere exitio totius nostræ familiæ, & sanguine trium fratrum insatiabilis crudelitatem tuam pasce, & de prostratis tuis ciuibus gloriose triumphatum scias, licet priuato suis possessionibus paupere fines vsque proterminaueris, habiturum tamen vicinum aliquem.*

Vide, num mea hæc lectura auribus tuis magis tinniat: *gloriosus triumphator cluas.* vel hæc: *gloriosè*

triumphatum eas .licet priuato suis pos.pau.fines vsque proterminaueris,habiturus tamen vicinum aliquem. Profectò illud *habiturum*, vel quod in Parisienſ. & Italica editione est, *habiturum te*, meo iudicio mendo non caret. originem vitiatæ ſcripturæ aliàs indicaui. & vnde euenerit, vt indifferenter ſcripſerint, us,um: as,am: es, em. & ſimilia.

fol.253. *Sed indignatus ſilentio eius, vt conuitio vitæ, quam tenebat, obtundens eum, dorſo meo perturbat.*

Vtut varient libri,ſcribemus: *vite,quam tenebat.* itidem pagina ſequenti: *inuerſa vite.* nec auſcultabimus eos,qui emendare conati: *inuerſa vice.* miles enim familiari ſibi inſolentia ruſticum in itinere obuium, vite (quam centurionis inſigne eſſe ad Vegetium docuimus) acriter obtudit. De cetero reſcribendum quoque & illud erat: *dorſo meo proturbat.* idemque verbi Apuleio reddendum paullo ſuperius eodem ſcilicet libro: *nuncium remiſit vxori, eamq; protinus de ſua perturbauit domo.* nam contra pertinacem trium librorum conſenſum non metuo reſtituere, *proturbauit.* ſic apud Plinium pigras & ignauas apes proturbant. Arnobius lib. 11. *affectus animis inſitos proturbare,pellere.*

fol.eod. *Rurſus deprecatur ciuilius, atq; manſuetius verſari commilitonem.*

Corrigendum, ni fallor: *verſari militonem.* eò quòd ruſtici iſta deprecatio eſt. vt miles,item & milito: vt commiles, itidem & commilito bonis au-

ctoribus in vsu. Infrà eodem hoc libro: *contra militones; ibi, nec vspiam illum delitescere adiurantes.*

fol. eodem. *Currit ad extrema subsidia, simulans quærere ad commouendam miserationem genua eius velle cõtingere: summissus, atq; incuruatus, arreptis eius pedibus vtrisque, sublimem elatum terræ grauiter applodit.*

Non totidem sibi vulnera intulere hac conflictatione, seu mauis luctatione tam strenui gladiatores; quot vna illius narratione Apuleius retulit. non quidem ex ludo gladiatorio, sed ex altero illo correctorum. te iudicem sumo clarissime Metelle, vt agonothetam, & tecum Criticos primarios, vt decernatis rectène, & ordine fecerim, qui emendarim, *simulansq; è re.* de qua formula huic Apuleio, & cæteris bonis familiari, præsertim in rebus subitis, perturbatis, suprà egimus. Obseruandus mos deprecantium, videlicet contingendi genua. qui & libro sequenti: *atque ibi tum fletu, tum precibus, genua etiam decurionum contingens.* Rursus & lib. octauo De asino: *Visisq; nobis, cum fletu maximo singulorum iuuenum genua contingens, sic adorabat.* Ennius Pancrat. *cùm de subitò me orat mulier, lacrymãsq; ad genua accidit.* Petronius Arbiter. *Protendo igitur ad genua vestra supinas manus.* Singulas hominis partes Dis singulis tribuebant: aurem Memoriæ; frontem Genio; dextram Fidei; aliis alias: cur verò genua Misericordiæ? iam notum. quod monuit quoque Seruius ter-

tio Æneid. Virg. Obſeruatum ſcio & alium in deprecando morem, nempe oſculandi manus. Apuleius libro ſecundo: *Huius diu manus exoſculatus, & ipſa genua contingens, miſerere ait ſacerdos.* meminit eiuſdem moris iterum idem ſcriptor libro quarto: *Tali inquit ſermone puella deterrita, manuq́; eius exoſculata, parce inquit mi parens.* Ouidius:

——— dum veniat ſperata voluptas
Oſcula dat manibus ———

quos quidem mores hoc noſtro æuo in vſum reuocari videmus. Alterum illum in rebus quoque diuinis, & ritibus antiquorum fuiſſe, notaui apud Arnobium libro ſexto, vbi ſtupidam illam paganorum ſuperſtitionem ille auctor inſectatur, atque perſtringit his verbis: *Ita enim non videtis ſpirantia hac ſigna, quorum plantas, & genua contingitis, & contrectatis orantes.* Obſeruatus mihi denique alius ritus, quo vtebantur ſi Deos adorarent, nempe aras ipſas amplexandi. Apuleius libro ſexto: *Tunc* (inquit) *genu nixa, & manibus aram tepentem amplexa, deterſis antè lacrymis, ſic adprecatur.* Virgil. quarto Æneid.

Talibus orantem dictis, arasq́; tenentem
Audiit omnipotens. ——— ———

Ex quo ritu clara quoque ratio, cur Varro, & Macrobius tradiderint, aras dictas primitus fuiſſe, anſas.

fol. 256. *Summoq́; riſu de meo proſpectu cauillari non deſinunt. Vnde etiam de proſpectu, & vmbra aſini natum eſt frequens prouerbium.*

Alium

Alium de vmbra asini, atque de prospectu illius adagionem fuisse certum est. illum antiquum fuisse Platonis, Demosthenis, aliorum scripta clamitant: de prospectu asini, ex historia, quam Apuleius hic narrauit, originem traxisse, testis quoque in narratione eadem Lucianus. quapropter adductus sum, vt putarem scribendum, *de prospectu, vt de vmbra asini.* tu vide simne hoc loco inductus.

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. X. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Steu. Iano Gulielmio
S. D. P.

ITA aiunt, mi Gulielmi, vixisse Melchiorem Hittorpium. quo nuntio dolebis scio, non tam caussa nostra, quàm reip. hoc est, litterarum. Scis Theologum fuisse summum, virum altioris doctrinæ, quàm primo aditu appareret. modestia, pietas, libri, studia, quibus imprimis viri ecclesiastici exornantur, hæc apud illum cuiusuis peculij vicem fuêre. Vnus, inquam, ille in Vbiis fautor litterarum, & quantum poterat, promotor. Huius in eruendis, & conseruandis

dis libris vetustis diligentiam plures nobiscum senserunt; in commodandis verò, maiorem vtroque nostrum facilitatem quemquã vix credo expertum. Impetrabis spero à Cicerone tuo missionem tantisper, dum manibus Hittorpianis fauere, atque de quæstionibus hisce nostris arbitrari possis. Vale. & quod facere strenuè soles, Stewechium mutuo amore prosequere.

EDVCERE, perducere, perhaurire. Ad hoc. Proferre in coram. Intrimenta.
Antecantamentum arcuamentum lunæ. arcuare. Apuleius alibi emendatus.
Titio. Varro apud Nonium emen. Arbores fœlices. Ritus nuptiarum.
Compectò. de composito. Suetonius Octauio correctus.
Vicem alterius esse. Apuleij quinque, sex locorum restitutio.
Ascalaphus Acherontis filius in noctuam mutatus.
Despectio, despectatio, dispectio.
Successio hereditatis, tristis, celerata, ordine turbato. Plautus apud Nonium correctus.
Habere parentem, remp. hoc est, gerere. C. pro G. Apuleij locus alibi constitutus.
Lorarij. serui in dominum nõ torquentur. In speciem. Vegetius correctus.
Flores serti, rosæ solutæ. Serta. Minutius Fœlix emendatus.
Rosæ sparsæ in conuiuiis, in funere. Conuiuæ coronati, vncti.
Flores, & vnguenta vsui in pompis publicis.
Mortui à gentilibus coronati. Idem ritus Christianis displicuit.

fol. 261. *Repertum vini poculum, in quo venenum latebat inclusum, nescius fraudis occultæ, continuo perduxit haustum.*

Leuiter id mutandum credo, & scribendum: *continuo perduxit haustu. educere, perducere,* antiquis illis & Romanè loquentibus, non aliud sonabant, quàm

quàm nobis *ebibere*. Plautus Amphitruone:

Hirneam, vt matre fuerat natum, vini eduxi meri.

Apuleius hoc eodem libro: *Grandissimum calicem vno haustu perhausi.* Versus antiquissimi poëtæ, ex quinto lib. Arnobij huc accersere visum est:

Inde manu poclum sumit, risúq; sequenti
Perducit totum Cyceonis læta liquorem.

fol. 262. *Adhuc vxoris dilectæ nimium mentitis lamentationibus ad extremum sobolis impellebatur odium.*

Transeundi particula, *ad hoc*, mea opinione hic olim stetit. vide si volente scriptore mox coner legere: *nimirum ementitis lamentationibus.* qualiter fletus emeditatos supra nuncupabat libro secundo.

fol. 264. *Quibus autem verbis accusator vexauerit, quibus rebus diluerit reus.*

Proba haud dubiè aliorum correctio: *accusator inuexerit.* in causam invehi Ciceronianis notum est. Præterea ex ipso Apuleio id constat, huius causæ patronis per præconem denuntiatum fuisse, neque principio vterentur, neque commouendis affectibus operam darent. quod ipsum caussæ est quapropter reponendum quoque putem: *quibus rationibus diluerit reus.*

fol. 266. *Pecuniam iussi de meis aliquem, curriculò taberna promptam, adferre, & en ecce prolatam coram exhibeo.*

Scriben. *prolatam in coram.* sed de hac phrasi satis iam,

iam,ſuperque. nam & eadem hac pagina iterum reſtituendam ſuadeo.

fol.269. *Alter coquus, qui ſapidiſſimis nutrimentis ſuccuum.*

Tam mihi certum eſt ſcripſiſſe auctorem *intrimentis*, quàm meridie lucere. Sed & paucis inſertis, verba præcedentia ita habebãt: *at illorum alter piſtor dulciarius.* vbi τὸ *piſtor* gloſſema putaui,& quidem purum putum. Piſcatores,aucupes, dulciarios, linteones,&c. longè à caſtris pellendos cenſuit Vegetius lib.1.cap. VII. quo loco videndus noſter Commentarius. & Feſtus, in Coquum. Quod ad intrimenta illa, *interendi* verbum nemini incognitum. ſed ſuperſunt tamen multa in hoc ſcriptore eius generis,non omnibus perſpecta.ſic enim ille libro vndecimo format: *antecãtamenta,velamenta,ſcitamenta,moramenta,opinamenta.* Itidem alia quædam,quæ non procul ab hoc paradigmate recedunt, vt *coronamen,ornamen*,alia ſexcenta.Eruo ex eodem fonte,ſeu potius eluo, quod adhuc in omnibus Apuleij editionibus maculoſum eſt,de Iſidis forma, dicto libro XI. *Cuius media quidem ſuper frontem planam rotunditas in modum ſpeculi,vel imo argumentum lunæ candidum lumen emicabat*. ſcribo, *arcuamentum lunæ.* arcuandi verbum Plinio,aliiſque vſitatum eſt.ſi lubet vide Nonium in *arquatus*,in *arcus*. Ouidij verſus de Iſidis pompa ex Metamor. adſcribendi ſunt:

———inerant lunaria fronti
Cornua,cum ſpicis nitido fulgentibus auro.

Eodem

Eodém pertinet hoc Fulgentij ex primo Mythologiarum, vbi ait: *diadema carbunculis corniculata lunæ ſinuatio deprimebat.*

fol. 280. *Titione cãdenti inter media fœmina detruſò, crudeliſſimè necauit.*

Itidem locutus libro ſeptimo de aſino: *procurrit ad focum, ardentemq́; titionem gerens mediis inguinibus obtrũdit.* aliàs abſolutè, & nomine adiectitio nullo ſuperaddito vſurparunt nomen *titio.* idq́ue interpretati Grãmatici fuſtem ardentem. Nonius in *Titionem.* quin & ipſemet Apuleius ad eam formam vtitur dicto libro ſeptimo: *fœtore*, inquit, *tandem fugata eſt à me pernicies, cæterùm Titione delirantis Althea Meleager aſinus interiiſſet.* Varronis fragmentum ex Nonio adducam, quod apud eum in *Titionem*, & iterum in *Felix*, laudatur ex libro ſecundo de vita populi Romani: *Contra nouo marito cùm item è foco in titione ex fœlici arbore & inæquali aqua allata eſſet.* Vtrobique apud Nonium eruditiſſimus Hadrianus Iunius, & alterum Batauiæ noſtræ decus repoſuit, *& in aquali aqua.* addiderim, legendũ paullò antè, *è foco titio.* vel ſi veſtigiis inſiſtendum ſcripturæ vulgatæ: *cùm è foco titionem ex fœlici arbore, & in aquali aquam attuliſſent.* Nunc cur nouum maritum omen captare voluerint ex arbore fœlici, cauſſam habuere præ oculis liberorum genituram. auctor enim Cato apud Feſtum, Fœlices dictas arbores, quæ fructum ferrent: quæ non ferrẽt, infœlices. qua de re Macrob. lib. III. & Plinius lib. XVI. c. XXVII.

Etiam faces in nuptiis quinque accensæ, quòd vnico partu geminos quinque gignere mulier posset, vt auctor Plutarch. in Problematis.

fol. 281. *Quo conspectu simulatur necessaria præcordiis leniendis, biliq́; subtrahendæ illa prænobilis potio, quam sacram doctores nominant.*

Emerat à medico vxor nequissima venenum momentarium, interimendo marito, sestertiis quinquaginta: quo tamen ægrotum facilius induceret, aliud; de industria, potioni nomē inditū. iccirco emēdo superiora: *Quo cōpecto.* dicimus enim Latinè cōpacto, ex cōpacto seu more antiquo, cōpectò aliquid agere: Gallis est, *par complot, par composition.* qua phrasi Liuium, Terentium, Plinium, optimum quemque vsum, non est tanti ostendere. Suetonius Augusto, cap. xv. *Compectò* (inquit) *eum ad arma isse.* ita enim istic lego, reclamante Turnebo, ac dissentiente Torrentio. in cuius libris m. s. erat modò, *ex proposito*; modò *è conspectu*; modò *ex cōsulto.* vnde prædictam emendationem facilè odorari licet. ab eodem fonte quoque nomen Depectionis: quod pro pacto poni monuit clarissimus Iacobus Cuiacius libro secundo Obseruat. cap. xv.

fol. eodem. *Sed in eius vice subditur alia Proserpinæ sacra saluti.*

Reddenda auctori ipsa sua germana locutio: *sed eius vicem subditur alia.* nam infrà lib. proximè sequenti ait: *ad humerum læuum recurrens, vmbonis vicem*

cem deiecta. Proinde idem Apuleius locutus libro octauo: *Pastores, qui nos agebant, speciem prœlij manus obarmauerant.* neque enim adsentio iis, qui ad oram libri ediderunt, tamquam emendaturi, *in speciem.* Pomponius Macco milite:
Nam cibaria vicem duorum solum me comesse cōdecet.
Libro sexto Apuleij idem mendæ adhæsisse video. eoque voculam includam adscitam, & malè insitam hactenus: *Si qua nunc in terris puella præpollet pulchritudine, præsentis beneficij vicem [per] eam mihi repensare te debere.* Similiter emaculandum existimo lib. octauo extremo: *fœmur eius appone domino ceruini vice. Nequissimo verberoni sua placuit salus.* scribo, *vicem.* Rursum libro septimo phrasin istam corruptam animaduerti his verbis: *Donec fomenti vice me plagæ suscitarent.* repono, *fomenti vicem me plagæ susc.* Pariter & libro vndecimo: *instar solis exornato. & in vicem simulacri constituto.* scribo, *& vicem.* Iterum primo Floridorum: *supernè sese ruat fulminis vice.* legendum, *fulminis vicem.* Itidem & libro Apuleij de Deo Socratis restituo: *Aulas æmulas vrbium conditas, domos vicem templorum exornatas.* Redeo ad superiora illa: *Sed eius vicem subditur alia Proserpinæ sacra saluti.* Sacræ potionis locum subiisse ait illam in qua præsentaneum exitiū, veneficiumq́;. nescio legi ne possit: *Proserpinæ sacra aliti.* atque interpretari de Ascalapho Acherontis & Orphnes Auernalis nymphæ filio, quem Proserpina mutauit in bubonem, noctis auem, & tristium rerum nuntiam. de quo consulendus Ouidius v. Metamorph.

fol. 282. *Qua mira desperatione truculentæ fœminæ repentè perturbatus medicus.*

Reponere conabar, *despectione*, vel quod propius esset ad lectioné vulgatam *despectatione*. Vsus vtroq; M. Tullius pro *contemptu*. quæ clariorem hic efficerent sententiam. nam desperationis vocabulum in scholis, aut officinis suppositum esse non dubito, vt magis tritum. Tandem conuenientius rei fore censui *dispectione*. propter tam subitaneú, & sagax mulieris commentum, quæ medicum suo sibi veneno vitam eripere cogeret, postquam illius & opera, & veneno iam satis vsa esset.

fol. 283. *Ergo certa defunctorum liberorũ matres sceleratas hereditates excipere.*

Eam successionem, qua mater liberorum bona cõsequebatur ex Senatusconsulto Tertulliano; eam, inquam, Iureconsulti nostri vocarunt *tristem*, Institutis de S.C. Tertul. similiter nuncuparunt eam alij *luctuosam*. l. vlt. C. de institutionibus. idque propter ordinem mortalitatis turbatum. l. nam etsi. ff. de inofficioso testamento. & malè iudicantibus fatis; quéadmodum Horatius cecinit. quare tollo vitium ex verbis Apuleij quod enatum ex litteræ S. inconsiderata iteratione, ac scribo: *matres celeratas here. excipere*. Idem mendum suprà lib. quinto, & ex eadem occasione: *Nec secius & ipsa fallacia germanitatis inducta, & in sororis sceleratas nuptias æmula festinauit ad scopulum*. non queunt profectò nuptiæ cum sororis marito aliæ esse, quàm sceleratæ, scribo, *celeratas*.

tas. ex Plauti Cornicularia fragmentum Nonius adfert in *Lauerna*. in quo par mendum ex pari origine: *Litaueram Lauernam in fures sceleraßit manus*. legerim ———— *litaueram*

Lauernæ, mihi vt fures celeraßit manus.

Horatij illud non absimile ex lib. 1. epist.

———*pulcra Lauerna,*

Da mihi fallere, da sanctum, iustumq́; videri.

Verùm ad successionem illam vt reuertamur *celeratam*, obuiæ passim inscriptiones antiquæ monumentorum, in quibus & dolores, & querelæ parentûm expressæ. alibi: *infelicißimus pater insperatos tumulos dedit.* alibi: *infelicißim. parens adflictus præposteritate nat. filium vnicum condidit.* alibi: *infelix fatum, prior debui mori mater.* alibi: *quod fas parenti facere debuit filius, mors immatura fecit, vt faceret parens.* Perelegans inscriptio Moguntina, quam præterire non potui:

L. Sperati Desiderati adulescen
tis spei & pietatis incomparabi
lis Sperati Hermodorus & Iulia
na patres malè iudicantibus fa
tis superstites posuerunt.

Alia apud me inscriptio, quæ excerpta ex vrna argentea Papiniani I. C^ti^. Romæ eruta. quam facere non possum quin adscribam:

ÆMILIO PAVLO PAPINIANO
PRAEFECTO PRAETORIO
IVRISCONSVLTO.
QVI VIXIT ANN. XXXVI.
DIEB. X. MENSIB. III.

PAPINIANVS HOSTILIVS
EVGENIA GRACILIS. TVR
BATO ORDINE IN SENIO
HEV PARENTES FECERVNT
FILIO OPTIMO.

fol. eodem. *Talem parentem præbuit, qualem habuerat vxorem.*

Mutarunt in editionibus (ni fallor) ab interprete inducti, *exhibuerat vxorem.* mihi tamen, lectionẽ priorem ſinceram eſſe, iam fixũm eſt. eò quòd, *habere*, ſcio in ore fuiſſe, pro *gerere.* Salluſtius: *Inſtituta domi, militiaq́; quo more remp. habuerint, quantamq́; reliquerint.* Idem lib. III. Hiſtor. *Gerant, habeantq́; ſuo modo imperia.*

fol. eodem. *Sed paruulæ quidem tenuem ſpiritum, & delicata, ac tenera præcordia conficit protinus virus infeſtum.*

Legere conabar *configit.* & ſimilem errorem adimebam Apuleio in libro De philoſophia: *ita enim dixerim, quæ non extinguit incitamenta irarum; ſed ea ſtupore defigit immobili.* malè hactenus vulgatos codices inſedit: *ſtupore deficit immobili.*

fol. 284. *Confeſtim cubicularijs mulier attractis, vi tormẽtorum veritatem eruit. atq́; illam minus quidẽ quàm merebatur; ſed quod dignus cruciatus alius excogitari nõ poterat, certè beſtijs obiiciẽdã pronũciauit.*

Prouinciæ præſes, apud quem veneficij accuſata matrona, non à ſeruis illius, quorũ cauſſa nulla agebatur;

batur; sed ab ipsa muliere fonte veritatem extorquere debuit. eamque arcessendam prius, quàm tormẽtis subiiciendam curare. quare corrigendum subdubitaui: *confestim à lorariis muliere attracta*. Parisienses vulgarunt: *conf. cubiculariis mulieris attractis*. quod probare vix ausim propterea, quòd serui delatores dominorum non fuerint auditi. l. ex quibusdam. ff. de iure fisci. Tum quòd iidem in caput domini torqueri non potuerint. Cicero in ea, quam pro Milone habuit: *de seruis*, inquit, *nulla quæstio in dominum*. Idem pro Deiotaro: *More maiorum de seruo in dominum ne tormentis quidem quæri licet*. Accedit insuper & Vlpianus in l. prima. ff. de quæstionibus.

fol. 286. *Insequitur puella vultu honesta in deæ Iunonis speciem [similis] nam caput, &c.*

Probare nequeo emendationem eorum qui scribunt *specie*. nam abiecto glossemate, *similis*, quam vocem Apuleij non esse tam scio, quàm me viuere, bene hoc loco erit Apuleio. Vegetius lib. I. cap. VIII. *quamuis non improbabiles videantur in speciem, tamen experimentis comprobantur indigni*. ita enim istic edendum debui curare, vnum veterem codicem sequutus, etsi reliquis sex, septem reclamantibus. vt ostendam aliàs, cùm pluribus de isto loquendi modo, agendum erit.

fol. 287. *Tibicen in modum tubæ saltationis agilis vigorem scitebat.*

In editione Paris. incitati suasu Beroaldi, restituêre, *vigorem suscitabat*. tu lege meo periculo, *vigorem*

 citabat:

citabat: vel si mauis, *ciebat*. Similiter enim optimi quique alia frequentarunt, *ciere bellum, arma, pugnam*. Virgilius sexto Æneid.

——— quo non præstantior alter
Ære ciere viros, Martemq́ accendere cantu.

fol.288. *Hinc Gratiæ gratissimæ, inde Horæ pulcherrimæ, quæ iaculis floris serti, & soluti deam suā propitiantes, scitissimum construxerunt chorum.*

Eum locum quare ab initio suspectum habuerim, quilibet facile capiat. de multis cōiecturis hāc priuā huic destinare visum est: *quaquà*, vel si tibi placet: *quæque iactis floribus sertis, & solutis deam suam propitiantes.* Cùm libris antiquioribus destituimur, expeditissimam cōfirmandis coniecturis rationem arbitror, ipsius scriptoris, in quo versamur, auctoritate, & consuetudine niti. Apuleius lib. quarto: *Iamq́ per plateas commeantem populi floribus sertis* (perperam in libris editur *certis*) *& solutis adprecantur.* Et benè est, quòd pluries hoc genere loquendi vsus hic auctor. Suprà lib. secundo: *Et ecce Fotis mea iam domina cubitum reddita, proximat rosa serta, & soluta in sinu tuberante.* Erunt itidem pro testimonio luculento hæc Minutij Felicis in Octauio, quibus ritum paganorum ridet, Christianorū verò extollit. *Quis autem ille, inquit, qui dubitat vernis nos indulgere floribus, cùm capiamus* (malo *carpamus*) *& rosam veris & lilium, & quidquid aliud in floribus blandi coloris, & odoris est? his enim & sparsis vtimur* (lego *exsparsis*

ſis nitimur) mollibus,ac ſolutis; & ſertis colla complectimur. Flores ſertos nuncuparunt, qui in coronamenta contexti erant. *Serta* plerique vocarunt, quæ Varro à ſerie format. Ouidius:

Inter plena meri redimitus pocula ſertis.

Exſtant hodieq̀ue non illepidi verſus Apuleij de ſertis,in prima Apologia ſua. Roſis, floribus conuiuas proſpergi ſolere,capita,& pocula quoque reuinciri, cognitum eſt vel ex ſolo Apuleij libro ſecundo. vt Suetonium, Plinium, Virgilium, alios complures mittam. Etiam in Silicerniis, & anniuerſariis celebrandis, roſas, & omne genus florum in tumulum exſpargebant. idq̀ue ſupremo iudicio ſuo domeſticis quoſdam iniunxiſſe clamant antiqui lapides, inter eos hic,in quo,legato condicio adiicitur:

Vt Quotannis Roſas Ad
Monumentum Eius Deferant.

Coronatos autem conviuas olim accubuiſſe, item vnguentatos,ab ipſo Apuleio quoque docemur lib. IIII. *adhuc vnguentis madidum, coronis floridum.* Coronæ porrò quales,& quare, & qua parte corporis conuiuis adhibitæ,docet nos Athenæus lib. xv. cap.v. cum ſequentibus. Idemq̀ue de vnctura antiquorũ latè diſſerit lib.dicto,cap. XIIII. & cap.XVIII. vt & Suetonij locus ea de re obſeruatu dignus,in vita Neronis, cap. XXXI. Vſui quoque paganis fuêre tam flores, quàm vnguenta in pompis publicis & ſupplicamentis,teſtante identidem Apuleio lib. vndecimo,in feſto,quod annuè,& quidem ęterna religione, in honorem Iſidis celebrabant: *Illa etiam,*

inquit, *quæ cæteris vnguētis, & geniali balsamo guttatim excusso conspergebant plateas.* Ibidem paucis lineis intercurrentibus: *Mulieres candido splendentes amicimine, vario lætantes gestamine, verno florentes coronamine; quæ de gremio per viam, qua sacer incedebat comitatus, solum sternebant flosculis.* Paganos verò caput coronatos fuisse, eumq; honorem & mortuis habuisse, tum vtrumque à Christianis improbatum, dum hîc sumus, libenter, &, vt mihi videtur, non incommodè declaraturus sum. Collo, non cerebro illos coronas amasse, iam liquidum ex Minutij testimonio præmisso. addam alterum eiusdem ex eodem Octauio, ex quo etiam præter ea, quæ adserere voluimus, vnguentis pariter fideles abstinuisse convincitur. verba Cæcilij Natalis pagani ita se habent: *Non floribus caput nectitis, nō corpus odoribus honestatis. reseruatis vnguēta funeribus; coronas etiā sepulchris denegatis, pallidi, trepidi, misericordia digni, sed nostrorum deorum.* Cui obiectioni, operæprecium erit audire, quæ Octauius respondit: *Sanè quod caput* (inquit) *non coronamus, ignoscite. auram boni floris naribus ducere, non occipitio, capillisue solemus haurire. Nec mortuos coronamus. ego vos in hoc magis miror, quemadmodum tribuatis exanimi, aut sentienti facem, aut non sentienti coronam. cùm & beatus non egeat, & miser non gaudeat floribus. At nos exequias adoramus! eadem tranquillitate, qua viuimus. nec adnectimus arescentem coronam, sed à Deo æternis floribus viuidam sustinemus.*

GODE-

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. XI. DE ASINO QVAESTIONES.

God. Ste. Gabrieli Rolandio I. C.
S. D. P.

T quidem meritò, ſuauiſſime Rolandi, ſcriptis meis examinandis eos adhibeo quos amiciſſimos, quos fidiſſimos cognoui. neque enim, vt maliuolorum detrectationes facilè ſperno, proinde & beniuolorum iudicia auctoritate, ſiue veritate priuandum cenſeo. enim non minus iudicant, qui benignè; quàm qui malignè legunt. Æſtum meum (quod potes) in his paucis explica, &, quod commodo tuo fiat, ad hæc ludicra animo tamen ſerio pauliſper deſcende. Inprimis id tibi fixum, ac perſuaſum habens, ſi aliquanta ex his improbaris; tum demum crediturum me, cætera quæ ſuperabunt, ea te iudicio tuo probaſſe, ſeu malis, beaſſe. Parenti tuo, & Gaſparo Schuermanno, iam quoque noſtro, ex animo ſalutem. Vale, & cùm occaſio ſe offeret, valere te reſcribe.

DIOS vultus. die, & dij, pro diei. facie pro faciei. Inuisus. Dicere, dicta ducum. Tibiarum figura Antecantamenta. Continuari, continuare. Apuleius, & Festus emendati. Circumsecus. vtrimque secus. forinsecus. altrinsecus. Votum, in velo nauis expressum. FAVETE *ore. fauete linguis. Suppetit mihi, suppeditat mihi, promiscuè olim dicebant. Viuere vitam.* EI *pro* I. *Apuleij duæ maculæ sublatæ. Indeicia. Compotire. Arnobio id verbum restitutum. Demorari. D. pro T. Partim, sine iteratione vsitatũ. Budæi error. Suetonio glossema ademptum. Ecquis. Qui, pro, Cui.*

fol. 294. *Et ecce pelago medio venerandos diis, & vultus attollens.*

Emendare conati alij: *diis etiam.* metuo, & formido, malè, ne reponere debuerint: *venerandos, & dios vultus attollens.* testimonia Virgil. Horatij, aliorum adderem, sed pueris sat nota.

fol. 296. *Nominant alij Bellonam, alij Hecaten, Rhamnusiam alij. & qui nascentis dei solis inchoantibus illustrantur radiis Aethiopes.*

Dicta hæc de magna matre Deûm, cui cæca illa antiquitas & infidelitas Barbara varia sacrificia exhibuit, varia indidit nomina. Putarunt alij legẽdum, *nascentis diei.* mihi litterã transponere placet, & scribere, *nascentis die.* etenim *dies, die,* vel *dij,* vel *dies: facies, facie;* pro, *diei, faciei,* genendi casu olim declinasse, testes mihi Grammatici. Charisius lib. primo Institutionum Grammat. & Agellius lib. IX. Noctium cap. XIV. Virgilius:

Libra dij, somniq́ pares vbi fecerit horas.

Itidem

Itidem apud Plautũ Aulularia repertũ, *fide*, pro *fidei*.

fol. 298. *Sic oraculi venerabilis fine prolato, numen inuictum in se processit.*

Subdubito in autographis fuisse, *numen inuisum*. Apuleius lib. quinto: *quidam introcessit, & cantauit inuisus, & alius cithara pulsauit, quæ videbatur nec ipsa*. Itidem Cicero in Orationibus: *occulta, & maribus inuisa sacra dixit.*

fol. 300. *Carmen venustum iterantes, quod Camenarum fauore solers poëta modulatus edixerat, quod argumẽtum referebat.*

Primum suspicor *dixerat* auctorem scripsisse. quo more nuncupabantur dicta ducum. dictata in ludo. de quibus nos, ex Varronis doctrina, ad Vegetium. quæ porro subduntur, *quod argumentum referebat*. ea ab litteratore, aut sciolo adsuta videntur, volente nimirum indicare munus Chori in scæna, & ludis, quo de hic agitur. quamquam hanc meam sentẽtiam dictam volo manu suspensa. De eo tamen quod sequitur liberius paullo positurus calculum.

fol. eod. *Interim maiorum antecantamenta votorum. Ibant & dicati magno Serapi tibicines. qui per obliquum calamum, ad aurem porrectum dexteram.*

Hæc corruptissima esse nemo dubitabit. nos obseruata primùm tibiarum figura, corrigemus: *Inter maiorum antecamenta votorum ibant, & dicati, &c.*

fol. 305. *Comitare pompam deæ sospitatricis in ouanti gradu.*

Solens

Solens huic nostro pro eo aliàs, *continuare*. supra hoc eodem libro: *alacer*, inquit, *continuare pompam meam*. Identidem & libro primo: *inde me commodùm egredientem continuatur Pythias*. Infrà hoc eodem lib. *atque eum cubiculo suo commodùm egredientem continuatus, saluto*. Rursum & sexto de asino: *Iamq; confecta bona parte mortifera via, cōtinuaueris claudum asinum lignorum gerulum, cum agasone simili*. vbi scriberem *continuaberis*. nisi comperissem *continuo* & *continuor* æquè bonis scriptoribus placuisse. Sisenna VI. Historiarum: *Marius ostio Liris euehitur, atque suos continuare iubet*. Hac phrasi Varro dixit: *boues continuare clunes, vt lupum arceant*. & Sallustius Coniurat. *ipsos binas, aut amplius domos continuare*. & Festus: *striges, ordines rerum inter se continuatè collocatarū*. ita enim ibi legen. pro *coniunctè*, alibi monui.

fol. 306. *Nauem faberrimè factam picturis miris circumseptus variegatam.*

Mirari satis nequeo, id ita in Parisien. atq; adeò, Beroaldina quoque editione inemendatum relictū. Certius nihil est, quàm probè correctum iri hac cōiectura: *circumsecus variegatam*. quod dictū ea compositione qua libro secundo de asino, & locis plus decem apud illum ipsum auctorem *vtrimque secus*, quod valet, *ab vtroque latere*. vt, *circumsecus*; vndiq;, ab omni parte. sic idem alibi format, *forinsecus*, *vtrimque laterum. altrinsecus ædium*. Quinimo apud eundem lib. secundo in omnibus editis legitur: *Cùm etiam nos omnes circumsecus adstantes, in clarum cachinnum*

chinnum videret effusos. Iterum libro quinto: *multi coloni, quiq; circumsecus venantur.*

fol. eodem. *Huius alueifœlicis nitens carbasus lintea votum ingestans progerebat. Ecce litteræ votum instaurabant de noui commeatus prospera nauigatione.*

Nauis descriptio est, quam sacerdos in ipsa maris ripa populo præsente Isidi deæ nuncupabat, dedicabat. pro, *lintea*, vidi alios reposuisse, *littera.* nescio an scribi debeat *luthea.* forte abesse malis vtrumque. reliqua Apuleij de voto intelligenda in ipso carbaso nauis expresso. quod quidem non aliter, quàm litteris fieri potuisse, aut consuesse palam est. nummum nuper ad Vegetium publicaui, in quo nauis tota, & in ipsius velo expressum litteris votum. Dignus hic locus Apuleij, qui à viris doctis expendatur. ego illum ita tentaui constituere: *votum ingestans procedebat. ecce è littore votum instaurabant, de noui commeatus prospera nauigatione.* quod ad circumstantem populi coronam traho, qui soluta iam naui, secutus sacerdotis verba fausta vota presantis, omina prospera & fœlicia adprecatus est. solet enim in rebus diuinis, à præcone populo indici, FAVETE LINGVIS. vel hac formula, ORE FAVETE. quo nuntiabatur vniuersis illis, qui aderant, omina bona loquerentur. vt docemur à Festo, & Nonio Marcello in Omen. & his Ouidij versibus lib. VII. Metamorph.

——————— *pro te fortissime vota*
Publica suscipimus, Bacchi tibi sumimus haustus.

Consonat

Consonat adsensu populi, precibusq; fauentum
Regia. ———————

Ritum illum Apuleius respexit, cum auditoribus, quibus librum de Deo Socratis recitaturus erat, prædixit: *hæc verò talia erunt, qualia vos illa fauendo feceritis.*

fol.308. *Oblationes honestas æqui, boniq; facio. quippe cùm mihi ad familiares, quoad cultum, sumptumq; largiter succederet, deferre perspicuè curassent.*

Dissentio ab editionibus, vbi præpositionem *ad* abiectam vidi reliquis intactis. quid si reposuerimus sic? *cum mihi id familiares, quod ad cultum, sumptúmque largiter suppeteret, deferre per. curassent.* nisi fortè magis arrideat, *suppeditaret*, quod eadem notione accipiendum. reperias apud scriptorem hunc non semel: inprimis libro septimo: *præsidium fugæ, quò facilius frustratis insecutoribus abderet sese, eidem facile suppeditasse.* Iterum libro nominato: *Et hercules dicerem, si loquendi copia suppeditaret.* Itidem scribere voluerunt lib. tertio: *medela supediat.* lego, *suppeditat.* itidem & poëta Lucillius:

Pistricem validam, si nummi suppeditabunt
Addas empleuron. ———————

Contra videbis vsum Plinium libro nono, epist. 11. de M. Tullio Cicerone loquentem: *Illi enim & copiosissimum ingenium, & par ingenio materia; quam tam varietas rerum, quàm magnitudo largissimè suppetebat.*

fol.

fol.309. *Cautoq; circumspectu vitam, quæ multis casibus subiacet esse veniendam.*

Eam lectionem mordicus retinuit Beroal. contra Parisiensibus placuit edere, *esse muniendam*. persisto in eo, quod ad Vegetium docui, legendum, *esse viuendam*. Plautus Persa: *modicè, & modestè melius est vitam viuere.* Occasionem mendi inde esse dixi, quòd antiqui scripsissent *veiuendam*. quo modo illi pleraque alia, vt pinguius verba sonarent, exarabāt. manauit ex eadem librariorum seu incuria, seu inscitia magnus quoque error libro proximè præcedenti: *Color dea visus in speciem, corpus candidum, quod cælo demeat: amictus cæruleus, &c.* offendit viros bonos membranarum scriptio: *deiuisus*, pro *diuisus*. quare inde fabricauerunt quod proximum erat *dea visus*. Reperiuntur similia sexcenta in nummis, & lapidibus antiquis. vt, *eidus, Serueilius, leibertas.* pro, *idus, Seruilius, libertas.* Emendandum video hoc Apuleij libro primo de asino: *iniecta, atque obdita parte funiculi; & altera firmiter in nodum coacta, ascenso grabatulo ad exitium sublimatus, & misso capite laqueum induo.* emendandum, inquam, *sublimatus, eimmisso capite.*

fol.312. *Sed noctis obscuræ, non obscuris imperiis euidēter monuit aduenisse mihi diem semper optabilem, quo me maximi voti competeret.*

Homines librarios nosti, qui cùm in autographo inuenissent, *obscuris indeiciis*, perpetua lege, id est, consue-

consuetudine inueterata vsi. deinceps verbum Plautinū reuoco, cuius hic noster imitator ferè adsiduus: *quo me maximi voti compotiret.* quod denotat, *compotem faceret.* Compotire hac significatione apud Plautum bis in Rudente. Arnobius libro tertio aduersus gentes, de Mercurio disserens (vt opinio, & coniectura nostra fert) plagam à descriptoribus accepit: *Cur*, ait, *vnius in officio præsidatus hos victoriæ compotes; alios verò perpetitur ignominiosa infirmitate rideri.* malim enim legeretur, *compotit.*

fol. eodem. *Et quid inquit iam nunc stas ociosus, atque ipsum demoraris.*

Corrige meo suasu, *atque ipsum te moraris.* commemini quidem auctorem hunc libro septimo dicere: *plusculis diebus ibidem demoratus.* nihilominus tamen id verbi hic vsum, nondum persuaderi mihi potuit.

fol. 313. *Et protinus gnauiter, & aliquanto liberalius, partim ipse, partim per meos socios coëmenda procuro.*

Isidis deæ sacris mox inaugurandum Lucium, ipsummet huc illuc discurrisse ad conquirendum, comparandum, quæ ad teletæ, & expiationis vsum sacerdos summus requisierat, vix mihi fit verosimile. eoque subdubitare cœpi, essént ne à sciolo adhibita, inuito Apuleio illa [*partim ipse*] qui existimaret particulam *partim*, sine iteratione consistere nō posse. quæ res in errorem quoque pellexit magnum Galliæ virum in emendatione legis Pandectarum.

Semper autem à Iureconsultis quoque hanc quasi dialysim non seruatam testatur textus Instit. De testamen.ordinandis:§.sed illa. *quod verò per æs, & libram fiebat, licet diutius permanserit, attamen partim & hoc in vsu esse desiit. Sed prædicta quidē nomina, &c.* Idemque obuium in constitutionibus Imperialibus non vno loco. Similiter & Ciceronem vsurpare memini: *partim ex illis distracti, & dissipati iacent. qui verò ex his, & omnium scelerum principes fuerunt.* lib. II. de legibus. Itidem lib. I. Officiorum. Itē & in Verrem: *Statuæ in locis*, inquit, *publicis positæ, partim etiam in ædibus.* Lucretius:

Et partim plano scatere, atque erumpere campo.

Quin ipsum potius Apuleij testimonium proferamus, Sallustij, & reliquorum prætermissis. libro septimo de asino: *cuncti denique, & prorsus omnes vino sepulti iacebant, partim parati morti.* Similiter hac voce vsus prima Apologia sua: & apol. secunda. Suetonius Augusto. cap. XLIX. *partim in vrbis, partim in sui custodiam.* animaduersum in duobus codicibus membraneis abesse illa, *partim in vrbis*, miror vel retinere, vel mutare alios voluisse *in vrbis partim, partim in s.c.* Liquidum certè ex præcedentibus, istiusmodi emblemate Suetonium facile cariturum.

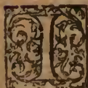
fol. 318. *Summo studio percunctabar singulos, & qui vestigium similis, vt somnium, nec fides absuit.*

Obseruandus erat Lucio in ordine sacratorum similis, qualem illi visio nocturna proposuerat, ac

designarat, hoc est, cunctabundo gressu incedens, & pedis sinistri talo paululum reflexo. hinc credes, nisi valde erro, pręcedentia probè à me restituiri. *perscrutabar singulos eccui vestigium simile sit, nec fides abfuit.* quæ inferuntur [*vt somnium*] ea ab aliena manu esse mihi persuasissimum est. adhibeo vt & tibi persuadere valeam subsequentia ipsius auctoris, quæ stabiliendæ coniecturæ arbitror: *nec fides abfuit. nam de Pastophoris vnum conspexi statim, præter indicium pedis, cætero etiam statu, atque habitu, ex amussim nocturnæ imagini congruentem.*

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. I. FLORIDORVM QVAESTIONES.

God. Ste. Rogero, Ioanni, & Ioanni I. F. Outheusdanis, cognatis suis, adolescentibus nobilibus S.

IN studia litterarum gnauiter vos incumbere, cum magna animi voluptate intellexi: mirè enim cupio vos ab iis differre, ac dissentire, qui in domo paterna nihil pulchrum, nisi imagines maiorum suspiciunt. Si possem, libens meritò, coram, & quidem sæpius hac

hac de re vobiſcum agerem; limam ſcriptis veſtris, moribus me normam præberem. nunc, cùm aliter non poſſumus, munuſculum hoc meum æquo animo accipite. ſpem verò parentum, exſpectationem meam ne fallite. enim eo loci conſtituti, vbi duces ſtudiorum, morum correctores non deſiunt. Fortunas veſtras aliis etiam atque etiam curæ eſſe non ignoro, quare meum erit id tantum operam dare, vt in vos ornamenta omnia à me proficiſcantur. ſed ita tamen, ſi promereamini. Notas has in libros quatuor Floridorum L. Apuleij cupio vos legere, & quid rerum agatis, ſæpius, quàm adhuc feciſtis, me facere certiorem. Valete.

SEPIMEN. Reſerare, conſerare.
Simulacra Deûm olim vngui ſolita. Arnobij mendum ſublatū.
Vnguem, vnctum, vnctulum, vnctiuſculum.
Totus, pro, omnis. Inoculare arbores.
Alexander Magnus, fortunatiſſimus. Curtius emend. Quippini. quidni.
Libitinarij, veſpillones, triſtiores.
Confirmata emēdatio Anton. Auguſtini. ff. de inſtit. actione.
Liuidi. Illico vt lectum eſt.

fol. 323. *Vel enim colliculus ſepimine conſecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel ceſpes libamine humigatus, vel lapis vnguine delibutus.*

Omnia hæc de ſuperſtitione paganorum, & idolis eorumdem accipiēda ſunt. nihilominus vno loco correctionis lima indigent. quæro, anne genuinum ſit: *colliculus ſepimine conſertus.* vel quod malim *conſeratus.* nam vt in ſubſequētibus dolamen, libamen,

& vnguem ad formam, item hic ſepimen cuius munus includendo, non in conſecrando poſitũ. Extremum illud, de lapide dictum, ad ſimulachra traho, quæ inũguere illi ſoliti. qua de re etſi nos alibi, teſtimoniis tamen ea antiquitas illuſtranda eſt. inprimis Arnobij ex primo aduerſus gentes: *Si quando conſpexeram lubricatum lapidem, & ex oliui vnguine ordinatum* (corrigo exornatum) *tamquam ineſſet vis præſens adulabar, affabar, & beneficia poſcebam nihil ſentiente de trunco.* Item Minutij Fœlicis: *vt tam luculento die in lapides eum patiaris impingere effigiatos ſanè, & vnctos, & coronatos.* Apuleij locus nequaquam mihi prætereundus, is in prima Apol. *negat vidiſſe ſe, qui fuêre, vnum ſaltem in finibus eius aut lapidem vnctum, aut ramum coronatum.* Vt in præſens *vnguen*, itidem alibi hic auctor cum Plauto, & aliis vſurpat, *vnctum, vnctulum*, & *vnctiuſculum.*

fol. 324. *Aquila nutu elementi leuorſum, vel dextrorſum tanta mole corporis labitur, velificatas alas, quo libuit, aduertens.*

Scribo, *tota mole corporis.* namque libenter *totus*, pro *omnis* hic collocare ſolet. lib. VII. de aſino: *& tunc quidem totarum mulierum ſecta, moresq́; de aſini pendebant iudicio.* Simile & lib. III. de aſino: *totasq́; artes, manus, machinas omnes ardenter exercet.* Simile apud Minutium Fœlicem: *plures totis hominibus Deos haberemus.*

fol. 329. *Periti non propagandæ vitis, nec inoculandas arbores, nec proſcindendi ſoli.*

Emaculo

Emaculo,*inoculandæ arboris.* Arbores inoculare, quod significat inserere, Plinio, Columellæ quoque in vsu fuit.

fol.330.*Solusq; sine æmulo clarus. adeò; vt, nemo audeat virtute eius, vel sperare fortunam, vel optare.*

Redigo in ordinem, quæ nimium dissipata sunt. *adeo vt nemo audeat virtutem eius vel sperare, vel fortunam optare.* Alexandro Magno data ista laus. sed cùm à Q. Curtio Rufo simile omnino ἐγκώμιον eidem tributum viderim, verba adscribere placuit: *Fatendum est tamen, cum plurimum virtuti debuerit, plus debuisse fortunæ, quam solus omnium mortalium in potestate habuit.* scribo, *in potestatem habuit.* qua de re aliàs. Quod autem ad istum fœlicitatis titulum, memoriæ proditum Solini Polyhistore, cap.VII. suo æuo necdum repertum fuisse, qui fœlix censeri iure debuisset.

fol.eod.*Edixit vniuerso orbi suo, ne qui effigiem regis temere assimilaret ære, colore, celamine. quin sæpe solus eam Polycletus ære duceret.*

Suspicor tantùm legendum, *celamine. quid ni solus.* vel hoc modo: *quippini solus.* Obuia hæc vox apud Plautum Bacchid. Menæchmis. & alibi apud Terentium. Immo Apuleius IX. de asino: *cœnam,* inquit, *apponebat ei properè quamuis inuita, quippini destinatam alij.* Alterum apud eundem vndecimo de asino: *Nec hercules me laborum, aut sumptuum pœnituit.*

nituit.quidni,liberali Deûm prouidentia iam ſtipendiis forenſibus bellulè ſotum.

fol.332.*Si qui igitur illis libitinis ſplendidiſsimo huic auditorio, velut quædam macula ſeſe immiſcuit.*

Putaui quondam reſtituendum, *ſi quis igitur ex illis libitinariis.* neque etiam nunc deſiſto. Nota Libitina Dea ſepulchrorum à Pompilio inſtituta ex Odis Horatij. & iuuat, quod paucis lineis inſertis præmittitur, *Si quis fortè in hoc pulcherrimo cœtu ex illis inuiſoribus meis malignus ſedet.* vbi & corruptè in editionibus legitur, *& illis.* Libitinarij iſti non omnibus noti. erant autem, qui ad pompam funebrem neceſſaria procurabant. Gloſſæ antiquæ *Viſpellones,* νεκροθάπται, κοπιαταί. Iterum νεκροθάπτης, *veſpillo, libitinarius.* Vlpianus: *Si libitinarius, quem Græci κτεισὴν vocant, ſeruum pollinctorem habuerit.* l. cuicunque. §. idem. ff. de inſtito. actione. in qua l. pro κτεισὴν reponendum νεκροθάπταν, monuit V. C. Antonius Auguſtinus IIII Obſeruationum. cap. XVI. Libitînam exercere triſte opus, plebeium, ſordidum fuit. hinc libitinariorum nomen adagione in momos auctor torſit. quos ipſemet *triſtiores* vocat lib. III. Flor. *Nemo,* (inquit) *nemo me ex illis triſtioribus velit in iſto vituperare, quòd honorem meum non minus vereor, quàm intelligo.* Si quis tamen aliter prædictum locum conſtituere velit, ac ſcribere *ex illis liBidis,* quod valet *liuidis,* non me ſentiet pertinacem.

fol.333.*Nam quodcumque protuli ad vos excerptum,*

ptum, illico & lectum est. Nec reuocare illud, nec ante mutare, nec emendare mihi quicquam licet. quo maior religio dicendi habenda est.

Non potuiſſent magis deformare vel ipſæ Harpyiæ, quà ab interpunctione, quà à ſcriptura. Verba autem Apuleij ſunt ſcripta ſua publicè recitantis. ea ſic emaculo: *Nam q. protuli ad vos, excerptum illicò, vt lectum eſt. nec reuocare illud, nec inde mutare.* Cuius correctionis rationem reddendam non arbitror; quod per ſe ſatis liqueat.

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. II. FLORIDORVM QVAESTIONES.

SPINAE, *ſenticeta. Emendata l prima. ff. de adſignandis libertis.*

Cata oratio. cati patres. Arnobij emendatio. Cynici philoſophi quare canes dicti. eorum nuptiæ publicæ.

Lauta pecunia; opera lauta. Pherecidis philoſophi patria.

Quis primus verſus; quis oratione proſa ſcripſerit primus.

Verba paſſa: oratio prorſa, vorſa.

fol. 335. *Sed ingenti eius fœcunditatem malo doctrinæ, quàm multiformis inſtrumento æmulari.*

Scriben. *ſed ingenij eius fœ. malo doctrina.*

fol.336. *Item historias varias rerum, nec non rationes laudatas disertis.*

Lego, *nec non orationes.* & paullo post emendo, *quæ vtinam possem quidem.* nam quod istic ediderũt. *quæ vtinam post se me quidem*, autumo factum non vigilantibus, sed somniantibus operis.

fol.337. *Admirabilior esset in iuuene, quàm in te parta laus. nisi eam tu talem dedisse. qua vtinam perpetuo liceret frui.*

Dij illis mortuis, qui ad eum modum Apuleij illa deprauarunt. emendo: *nisi eum tu talem dedisses, quo vtinam.* Pater Seuerianus in Africam proconsul missus filium secum adduxerat Honorinum legatum. huius virtutes auctor omnimodis commendat, imo æquiparat ipsi patri. denique innuit Carthaginiẽses nihil ita velle, quàm vt Honorino isto, tali patre nato frui liceret perpetuum.

fol. 338. *Qui herediolum sterilem, & agrum scruposum, meras rupinas, & senticeta miseri colunt.*

Quid si conemur restituere? *qui herediolũ, agrum sterilem, & scruposum, meras spinas & senticeta miseri colunt.* nam quod vulgatur, Apuleij non esse tam certum, quàm Apuleium ipsum fuisse.

fol.339. *Id verò, quod dicit, ita similiter nobis canit, vel potius eloquitur.*

Postulat ipsa sententia, & quæ præmittuntur verba de psitaco, geminationem syllabæ, *quod didicit.* Martialis: *Psitacus à vobis aliorum nomina discã.*

Syllabas

Syllabas non geminasse librarios, quæ bis scribendæ essent, etsi ad eruendam verborum sententiam litteræ sæpe turbato ordine traiiciendæ sint, notum ex textu Digestorum Florentino, vbi sæpe obuium, SENT*iarum*, pro *sententiarum*. alia trecenta. quod tamen minus animaduersum in Senatuscõsulti formula l. prima. ff. de adsignandis libertis: *Solus ci patronus, soláue patrona esset, perinde, atque si ab eo, eaue libertatem consecutus, consecutaue est*. vtique scribendum enim, *consecutaue* EST, pro, *esset*. Superiora illa Apuleij de psitaco dicta, meo iudicio iam rectè constituta: etsi insuper emendanda, quæ de eadem aue præmittuntur, *dum facile os vti confirmetur; dum tenera lingua, vti convibretur*. mala scriptura vulgaris, *cum tenera*.

fol. 340. *Philosophi ratio, & oratio tempore iugis est, & auditu venerabilis, & intellectu vtilis, & modo omni cana.*

Scribe meo periculo, *& modo omni cata*. Varro libro sexto de sermone Latino: *Catus Ælius Sextus non, vt aiunt, sapiens, sed acutus, & quod est, tunc cœpit memorari. simul cata dicta accipienda, acuta dicta*. Arnobij lectionem editam, quæ libro quinto aduersus gentes, cùm de fabula loquitur, non verear mutare: *Dicunt eam cati patres, & superciliosæ perlegunt gentes*. nam vulgati libri habent, *cuncti patres*. Plau. Mostel. *—miror tam doctam, tam catam te*. Non omnes hos catos accepêre, pro Varronis animo. plerique enim, & optimi scriptores vsurparunt pro ho-

minibus ſeueris, ſeriis, ſapientibus. quo modo Apuleius Athenienſes vocauit catos, alij alios.

fol. 341. *Dux Cynicis in porticum, ibidem in celebri loco corā luce clariſsima, accubuit.*

Cratem philoſophum ab Hipparche puella efflictim adamatum narrauit. ipſum eandem dehortari conatum, amorem deponeret: ſe nimirum pauperem eſſe, ad hoc deformem. vt probaret vtrumque, dorſum gibboſum in publico illi exhibuiſſe; ſupellectilem, & mundum philoſophicum, pallium cum pera, & baculo humi propoſuiſſe: his nihil commotam puellam reſpondiſſe, illo ſe marito contentam, ac ſubdidiſſe, duceret quò luberet. Ille conditione accepta, quam alij domum ducere ſolent vxorem, in locum publicum duxit, atque inibi accubuit. Imò quod proprium Cynicorum erat, nouam nuptam in propatulo virginis nomen ponere voluit: & hinc eſt cur nomen Cynicis à canibus inditum. vt auctor Diogenes Laertius in vita eiuſdem philoſophi. Ex quibus liquet, non abs re me emendaſſe ſuperiora: *Duxit Cynicus in porticum, ibidem celebri loco, in coram, luce clariſſima accubuit.*

fol. 344. *Nec non remedia mortalibus latis pecuniis, terra, cæloq́;, & mari conquiſita.*

Genuinum videtur, *latè pecuniis*, aut quod malim, *lautis pecuniis*. alibi præmia vocat opima. frequentata hæc in libris bonorum ſcriptorum, *dos lauta*; *opera lauta*, *&c.*

fol. eod. *Quin etiam Pherecides Syrio ex inſula*

la oriundus. qui primus verſuum nexu repudiato, ſcribere auſus eſt paſſim verbis ſoluto loquutu, libera oratione.

Corrigendum, *Syra inſula oriundus:* ex mẽte Strabonis lib. x. Deinceps vna dictione leuiter mutata interpungendum, *ſcribere auſus eſt paſſis verbis, ſol. lo.* Iſtiuſmodi orationem hodie vulgus proſam vocat, Apuleius prorſam nuncupauit lib. III. Florid. *& prorſa, & vorſa facundia veneratus ſum: ita vt etiã nunc hymnum eius vtraque lingua canam.* Ex quibus verbis conuincitur, prorſam orationem rectè dici poſſe; aut Latinè neſciſſe Apuleium. quod indicare viſum, quia vir celebris, & magni in litteris nominis, id negauit. *Deam prorſam* nominatam, quæ legitimo partui præeſſet, notum ex Cœlio. Hoc amplius, reticendum non eſt, proſæ inuentionem, atque adeo hiſtoriæ ſcriptionem Cadmo tribui. qua de re adeundus Sudas.

fol. eod. *Tot ille doctoribus eruditus, tot, tamq; multiiugis comitibus diſciplinarum toto orbe hauſtis.*

Fallor? an legi commodius poteſt, *toto orbe auctus,* vel proximè ſcripturam communem librorum, *toto orbe habitis.*

GODE-

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. III. FLORIDORVM QVÆSTIONES.

IOCA, pro ioci πλῆθ. Locus sessus. Ambire. Accire.
Adire lathum. Preces dirigere. Demutare V pro B. scis, venis, finis; pro, scieris, veneris, fueris.
Sodes, sis, illico: pro si audes, si vis, in loco.
Adclamandi formula, Omnes, Omnes.
Præfiscini. fescennini. fascinare. ritus nuptialis.
Præfiscine, & præfiscini quid differant.
Ne, nedum, nequidem.
Impudentia, imprudentia, impudicitia, confusa in libris.
Apuleius alibi correctus. Auditorium.

fol.347. *Reperias tamen apud ipsum argumenta lepidè inflexa. agnatos lucidè explicatos, personas rebus competentes, sententias vitæ congruentes, loca non infra soccum, seria non vsque ad cothurnum.*

Tam certum est scribendũ, *ioca non infra soccum,* quàm solem meridianum calere. deprauarunt isti, qui nesciuerunt Sallustium & alios *ioca* neutro genere, pro *ioci* dixisse. sed illos ego ad Nonium Marcellum, & similes Grammaticos remitto. interim cogitaturus, quid pro voce *agnatos* commodè substitui possit. quæ quidem vox non alio hic fine adhibita, quàm fuerat in fabula Dauus, nempe vt turbet omnia. fortean *actus* auctor scripserit, notum in fabulis

bulis vocabulum, vt & alia hic posita, vel ἦθη, aut πάθος, aut similis vox Græca hic hæserit. quamquam in priorem sententiam magis inclinet opinio nostra.

fol. 348. *Serus adueniens amicus annuit locum cessui, impertiunt. extimus quisque excuneati quæruntur, farto toto theatro.*

Ipsum mihi Thalem Milesium iudicem da, nunquam sensum eorum verborum eruat. neque idem neget rectè me emendare, *ambit locum cessui.* id est, flagitat, petit. causa deprauatæ & intricatæ sententiæ, quòd in optimis libris perscriptũ fuerit *amVit*, locum cessui dicit, quem ad modum & libris superioribus oleum vnctui, tunicam indutui, baltheum cinctui, pallium amictui.

fol. eodem. *Missi ex promptioribus, qui accipcrent, atque eum in suo lectulo mortuum offendunt.*

Huiusmodi menda qui non viderunt, vel si vidêre, præterire voluerunt, his molestum non erit spicas istas nos legere, vbi suam ipsi fecerint messem. lego, *qui accirent.*

fol. 349. *Dolor modico ante sedatus est, quàm me denique violentus examinaret, & Philemonis ritu compelleret ante lethum abiret, quàm lectum.*

Tollenda duo menda, quæ operarum incuria irrepserunt: & scriben. *exanimaret.* & mox *lethum adire.* deinde leuiter immutandum, quod subsequitur, *veniebam reditum, quod pepigeram.* quisquis locum

inspexeris

inspexeris animo attẽto, facilè videbis verũ esse, *veniebã redditũ*. vel, quia res theatralis agitur, *ven. editũ.*

fol. 350. *Vt pro eo honore vobis multas gratias dicerem, pro quo nullas preces dixeram.*

Vocum allusionès ita crebræ in his Floridis, vt nõ sine studio quæsitæ videantur. eoque merito suspicatus, & hoc loco Apuleium id secutũ, ac scripsisse, *preces direxeram.* loquutione in cõstitutionibus imperatorum obuia, & in libellis Principi, aut senatui porrigendis plus satis frequentata.

fol. eod. *Certa enim ratio, quæ debeat philosopho ob decretã sibi publicè statuã gratias agere. à qua paullũ demutauit liber, quem Strabonis Aemyliani excellentissimus honor flagitat.*

Priora illa sic restituta arbitror, *quum debeat philosophus.* & post rescribendum, *demutabit liber.* nam id tempus ipsa orationis series deposcit. enim librum illum elaborandum adhuc fuisse clamant ista, *quem librum sperabo me commodè posse conscribere.* sed nondum hæc satis. namque in vno orationis ambitu fertilissima est seges vitiorum. sequitur mox:

fol. eod. *Scitis eum hodie nobiscum probare. est enim in studiis tantus prænobilior; sic proprio ingenio, quàm patritio consulatu.*

Nisi egregiè fallor, dixerit auctor, *Sitis eum hodie vobis cõprobari.* vt enim *sitis*, pro, *sueritis*, ita *scis*, pro *scieris*; *venis*, pro *veneris*. item alia antiquitus simili cõtractione formabãt. nonnumquã & duæ voces in vnã cõglutinabant: vt, *sodes*, pro, *si audes*: *sis*, pro, *si vis*; *illico*, pro, *in loco*. testes Cicero, Nonius, Festus. Quod

ad

ad explicationẽ emendationis reliquæ, veniam petit Apuleius à ſenatu Carthaginiẽſi, & principibus Aphricæ, permitterẽt in hac oratione, quæ gratiis agẽdis, pro ſtatua ſibi à ſenatu decreta, deſtinata fuerat, aliqua adſpergere in laudẽ proconſulis Æmyliani. Quã eius rei cauſam dicere nititur, eã verba ſequẽtia nõ exprimũt. vide nũ rectè à nobis caſtigata, *Eſt enim in ſtudiis tanto hic prænobilior proprio ingenio, quã patritio cõſulatu.* cui cõiecturę meę poſt cõperi pręualere Beroald. codicis lectionẽ: *Eſt enim in ſtudiis tãtus, vt prænobilior ſit proprio ingenio, quã patritio cõſulatu.*

fol. 352. *Cõmemorauit inter nos iura amicitiæ, ac cõmilitiæ, ſtudiorũ, eiſdẽ magiſtris inchoata.*

Sublata interpunctione, repono: *ac commilitia ſtudiorum.* nam commilitium ita poſitum neutro genere in Pandectis. l. de hereditate. ff. de caſtręn. pecu.

fol. eod. *Quid igitur ſupereſt ad honoris mei tribunal, & culmen ad laudis meæ cumulũ.*

Enumeratis cõpluribus Æmiliani in ſe beneficiis, in eo maximè gloriatur, ac triumphat Lucius, quòd proconſul, ſe illi ſtatuam Carthagine de ſuo poſiturum pollicitus. & hoc meo animo culmen laudis. ſcribo: *quid ig. ſupereſt ad honoris m. tribunal? en culmen.* in quo ἐνέργεια longè maior.

fol. eod. *Nonne videtur hoc vobis ſenatuſcõſultum eſſe? quod Carthaginienſes omnes, qui in illã ſanctiſsima curia aderant, tam libenter decreuerunt omnes.*

Conſidera quęſo, ſitne ad formulã adclamãdi, quę in conſenſu Senatorũ obſeruabatur, hoc loco alluſum,

ſum, vt Apuleius ſcripſerit, *quod Carthaginiēſes, qui in illa ſanc. curia aderant, tam lib. decreuerūt Omnes, Omnes.* nam geminatam etiam in acclamationibus hanc vocem teſtis mihi Fl. Vopiſcus, in Tacito. iterum in Probo. & V.C. Iuſtus Lipſius in ſuis lectiſſimis Electis. Trebellius Pollio: *quæ cùm eſſent ſæpius dicta, addiderunt, Omnes.* eodem ſpectant & ſubſequentia Apuleij: *qui me,* inquit, *in illa curia honeſtiſſimis adclamationibus decorauêre, in qua curia, vel nominari tantummodo ſummus honor eſt.*

fol. 353. *Igitur quod difficile factu erat, quodq́; reuera arduum nobis exiſtimabatur, gratum eſſe populo, placere ordini, probari magiſtratibus, & principibus; id præfuſinè dixerim, iam quodāmodo mihi obtigit.*

Monſtrum verbi, *præfuſinè,* etiam in Beroaldina editione locum retinuit. id qui primum fabricauit, næ ille plauſtrum perculit. corrigo fauentibus Muſis: *id, præfiſcine dixerim, quodammodo mihi obtigit.* quam formulam de Plauti Aſinaria, & Rudente expreſſit. Arrogabat ſibi Apuleius quod paucis ante hominibus obtigerat. qua re ne fórte iram Deorum, vel inuidiam mortalium ſibi accerſeret, ſubdidit illico mutuatam de antiquo nuptiarum ritu formulā *præfiſcini.* Nouam nuptā laudari ſolere in Hymeneis, ſat cōſtat. ſed iactis feſcenninis, adiicere ſtatim ſolēt, ad arcendum faſcinū, *præfiſcini.* Titinnius in Setina:

Paulla mea amabo pol tu ad laudem addito
Præfiſcini. ———

Fragmen-

Fragmentum illud apud Charisium lib. 11. suarum Institutionum. qui rei explicandæ subiicit, *ne puella fascinetur.* adeundus & Festus, in *Fescennini.* & Ianus Gulielmius noster lib. 11. Verosimilium. Porro *fascinare* Virgilio, Plinio, valet incantare. Consulendus Plinius lib. septimo naturalis historiæ, cap. 11. Agellius lib. IX. cap. IIII. Denique *præfiscine*, de præsenti; *præfiscini*, de futuro dici notat flos eruditiorum Iosep. Scaliger ad Festum, in *numerò.*

fol. eodem. *Quæ mihi ne in mediocribus quidem ciuitatibus vmquam defuêre, ne in Carthagine desint.*

Quid si reponam, *nedum Carthagine desint.* qua forma pluries scriptorem hunc vsum obseruabam. inprimis lib. IX. de asino: *vix paucos olerum manipulos de proximo, solet anhelitu languido fatigatus subvehere; nedum vt rebus amplioribus idoneus videatur gerulus.* Suetonius de illust. Grammaticis: *Grammatica olim Romæ ne in vsu quidem; nedum in honore vllo erat.* sed alibi nos hac de re egimus, in vsum puerorum. quanquam ibidem, *ne*, pro *nedum* meminimus frequentatum.

fol. 354. *Viderint quibus mos est oggerere se & otiosis præsidibus, vt impatientia linguæ commendationem ingenij quærant.*

Restituendum dubiò procul *oggerere sese*, vel *oggerere se nec otiosis (vel negotiosis) præsidibus, vt impudentia linguæ.* Crebro has voces, *impudicitia, impudentia, imprudentia, impatientia,* locum mutuum in-

uasisse comperi. si quis exempla quærit, adeat notas doctissimi Stephani Pighij amici mei ad Valer. Maximum. hoc amplius etiam secundo de Asino à Parisien. meritò legebatur, *sensit imprudentiæ suæ labem.* cùm antè vulgaretur, *impudicitiæ*, quod non nisi ab imprudentibus ibidem suppositum.

fol. 356. *Quo magis celebrari debet frequentius vsurpata, & quidem non nisi adiutorio tanto viro præsidente.*

Dicta de voce humana hanc credo scripturam desiderant, *celebrari debet, frequentius vsurpari. & quidem non nisi auditorio, &c.*

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. IIII. FLORIDORVM QVÆSTIONES.

VBI, vnde, aduerbia loco relatiuorum pronominum.
Protagoras Democriti discipulus. eius disceptatio cum Euathlo.
Venarũ pulsus in morbo inconditi.
C. & G. promiscuæ litteræ olim.
Faces in funere. eas auersas viros tenuisse.
Quid rogus, bustum, pyra, sepulcrum, monumentum.
Homines, pro, omnes; Habeo, pro, aueo. B. & V. vnde confusa.
Emendati Varro apud Nonium: Varus bis apud Priscianum: & Petronius.
Voluntatẽ in maleficiis spectandã.
Viare. Bitere, bitare. Nonius bis correctus.
AV pro O; & contra. Item V, pro AV. Perscitari. Nequicquam.

fol. 358. *Item ille comicus, qui paruam partem postulat Plautus loci.*

Meo

Meo iudicio Plauti nomen auctor non adſcripſit. de quo tamen tuum audire lubet iudicium.

fol. 359. *Faciliuſq́, laudes veſtras alibi gẽtium, quàm apud vos prædicarim. ita apud vos cuique modeſtia obnoxia eſt: apud extraneos autem veritas libera, & vbique.*

Reponebam, vt mihi videbar, non infœliciter: *ita apud ſuos cuique modeſtia obnoxia eſt.* etſi enim ciuis Carthaginienſis non eſſet Apuleius, in cuius ſenatu hæc dicebantur; tamen ad coniecturam meam pertinet, quod ſubiicit: *mihi & patria in concilio Africæ, id eſt veſtro, & pueritia apud vos, & magiſtri vos.*

fol. 360. *Protagoras, qui ſophiſta fuit longè multiſcius, & cum primis rhetoricæ repertoribus perfacundus, Democriti phyſici ciuis æquæuus, inde ei ſuppeditata doctrina eſt.*

Hiſtoriam illuſtrabit Agellius libro quinto, cap. tertio. qui cum non omnimodo ſentit Philoſtratus Lemnius in vitis ſophiſtarum. Interim emendandũ, *vnde ei ſuppeditata doctrina eſt*. ab ipſo enim Democrito omnia Protagoras iſte hauſerat, atteſtante ipſo Agellio. vſus auctor particula *vnde*, loco pronominis relatiui perſonalis. & quamquam *Inde*, eadem phraſi accipi poteſt, vt & reliqua pleraque loci aduerbia (vt in Particulis demonſtrauimus) alterum tamen nobis viſum magis conueniens. Itidem Cicero pro Flacco: *adſunt Athenienſes, vnde humanitas, doctrina, &c. in omnes terras diſtributæ putantur.* Terentij, Cæ-

ſaris, Varronis, aliorum exempla, qui deſiderat, videat in Particulis noſtris.

fol.eod. *Cœpit nolle quod pepigerat, ſed callidè nectendis moris fruſtrari magiſtrum, diutuleq́; nec aſſerere velle, nec reddere.*

Euathli triconis verſutia tangitur, de cuius aſtu, & lite cum præceptore Protagora agitata conſulendus Agellius libro dicto, capite decimo. & locus Apuleij, niſi me coniectura fallit, propius ad ſententiam reſcribendus, *nec adſerere velle, nec renuere.*

fol.364. *Animaduerteret venarum pulſus inconditos, vel præclaros.*

Mihi equidem dubium non fuit, pulſus illos non *præclaros*, ſed, *præceleres* nuncupandos. Infra hoc eodem libro: *manum hominis pertractat venarum pulſum, & momenta captat. ſi quid illic turbatum, atque inconditum.*

fol.365. *Procul igitur faces abigerent, procul ignes amolirentur, rogum demolirentur.*

Corrigo: *faces abiicerent.* C & G litteræ promiſcuæ librariis. Faces in pompa funebri iuſtis perſoluendis adhibitæ. Apuleium audiamus lib. 11. Floridorum: *comœdiam eius*, inquit, *prius ad funebrem facem, quàm ad nuptialem veniſſe.* teſtis locuples Virgilius erit, vt morem illum eadem opera ſimul illuſtremus. is igitur ſexto Æneid.

——tum membra toro defleta reponunt,
Purpureasq́; ſuper veſtes, velamina nota,
Coniiciunt, pars ingenti ſubiêre pheretro

Triſte

Triste ministerium. & subiectam, more parentum,
Auersi tenuere facem.———————

Quo loco interpretes adnotant propinquioribus virilis sexus facis tenendæ officium dari solitũ. quod ad rogum Seruius audiẽdus est: *Apparatus* (inquit) *mortuorum funus dici solet; exstructio lignorum, rogus; subiectio ignis, pyra; crematio cadaueris, bustum; locus, vstrina; operis constructio, sepulcrum; inscriptum nomen, memoriaq́, monumentum.*

fol. 365. *Postremo propinquis etiam hominibus inuitis. quod ne iam ipsi hereditatem habebant, an quod adhuc illi fidem non habebãt, ægrè tamen ac difficulter Asclepiades impetrauit mortuo dilationem.*

Tria hinc menda expellenda, inde reddenda ratio emendationis. scribo, *propinquis etiam omnibus inuitis. quod ne an ipsi hereditatem auebant.* genus loquendi agnoscent scio, qui scriptorem hunc vigilanter legerunt: tum facilè animaduertent ludere eum in παρωνομασίᾳ verborum, *auere; habere.* In consanguineos id imprimis torquere conatur, magis de familia herciscunda, quàm reuocondo postliminio, quem defunctum volebant, sollicitos fuisse. atq; eò minus credidisse medico. Prçterea non iam primum est, cùm illud *aueo* deprauatum est in *habeo*, pertinaci & peruersa descriptorum consuetudine. quibus B, & V, (ni fallor) ex adfinitate secundæ litteræ Grçcæ, & Latinæ, promiscuè scribebantur. Tum & adspirationis notam adhibebant, adimebãt pro lubitu.

 sic

sic in editione nostra lib. 11. de asino legas: *facilis auritu*, cùm debeat scribi *hauritu*. Itidem in Mamertini Panegyrico ad Iulianum Imp. in duabus editionibus reperi: *ediscenda omnium nomina tribuum homines, atque etiam singuli salutandi*. puer videat, quia de candidatorum laboribus agitur, legendum, *edisc. o. nomina tribuum; omnes, atque etiam singuli salutandi*. Redeo ad vocem *Aueo*. & Varronem emendo apud Nonium in Mutabiliter, Varro, cras credo hodie nihil. *Quibus instabilis animus mutabiliter habet habere, & non habere*. scribo, *auet habere*. nam in eo animi æstus, quod modo aueat, & cupiat; modò repudiet. Iuxta illud Horatij:

Quod petiit, spernit: repetit quod nuper omisit.

Item & apud Petronium in epigrammate:

Ipse pater veri doctus Epicurus in arce,
Iussit, & hanc vitam dixit habere Deos.

Quid aliis placeat scio. lego nihilo secius, *dixit auere Deos*. Exstant apud Priscianum versus Vari poëtæ ex lib. 11. de magistro illo, qui filios Faliscûm sibi commissos hostibus tradidit. quos ideo adscribam, vt ad fragmenta poëtarum, vbi ea desiderabam, referantur; sed paullò integriores:

Tum litterator creditus
Ludo Faliscûm liberos,
Causatus in campi patens,
Extraq; muros ducere:
Spaciando paullatim trahit
Hostilis ad valli latus.

* * *

Seu

Seu tute malis hoſpites,
Seu tute captiuos habes.

Ne ambige, quin primo verſu ſcribendum, *creditos*, vltimo verò *aues*, non *habes*.

fol.366. *Bonis in rebus conatus in laude, effectus in caſu eſt. ita vt circa in maleficiis etiam cogitata ſcelera, non perfecta adhuc, iudicantur cruenta mente, pura manu.*

Scripſit Apuleius, *ita vt contra.* neque dubitandum, quin præ oculis habuerit Diui Hadriani reſcriptum, quod hodieq́ue exſtat in l. Diuus. ff. ad legem Corneliam de ſicariis: *in maleficiis voluntas ſpectatur, non exitus.* facit eodem & l. quiſquis. C. ad legem Iuliam maieſtatis: & Iuuenalis ſaty. XIII. & inde eſt, quod Cicero pro Milone ſcripſit, *interitus cauſam, non interitum ſpectari oportere.* Pro altera ſententiæ parte ſtat Ouidianum iſtud:

Si deſint vires, tamen eſt laudanda voluntas.

Itidem Apuleij hoc eodem libro: *ſicut ad pœnam ſufficit meditari punienda, ſic & ad laudem ſatis eſt conari prædicanda.*

fol.eod. *Hiſce igitur moramentis omnibus qui volũt deuitari, aduectorem ſibimet equum deligunt diutinæ fortitudinis.*

Impedimenta varia, moleſtias grauiſſimas recenſuit, quas ſentire ſolent illi, quicunque carpento iter conficiunt. quæ quidem omnia deuitare volentes, equo vehi malle oſtendit. locus mihi conſtituendus videbatur: *Hiſce ig. m. omnibus qui nolũt deuiari*, vel,

quod verius autumo, *debitare*. hoc eſt à recta via deduci, deflectere. *Viare*, *tranſuiare*, *deuiare* vſitata fuiſſe Lucilio, Afranio, Lucretio, & Plinio, ſat notum eſt. pariter, *Bitere*, *betere*, & *bitare*, antiquis idem fuiſſe, quod nobis ire, non ignorant, qui vel pedem in ſtudiis humanitatis poſuere. meminit enim Nonius in *Betere*, in *perbitere*. & ab eodem verbo Feſto dicti *Bitienſes*, peregrinantes: quod iam ante monui. Corrigo Nonium, *Prouidere ait mouere, & ferre*: lego, *probitere mouere, efferre*. & ibidem in verſu Pacuuij pro —*prouideam gradum*, repono —*probitem gradum*.

fol. 367. *Et illico in pedes deſiliunt, fruticem, quem verberando equo geſtant, eam virgam in læuam manum transferunt. Itaq; expedita dextera adeunt, auſcultant. & ſi diutulè ille quippiam percertetur, ambulant diutulè, & fabulantur.*

Quid *auſcultandi* verbum huic loco faciat, dico quod ſentio, perſpicere nondum potui. Beroaldus repoſuit, *adeunt, ac ſalutant*. amicus noſter alibi laudauit, *adeunt, & ſalutant*. perbenè ad ſententiam. quæro tamen ex iis ipſis, quæro ex te? ſitne veroſimilior coniectura noſtra, *adeunt, auſculantur*. idque ſic fieri ſolere in adeundo, excipiendo hoſpite, &c. plus ſatis iam ante à nobis oſtenſum eſt. tum contendo in verbis ſubſequentibus Apuleianum fuiſſe, *quippiam perſcitetur*. Redeundum ad *auſculandi* vocem vſurpatam veteribus, pro, *Oſculandi*, teſte Pompeio Feſto. imò è contrario, *Oſculanam pugnam* nominaſſe,

minasse, pro *Ausculana*, idem quoque memoriæ prodidit. Itidem antiquitus V, pro Au placuisse, testes nummi, lapides, & libri manuscripti.

fol. 368. *Omnia fluxa, infimaq; esse. quidquid sub cœlo diuitiarum est, eas omnes ad bene viuendum quicquam esse.*

Sententiam quære, videbis oportere scribi, *infirmaq; esse.* & mox, *ad bene viuendum nequicquam esse.* Ennius apud Ciceronem: *qui sibi ipsi sapiens prodesse nequit, nequicquam sapit.* Virgilius quarto Æneid.

Adspicis hæc? an te genitor cum fulmina torques
Nequicquam horremus. ——————

Ouidius primo Metamorph.

Nequicquam Deus abscidit terram. ———

videndus Festus.

fol. eodem. *Eam nauem si aut gubernator non agat, tempestas agat.*

Lege, *eam autem nauem si gubernator non agat.*

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. DE DOGMATE PLATONIS QVÆSTIONES.

God. Stevvechius Adriano Quarræo V. N. S. D.

BITVM fratris tui doluisti non abs re: adolescẽs erat maiori iudicio quàm pro ætate ista; mores institutioni egregiè respondebant; generositas, & ingenuitas stirpi. sed quid facias, mi Quarræe, nam & nos, qui magnum spiramus homulli, fortassean & crastina dies videbit efferri. A mœrore animum te tantisper auocare, & ad leuiuscula hęc à me in Apuleio notata aduertere velim. Vale, & Stewechio, vt tuo, vtere.

FINGERE. *GenEtrix, contra GenItor scriben. geno, genere.*
Mũdus musicè, & canore mouetur.
Tres animi partes in homine. quis cuique locus tributus.
Apuleij permulta sanata. & vno loco Sallustius.
Verbi Succedere elegans significatio. Successus, pro, ædificiis.
Bilis. quid sit Manare.

fol. 373. *Materiam verò improcreabilem, incorruptamq́, commemorat, non ignem, neque aquam, nec aliud de principiis, absolutis elementis esse; sed ex omnibus primam, figurarum capacem, factioniq́, subiectam.*

Platonis

Platonis verba auctor recensuit de materia Dei. quid si verius esse dicam scribendum ? *fictionique subiectam.*

fol.378. *Cælestem animam, fontem animarum omnium, optimam & sapientissimam virtutem esse genitricem.*

Repono, *genetricem*, itidem eodem hoc libro *genentium, genamur, &c.* rescribo à verbo *genere.* pro quibus vulgarunt *gignentiam, gignamur.* de hoc verbo Priscianus lib.x.& alij Grammatici veteres consulendi. Præterea Genetrix per e, genitor per i, scribendum obseruauit quondam Probus Grammaticus. cuius sententiam hac inscriptione veteri, quæ Romæ in horto Caroli Stalle, iuuare visum est:

FRATER. MEI. ET GENETRIX
GERMANA. ORO. ATQ. O. DESI
NITE. LVCTV. QVESTV
LACHRVMAS. FVNDERE
SEI. IN. VITA. IVCVNDA.
VOBIS. VOLVPTATEI. FVEI
VIRO. ATQVÆ. AMICIS
NOTEISQVE. OMNIBVS.

In alio marmore est, *Veneri genetrici.*

fol.eod. *Et hinc fieri, vt Musicæ mundus, & canore moueatur.*

Scripsit Apuleius : *vt Musicè mundus, & canorè mo.*quod verissimum esse comperiet, quisquis considerabit, quę hoc loco de numeris, & modis disseruit. Censorinus de die nat. cap.XIII. totum mundũ mu-

sica

ſica ratione factum ſcribit. Nec multo poſtea oſtenſurus Apuleius, & quidem ex mente & ſententia Platonica, non omnia quæ accidunt, ad vim fati referenda eſſe; ſed rerũ euentũ partim à nobis, partim à fortuna ipſa pendere, hoc verborũ ambitu vtitur.

fol.382. *Sed eſſe aliquid in nobis, & in fortuna nõnihil. & fortunæ improuidos caſus ignorari à nobis fatetur. inſtabile enim quiddam, & intercurrens intercidere ea ſolere, quæ conſilio fuerunt, & meditatione ſuſcepta, quæ non patiatur meditata ad finem venire. & tunc quidem, tum impedimentum illud vtiliter prouenit, res illa fœlicitas nominatur; at vbi repugnationes iſtæ nociuæ ſunt, infœlicitas dicitur.*

Leuiuſcula mutatione ſententia eruetur: *quod non patiatur meditata ad finem venire. & tunc quidem cùm impedimentum, &c.* an non hoc eſt poſt aliorúm meſſem ſpicas legere?

fol.383. *Totum verò hominem in capite, vultuq́; eſſe. namq́; prudentiam ſenſusq́; omnes non aliàs, quàm illa parte corporis contineri. cetera enim membra ancillari, & obſeruire, cibos, & alia ſubminiſtrare, vectare & in ſublime poßit, vt dominum, atque rectorem, prudentiaq́; eius à periculis vendicare.*

Adeſſe iube patres omnes, omnes conſcriptos, quibusque in Senatum veniendi ius eſt, de verbis Apuleij

Apuleij pronuntiaturos puto antiquum illud N. L. Latet sententia Platonica (nisi verius sit eum, pariter vt Marcum Tullium à Socrate illam mutuatos esse) quam tantis sordibus, & mendis inuolutā diutius circumferri nō patior. rectè enim eluere videor: *cibos & alia subministrare: vim vetare, & in sublimi positum dominum, atque rectorem, prudentiamq́ eius à periculis vindicare.* Tres animi partes Philosophus summus constituerat. primam, rationabilem scilicet, & omnium optimam, in arce capitis, vt gubernatricem. alteram, irascentiam nimirum, ad cordis deducebat domicilium. cupidinem verò, atque appetitus, infernas abdominis sedes obtinere dicebat: vt vitiorum latebras, & diuersoria luxuriæ, nequitiæque. Cum ratio sola regeret, inferiores duæ partes parerent; nihil iracundia, aut voluptas appeterent, quod illa inutile esse dictaret; tum animanti sanitatem inesse, viribus pollere, & pulchritudine. Consulendus Plato lib. De natura. Quod de Iracundia rursum scripsit, id quoque non puto esse sine mendo, aut vitio scripturæ. verba hæc sunt:

Irascentiam verò procul à ratione, ad domicilium cordis deductam esse: obsequi eam, & respondere in loco sapientiæ.

Non me fugit eorum verborum expositio; vereor nihilo minus tamen ab auctore scriptum fuisse: *obsequi eam, & respuere interdum logos sapientiæ.* iuxta illud Horatij:

Ira, furor breuis est, animum rege, qui nisi paret,
Imperat. hunc frenis, hunc tu compesce catena.

Sallust.

Sallust. in Coniuratione: *Si libido possidet, ea dominatur. tum animus nihil valet.* nam ita in m. s. meis, *tum*, particulam addi comperisse me, non possum quin moneam.

fol. eodem. *Iam gustatus solutiores esse sensus, ideóque humilioribus potius, aut aquosis commendatos.*

Mutila hæc de gustu olim animaduerteram, quare ea iam adscripsi ex Beroaldina editione, & reponenda puto: *ideoq; humidioribus potius, aut aquosis commodatos.* Quinimò & quæ de olfactu subsequuntur, mea opinione in hunc modum restituenda: *Eorum etiam, quæ corrupta videntur, separandi vis intelligenda est.* vulgatæ editiones ad vnam omnes legunt, *quæ corrup. imitantur, separanda vis in. est*

fol. eod. *Cum quidem ea quærantur vapore, & fumo exhalantur, odor in his iudicium sensusq; succedunt.*

Reuocatum puto iri elegans loquendi genus, etsi hodie minus frequentatum, si legamus: *odoris iudicium, sensusq; succedunt.* cùm de corruptis, adustis, madefactis, ex vapore, aut fumo iudicandum est, (quam genuinam scriptoris mentem esse nemo negabit) dicuntur illa iudicium odoris subire, propter symphoniam, quam natura illi sensui voluit esse cum naribus. qua de re ornatè disserit, nec minus eruditè Lactantius Firmianus, libro de opificio Dei, cap. x. Dixit phrasi non planè absimili Virg. lib. III.

eidem

———*eidem olim curru ſuccedere ſueti.*

Itidem quarto Æneid.

Quis nouus hic noſtris ſucceſſit ſedibus hoſpes.

Inde quoque *Succeſſus* dicti Arnobio, pro domibus, libro ſecundo aduerſus gentes: *Domibus*, inquit, *ſtructis*, *& lautioribus ſucceſſibus. inſtitutis*, *non adamarint caſulas.* Immutanda eadem pagina in Apuleio hæc leuia: *auditus illi eſt*, *viſusq́ præſtantior.* male alij, *ille eſt.* Item: *ſed homini promptuarium potius.* vulgò legunt, *hominis.* Item: *membrorum alia conditione ſunt optima*, *atque longè peiora.* Ruit ſententia niſi reſcribas, *aliaq́ longè peiora.*

fol. 385. *Cùm exardeſcit ira*, *trepidansq́ celerioribus motibus vertex cordis*, *ipſius madens ſanguine pulmonis excipitur mollitia*, *ſiti*, *frigore.*

Fortaſſean in autographis fuerit, *vertex cordis bilis madens ſanguine.*

fol. 386. *Quid de cibatu ipſo loquar? quem itinera ex vtero manentia*, *fibris iecoris adiuncta diſpertiunt.*

Lege meo conſilio, *manantia.* Manare dicitur cum humor ex integro non nimis ſolido, per minimas ſuas partes erumpit, teſte Feſto.

GODE-

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. DE PHILOSOPHIA QVAESTIONES.

God. Stevvechius Simoni Helmio Delphio, præceptori quondam suo. S. D.

ABsit, vt te, vir præstantissime, indictum (vt ille ait) prætercam: aliter enim mores tui, aliter tua in me, & in omnes pariter litterarum amantes beniuolentia promeruit. quam scio te non nisi cum vita depositurum. quæ quidem etsi maiora suo quasi iure à nobis posceret; nihilominus tamen, quòd alia in præsens non suppetunt, ista qualia qualia sunt in Apuleium coniectanea, grato animo accepturum te, atque expensurum non diffido. Vale, & Stewechium tuum, vt, soles, ama, orna. Hugoni nostro, & amicis cæteris salutem.

Αναλγησία. G. pro C. Adigi potestatem, adigi iusiurandum.
Virtutis viam graditur. In tempore lectus vir.
Ferunt ista ad vitam beatam. Cicero Platonem imitatus.
Molimentum. Voces integræ non geminatæ à librariis.
Dicis caussa, dicis ergò. dicis gratia.

fol.391. *Doctoresq́; puerorum nihil antiquius curare oportet, quàm vt amatores virtutum,*

tum,vel inter se moribus, & institutis eos ad id prorsus imbibere,vt regere, & regi discant magistro iustitia. Qua re præter cætera induci ad hoc cæteros oportere vt sciant,quæ sequẽda,fugiẽdaq́; sint honesta esse ac turpia. illa voluptatis, hæc laudis.

Vide,sitne concinnior coniecturæ nostrę scriptura: *quàm vt amatores virtutum velint esse. moribus & insti.e.a.i.p.imbuere,vt regere & r.d.magistra iustitia. Quare præter cætera induci ad hoc eos oportere,vt sciãt.*

fol. 392. *Ita enim dixerim, quæ non extinguit incitamenta irarum, sed ea stupore deficit immobili.*

Docui alibi,legendum hic esse, *defigit immobili.* quod merito à me factum(etsi editio Beroaldina reclamat) capiet,qui de vitio incommobilitatis(Græci ἀναλγησίαν vocabant) dicta illa intelleget.

fol.405. *Et est sane melius talẽ regi,nec ipsum in alios habere potestatem, nec dominari, sed seruire,ipsum aliorum adiici potestati,parendi potius, quàm iubendi officia sortitum.*

Dictum de eo,qui neque natura,neque industria sua ad rectum viuendi studiũ formari queat. quem ego aliorũ potestati adegerim,nõ adiecerim.scripserimque,*ipsum aliorum adigi potestati.* nisi si quis malit,*adigi potestatem.*sic in Sallustio,in Pandectis, *adigi iusiurandum.*pro,*adiici iusiurandum,*reponi debere alij suaserunt,membranæ mihi persuaserunt.

fol.406. *Eum, qui per hæc profectus, fidenti, & securo gradu virtutis via graderetur, adeptum solidam viuendi rationem, repentè fieri perfectum. hoc est repentè præteriti, futuriq́ æui vltimas partes attingere, & esse quodammodo in tempora l.etum.*

Primum lege, *virtutis viam graderetur*. qua phrasi *viuere vitam*, alia multa olim efferebant. De cetero, nescio an persuadebo verum esse, aut saltim vero admodum simile: *& esse quodammodo in tempore lectum*. quasi dicat commodè repertum virum, quem Plato requirebat perfectè sapientem.

fol.eod. *Immissis omnibus, quæ ad beatã vitam fuerunt, non ex aliis pendere, sed in sua manu esse sapiens rectè putat.*

Emenda. *quæ ad beatam vitam ferunt*. nam Platonis istud auctor expressit: τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα. Cicero reddidit: *quæ ad beatè viuendum ferunt*.

fol.409. *Sapiens non meræ voluptatis quidem alicuius gratia veniet ad agendũ, nisi præstò fuerint honesta emolumenta virtutis.*

Si Philosophorum scholæ patientur, scribam, *molimenta virtutis*. Sisenna III. historiarum: *magno cum molimento, ac perpetuo sono procedunt*.

fol.411. *Non solùm autem oportet, dum vitam colit, digna discere, nec ea agere, quæ eorum maiestati displiceant; verùm & tunc, cùm corpus relinquit.*

Certe

Certa mihi correctio visa, *digna DIs dicere.* in qua si doctis placebo, non laborabo de ceteris. Vult autem Apuleius, seu potius Plato, sapientem Deorum imitatorem esse adsiduum, cùm dictis, tum factis.

fol. eod. *Ciuitatem esse coniunctionem hominum plurimorum, in quibus sunt regentes, alij citeriores. coniuncti inter se concordia, &c.*

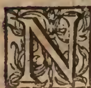
Vide, si probè emendarim: *in quibus sunt regentes alij, alij citeriores.* Voces totas etsi geminandas, semel tantùm librarios describere solitos, longo vsu, & Pompeio Festo obseruante didici. quod hominibus quibusdam scio non persuaderi, qui ipsi neque sua mihi omnia adhuc probare potuerunt.

fol. 414. *Facere ciuitatem plenam bonarum legum, & murorum.*

Repono: *legum, & virorum.* nisi malis *morum.* & quod paullò superius editiones habent, *ipsa quidem specie, & ditis caussa.* id operarum somnolentiæ acceptum feramus oportet. genuina enim lectura, *dicis caussa.* Varro quinto de lingua Lat. *& nihil, inquit, intererat, cui imperaret. & dicis caussa fiebant quædam. neque item facta, neque item dicta semper.* Similis formula, *Dicis ergo: Dicis gratia.* quas reperi apud Charisium libro primo. & vsi I.C^ti^. nostri, Vlpianus in l. prima. De S. C^to^. Sullan. & Caius. l. IIII. commodati.

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII LIB. DE DEO SOCRATIS QVAESTIONES.

God. Ste. Carolo Maldereo V. N. s.

NE viuam, si vnquam mihi gratior socius in litteris, quàm tu; si in familiaribus amicus amicior. nam quid istis faciamus, quibus aliud in pectore, aliud in lingua. Quoties ioca, quoties seria nostra memoriam subeunt, subeunt autem sæpius, toties mihi & facies, & suauissima consuetudo tua ob oculos versatur. Amicitia nostra, cuius fundamenta iacta in Grudiis, in Vbiis aliquantis postea mensibus corroborata, tanti apud me; vt frustrà Spiram inuitaturus fueris, ni multis me milliaribus quidam paullò antè ex Germania retraxissent. interea silentium inter nos, fateor nimis diuturnum. verùm enimverò peregrinatio vtrique (vt mea fert opinio) pro excusatione nimis quàm iusta. alia tibi suppetit, rectè feceris si indicaris; sin plures, eò gratiores futuræ tuæ litteræ, quia meas versibus superabunt. Vale.

VELA

Vela summare; chalare; caperare. Festinare, properare quid distent. Tres Deorum gradus. Fac intelligas. Plautus Trinum. emendatur. Ἀποκοπὴ elegans in priori, & posteriori orationis membro. Correcta l. vnica. C de reputationibus quæ fiunt. lib. 11. Sallustio repositum genus loquendi non vulgare. Multiiugus. lunæ colores diuersi. Priuus, priuatus. Munia. Auersator malis; opitulator bonis. Dæmones, vnde dicti. Obire ministerium. Fila corporis. Tonitrus. Genitur. Censorinus, Cato, Sallust. Festus emend. Laruæ. Omnes, pro, homines. Singulis hominibus sui Genij. Edere vitam. Custodia, pro eo, qui custoditur. Interpretatæ leges ff. Vitator. Optare virum, locum. Vegere. Apuleio ista vox restituta. Speculatores diligere. Voces binæ geminandæ. Terentij ex Plauto mimesis. Magistratus annui. Accij versus emaculatus. Parentes Vlyssis. Nobilitatem veram à parentibus non dari.

In ipso huius opusculi limine offendit me illa Lucij opinio de rebus quæ domi leguntur, & quæ audiũtur in gymnasio. hæc, quod subitaria sint, veniam facilius mereri contendit, his verbis:

fol. 418. *Illa enim, quæ scripta legimus, & tacentibus nobis talia erunt, qualia illata sunt. Hæc verò in præsentiarum, & quasi nobiscum patiẽda sunt, talia erunt, qualia vos illa fauendo feceritis.*

Ex quibus verbis sententiam idoneam confieri posse non Apollini, non veritati crediderim. fortean poterit si scripserimus: *Hæc verò, quæ in præsentiarum quasi vobiscum partienda sunt, talia erunt, qualia vos illa fauendo feceritis.*

fol. eod. *In manu vestra situm est, vela nostra*

ſummare, & iam immittere, ne pendula, & flaccida, vel reſtricta, & caperata ſint.

Paullo antè fauorem publicum, & omen captauit alluſione ad formulam antiquã FAVETE LINGVIS. de qua nos alibi. nunc poëtica mimeſi tranſlationem non inelegantem à re nauali ſumptã huic ſcripto ſuo applicat, in qua legi debere putabam, *& auram immittere.* Vela ſummare; & legere, ſeu deducere vela, opponebantur. dixêre quoque poſteriori æuo *calare vela,* vt ad Vegetium docui. A *ſummandi* verbo, ſummatum, τὴν ἀκάτιον Lucretius formabat. Caperata porrò vela imitatione Plauti vocauit: qui frontem rugoſam, caperatam nuncupabat, & pariter cum eo parens Latini ſermonis M. Terentius Varro. *Secundare, proſperare*, alia multa ſimiliter declinata reperire eſt apud Nonium.

fol. 419. *Coruus & vulpes vnã offulã ſimul viderant, eamq́, raptã feſtinabant pari ſtudio.*

Scribo, *raptum feſtinabant.* Salluſtius lib. III. Hiſtor. *Vtroque licentiam in vos auctum, atque adiutum properatis.* deinde obſeruo feſtinandi verbum ad corpus rectè hic relatum, cùm properare dicamur animo. vt auctor Nonius, quem ſequor, diſſentiente Agellio, lib. XVI. cap. XIIII. Protinus quod Apulèius ſubdit:

fol. eod. *Igitur ales beſtiam præuenit, & ſecundo flatu, paßis alis vtrumque prælabitur, & iam anticipat.*

Id, hoc modo, ex mente ſcriptoris, & ſententia apologi

apologi bene restitutum iri puto *passis alis, vtiq; pralabitur, & illam anticipat.* vel quod propius scripturam vulgarem, *vtcumque pralabitur.*

fol. 421. *Plato omnem naturam rerum, quæ ad animalia iure pertineat, trifariam diuisit: censuitq; summos deos, summū, medium, & infimum.*

Parum abest quin reponam, *censuitq; secundùm Deos.* Tres namque gradus Deorum post recenset. & totidem ex Platone auctor commemorauit libro suo de dogmate Platonis: vnum summum, incorporeum, patrem, & orbis architectum: secundo loco cælicolas: tertio medioximos, quos Semones, & minorum gentium Deos nuncupatos, supra diximus.

fol. eod. *Fac intelligas modò loci disclusione, verùm etiam naturæ dignitate.*

Lautitia sermonis, *fac intelligas.* sed hanc & similes non animaduertit puto, qui iniquam de hoc scriptore sententiam tulit. Itidem in fragmento veteris Senatusconsulti:

Qui ex H. L. condemnatus erit
prades facito det. de consilI
maioris partis sententia.

Similia in Plauti fabulis Pseudolo, & Merca. *facito in aqua iaceant. vxori facito vt nunties.* simile & in P. Lentuli litteris ad Catilinā datis apud Sallustium: *Fac cogites* (inquit) *in quanta calamitate sis, & memineris te virum esse.* Mirum ni & Plauto quondam ea phrasis fuerit Trinummo.

Stasime facite properè celerē, recipe te ad dominū domū.
Scribebam, ——— *face te properè celeres.*
De prædicto loquendi modo obseruauit & Charisius lib. 3. Institu. cap. de confusis. Redeamus iam ad illud Apuleij: *modo loci disclusione; verùm etiam naturæ dignitate.* Illud, *modò*, ab auctore ipso non arbitror manasse, sed incuria repetitum, ex linea proximè sequenti. *Non*, pro *non modò*, Ciceronem, Plautum, Frontinum, Iureconsultos nostros libẽter vsurpasse phrasi Græca, pluribus iam olim locis demonstraui. atqui scriptor hic milesiarum frequenter vtrumque supprimit. quod etsi vix tanti est, ostendendum tamen confirmandæ superioris coniecturę. Libro primo de asino: *locio perlitus, quasi recens vtero matris editus imò semimortuus; verùm etiam ipse mihi superuiuens & posthumus.* Iterum libro sexto: *Ego* (ait) *simul voluntariæ fugæ voto, & liberandæ virginis studio; sed & plagarū suasu, quæ me sæpiculè commonebant.* Similiter & libro decimo: *Nam & galeam nitore permicantem, & scutum ceteris longius lucens; sed etiam lanceam longissimo hastili conspicuam.* Iterum eodem illo lib. x. *Tanta denique miseratione, tantaq; indignatione curiam; sed & plebem mœrens inflammauerat.* Idem locutionis genus, ex optimis membranis, quibus Coloniæ Melchioris Hittorpij, præstantissimi Theologi beneficio vsus sum, retinendum suadeo in l. vnica. C. de reputationibus quæ fiunt lib. 11. *Sed & cum minor adiit hereditatem & restituitur, mox quidquid ad eum ex hereditate peruenit, debet præstare; verùm etiam, &c.* quæ duo extrema verba
nimis

nimis audacter hinc alij reiiciunt. quemadmodum & in aliis constitutionibus, quod Deo volente alibi probabimus. Obseruaui nihilominus & alium locum, vbi similis ἀποκοπὴ in posteriori orationis membro. is apud Sallustium Catil. *iam tum non consulibus modò; [sed] plerisque senatoribus perniciem machinabantur.* τὸ *sed* in membranis D. Hutteri nullũ est, quas ego sequor. nec sequerer, nisi alibi eximiè bonas comperissem.

fol. eod. *Seu illa proprio, seu perpeti candore (vt Chaldæi arbitrantur) parte luminis compos, parte altera cassa fulgoris, pro conuersione oris discoloris multiuaga, pollens, speciem sui variat.*

Videndum dixerit ne Apuleius *multiiuga, pallens.* de coloribus, & prognosticis, quæ velut in speculo orbis lunæ ostendit, dicerem, ni ea latè prosecutus essem apud Fl. Vegetium lib. vlt. cap. XLI. In eo quod subditur de Luna, *ceu quodam speculo radiis solis obsistit, & aduersi vsurpat*, vt verbis Lucretij vtar,

———*notam iactat de corpore lucem.*

hic, inquam, adulterinum puto τὸ *vsurpat.*

fol. 422. *Arcturum, geminos, leonem, aliosque itidem radiantes Deos, quibus cæli chorum computum & coronatum visimus.*

Leue peccatum, at dignum animaduersione. scribo, *comptum.*

fol. 423. *Cæterum prophanæ philosophiæ turba*

imperitorum. vana ſanctitudinis, priua veræ rationis, inops religionis.

Malim legi, *priuata rationis*. conſulendus Agellius lib. decimo cap. xx. & Feſtus in *priuus*. Nonius in *priua*. In eo quod poſt ſubditur de ſummo Deo ipſum ſolum ab omnibus nexibus patiendi aliquid, gerendiue, nulla vice ad alicuius rei mutua obſtrictum: in eo ſubdubito legi ne debeat, *ad alicuius rei munia obſtrictum.* vide Feſtum in *munus*.

fol. 424. *Singulatim mortales cunctis, tamen vniuerſo genere perpetui. viciſſim ſufficienda prole mutabiles.*

Iacio aleam, videbo an cadet ex animi mei ſententia: *ſingulatim mortales, cunctim perpetui, viciſſim ſufficienda prole mutabiles.* quæ omnia, præter alias circumſtantias multas, Philoſophorum opinio naturæ humani generis adtribuit. Videndus Plato IIII. De legibus. Feſtus in *Cuncti*.

fol. 426. *Cui victimam cædam? quem miſeris auxiliatorem, quem fautorem bonis, quem aduerſatorem malis cum vita ciebo?*

Facilis, & liquida emendatio, *quem auerſatorem malis in vita ciebo*? Deûm tutelarium munus tangit, quorum erat mala arcere, ac defendere. ipſemet Apuleius paullo pòſt: *cum vſus poſtulat mala auertere, bona proſperare.*

fol. 428. *Quæ omnia, vt dixi, mediæ quæpiam poteſtates inter homines ac deos obeunt.*

Nimis manifeſta macula etiam in optima editione.

ne. tollo, *inter homines, ac Deos obeunt.* quæ præter dignitatem Deorum sunt cælicolarum, ea administrari ait per δαίμονας, quos Genios alij vocant, ita dictos, quasi rerum peritos. Lactantius lib. II. Institut. cap. xv. Horum enim aliis auspicia, aliis fulgura, aliis exta, aliis alia curæ esse, ad quę non sit operæ DIs superis descendere. Apul. XI. de asino: *Sedulum quot dies obibam culturæ sacrorum ministerium.* Idem libro decimo: *atque hæc omnia facile obediebam quæ nullo scilicet monstrante feceram.* mihi placeret *obibam*.

fol. 431. *Sed filia corporum possident rara, & splendida.*

Repono veram scripturam: *fila corporum.* id est, lineamenta. Itidem hic scriptor quarto de asino: *filo liberali virgo.* Neque hæc attingerem, ni viderem relicta in optimis editionibus. quale etiam illud pagina præcedenti: *quid super tonitruum Lucretius facundissimè differat.* germana lectio, *tonitrum.* quod declinatum à tonitrus, exemplo antiquo. Leue quoque quod addam, nec tamen ob id prætereundum: *quo liquidius & plenius de præsagio Socratis, deq́; eius numine cognoscatis.* lege meo suasu, *Deiq́; eius* Itidem & inferius paullo hæc corrigebam, *Verùm eius monitis obediebat, eoq́; Deo suo erat longè acceptior.* vulgant codices etiam Beroaldi, *eoq́; de suo.* plane insulsè.

fol. 435. *Haud sciam an bono, certè quidem meo periculo poteris Genium vocare. quoniam is Deus qui est animus sui cuiusque, quamquam sit immortalis, tamen quo-*

quodammodo cum homine gignitur.

Corrigo,& quidem meo periculo,*cum homine genitur.* Cenſorinus de die natali,*à gignendo Genius appellatur.* genuinam ſcripturam in membranis Colonienſibus vidi, *à genendo Genius appellatur.* Itidem emendabam Varronem apud Auguſtinum lib. VII. de ciuitate Dei. Cato de re ruſtica: *at ex agricolis,& viri fortiſſimi, & milites ſtrenuiſſimi gignuntur.* legerim,*genuntur.* Salluſtium pariter cùm in verbis,cùm in phraſi vbiq; ſibi ſimillimũ id verbi vſurpaſſe mihi perſuadebam, in fragmentis, cùm de fortunatis Inſulis agit: *Cuius duas inſulas* (inquit)*propinquas inter ſe,& X. ſtadia procul à Gadibus ſitas,conſtabat ſuopte ingenio alimenta mortalibus genere.* editiones habent, *gignere.* Emendandus quoque Feſtus bis, terue, in *Genium.*

fol.eod. *Qui verò propter aduerſa vitæ merita nullis bonis ſedibus interuagatione, ceu quodam exilio punitur, hunc plerique Laruam perhibent.*

Concinniorem credidi ſententiam fore ex hac coniectura, *nullis poſitis ſedibus incerta vagatione.* Laruis id vbique tributum, propter aduerſa vitæ merita, erraticas eſſe. Propertius libro IIII. de vmbris & manibus:

Nocte vagæ ferimur,nox clauſas liberat vmbras.

fol.436. *Ac vbi vita edita remeandũ eſt,eundẽ illũ, qui nobis præditus fuit, raptare illico, & trahere veluti cuſtodiã ſuã ad iudicium.*

Scribo,

Scribo,*edita*.Cicero Philippicis: *Pythagoræ ipsum illum locum,vbi vitam ediderit, ſedemq; viderim.* Singulos ſingulis hominibus Genios ſeu Dæmonas custodes datos Plato credebat. hos etſi inuiſos, vbique locorum præſtò eſſe:obſeruatores factorum,& cogitatorum. quinimò & vita depoſita, continuo eundem, cui præfecti fuerint, iudici ſiſtere. quæ alter commentiatur redarguere: quæ vera dicat approbare. prorſus illorum teſtimonio ſententiam ferri. Dignum obſeruatione, quod Apuleius *cuſtodiam* appellat ipſum illum hominem, qui custodiendus traditus. vt & Plinius lib.x.epiſt.xxxi. qua phraſi & I.C[ti].dixêre,*custodiam neglegere. cuſtodiam recipere.* & de ipſis,qui cuſtodiuntur agentes, dicunt, *cuſtodias militibus euadere.* l. ix. x. xii. ff. de cuſtodia & exhibitione reorum. Itidem antiqui *optionem* appellauêre eum,qui optatus ſit.

fol. 437. *In rebus incertis proſpectator, dubiis præmonitor. periculoſis viator, egenis opitulator.*

Emendare conor, *periculoſis vitator.* ſequentia ipſius auctoris verba conſideranda relinquo: tum & hæc Minutij Fœlicis, qui de eodem Deo diſſerens, *Socrates*(inquit)*nouit,qui ad nutum & arbitrium adſidentis ſibi dæmonis,vel declinabat negôcia,vel petebat.* meminit eiuſdem & Lactantius Firmianus lib. II. Diuinarum inſtitutiònum,cap.xv.

fol.438. *Quis igitur in tali tempore eſt ad dicendum*

cendum exhortatus? nempe Pilius orator, eloquio comis.

Si me audis, leges, *ad dicendum exoptatus.* Virgilius tertio Æneid.

Optauitq́, locum regno.——————

imitatus idem Petronius:

Hac vbi calcauit Cæsar iuga milite læto,
Optauitq́, locum summo de vertice montis.

fol. eodem. *Corpus annis abire, animum prudentia vigere, verba dulcedine affluere.*

Metuo ne perierit hic verbum vetus, & optimis scriptoribus frequentatum *vegere.* Pōponius Maiali: *animos Venus veget voluptatibus.* Itidem Sallustio repositum principio Cōiurationis, volētibus membranis. Iterum reddo Apuleio prima Apologia: *cur oratio vestra rebus flaccet, strepitu veget.* in editis libris hactenus est, *viget.*

fol. eod. *Itidem cùm rebus creperis, & adflictis spectatores deligendi sunt, qui nocte intempesta castra hostium penetrent.*

Reuocandi huc è re militari *speculatores*, & scribendum *speculatores diligendi.* de vtroque adi Commentarium nostrum ad Fl. Vegetium.

fol. 440. *Verùm enimuerò vt ista sunt, certè qui omnium ariolorum voces audiunt, sæpenumero auribus suis vsurpant vocem, de qua nihil contentur, quam sciunt ex ore humano profectam.*

Spero, quicumque locum diligenter expenderit,

in meam ſententiam pedibus iturum, geminatione ſcilicet duarum vocum rectè conſtitutum iri, *vt vt iſta ſunt.* deinde, *quamquam ſciunt.*

fol.eodem. *Quæ ſi foret fruſtra quæpiam, cur non potius aut vxor, aut certè cuiuſpiam vox diceretur? vt ait illa Terentiana meretrix. Audire vocē viſa ſum modò militis.*

Emendare quidam conatus, *aut vox, aut certè.* crus fregit, qui gulam ſanare voluit. poſcit ſententia hanc, aut non abſimilem correctionem, *cur non potius aut vxoris, aut ſerui cuiuſpiam vox diceretur?* Terentij verſum Andria, ex hoc Plautino Ciſtel. adumbratum video:

Audire vocem viſa ſum ante ædes modò
Mei Lampadiſci ſerui. ———————

fol. 441. *Et nihil æquè miror, quàm cum omnes cupiant, & ſciant quantum viuax animus colendus ſit; tamen animum ſuum non colant.*

Reſcribe, *quàm cum omnes capiant.*

fol. 444. *Hoc enim nec à patre hæreditarium eſt, nec caſu pendulum, nec à ſuffragio amminiculum, nec à corpore caducum, nec ab ætate mutabile.*

Beroaldinam editionem caue ſequaris, quæ habet: *ſuffragio adminiculum.* nam ita mihi nouem ſorores illas fauere cupio, vt vera ſcriptura eſt, *ſuffragio anniculum.* magiſtratum annuum tangit, qui

ſuffra-

suffragiis adipiscebatur. ab anno ὑποκοριστικῶς formantur, *annulus, annellus*, & *anniculus*.

fol. eodem. *Inclyte parua prædite patria nomine celebri*
Claroq; potens pectore Achiuis classibus autor
Grauis Dardanis gentibus vltor Laërtiade.

Eos versus Apuleius laudat ex Accij Philocteta, principio videlicet tragœdiæ. repono, *prodite patria.* simul hos versus in fragmentis veterum poëtarum adhuc desideratos, adscribendos indico. Pergit porrò Apuleius in comparatione Socratis & Vlyssis. vtrumque nimirum sedulo operam dedisse, ne quid alienum in laudibus suis audirent. longè præter morem eorum, quos nihil ferè, quàm imagines maiorum, & longos natales passim crepare audias, inauribus, quàm virtutis studio ornatiores. quos parum sit gloriæ, & claritati suorum non respondere; modò ne omnino eam extinguerent, vitaque turpiter acta tam densas offunderent tenebras, vt metuendum sit illos ipsos, & vnà omnes auos breui in obliuionem omnino venturos: verba Apuleij hoc modo vulgari videmus.

fol. eodem. *Nouissimè patrem memorat. ceterùm omnes laudes eius viri audistis. nihil mihi nec Laërtes, nec Anticlia, nec arctissimus vendicat.*

Corrigo, *nec Arcesius vendicat*. coniecturæ nostræ dabit res ipsa. Vlysses namque patrem habuit Laërtem, matrem Anticliam. Arcesium verò auum paternum.

ternum. Ouidius lib. XIII. Metamorph. vbi Vlyſſem ipſum inducit orantem:

Nam mihi Laërtes pater eſt, Arceſius illi,
Juppiter huic.——————

Ad propoſitam Apuleij ſententiam facit quoque illud Minutij Fœlicis: *Nobilitate* (inquit) *generoſus es, parentes tuos laudas. omnes enim pari ſorte naſcimur, virtute diſtinguimur.*

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII APOLOGIAM PRIMAM QVAESTIONES.

God. Ste. Arnoldo Baert I. C. S. D.

RECTE tu V. C. qui vt belli calamitoſiſſimi incommoda obliuiſcare, alteri illi Genialis lectuli ſcilicet nomen dediſti. Memini videre me in muſæo tuo multa, elaborata planè in Iure ciuili, & quæ tua diligentia eſt, atque induſtria, plurima poſt acceſſiſſe non dubito. ſpero fore, vt tumultibus bellicis nonnihil iam ſedatis, ea omnia in lucem proferas, & vt auditores tuos ſoles, ſimiliter & iuris anteceſſores, pariterque togatos iuues tua opera. Eram nuper in lectione Apuleij, in quo carptim notabam hæc pauca (etſi

 fortaſſe

fortaſſe nimis multa) de quibus, vt ſoleo de cæteris laboribus noſtris, cenſuram tuam exſpectabo. Vale.

Accvsatores, quare ſubſcribere coacti. Tornare.
Leuigando corpori antiquitas dedita. Lauere, & lauare.
Cato cum tribus tantum ſeruis in Hiſpaniam profectus.
Putare, pro æſtimare. Salluſtius Iugur. reſtitutus.
Finge, fac, pone, da ita eſſe. Profeſſio bonorum apud Cenſores delata.
Oſtendere, explere, demonſtrare; valent, probare.
Vox ſimilis in fine præcedentis abſumpta.
Carminum inuentor Mercurius.
Anquirere. Iuuenalis correctus.
Humanitas prolixa. Doctrina poſthuma.
Clepſydræ in iudicio quales. Prouerbium, aqua mihi hæret.
Formulæ, bonæ rei, malæ rei: bono reip. malo reip. Magici qui.
Exdorſuare. Autem, Verò, in oratione cum ornatu.
Quantum poteſt. reſtituta hæc phraſis Apuleio ſæpius. Penitius, Arnob. emen.
Dextra corporis fortiora. Stata tempora. Quippini.

fol.448. *Ita totiens ab accuſandi periculo profugus, in aſſiſtendi venia perſeuerauit.*

Narrat Apuleius aduerſarium ſuum Sicinium Æmilianum primariæ cauſſæ diffidentem, ne periculum incideret, quod in accuſando ex ſubſcriptione ſubeundum erat, latibulum quæſiſſe. libellum enim poſtera die, nomine pueri porrexiſſe, inibi adſcripſiſſe, ſe pupillo accuſanti tantum adſiſtere. quorum verborum ſententia mihi quidem (neſcio an tibi quoque) poſtulare videtur, legerem: *in aſſiſtendi vmbra perſeuerauit.* Conſtitutum autem ab Impp. Arcadio & Honorio, vt in cauſſis criminalibus inſcriptiones præponerentur. l. in cauſſis. C. de accuſa. & inſcriptionibus. l. momentariæ. C. vnde vi. l. vnic.

C. de

C. de abigeis. l. libellorum. ff. eodem tit. epistola D. Traiani ad Plinium, de Christianis cohibendis. eò videlicet, vt alterutram partem digna legum tenere possit auctoritas. dicta l. in causis. & l. si cui. ff. de accusationibus. neque impunita sit mentiendi licẽtia, cum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicij. l. accusationis. C. de accusationibus.

fol. 451. *Capillus horrore implexus, atque impeditus stuppeo tormento assimilis.*

Putabam emendari posse, *impexus, atque impeditus, stuppeo tornamento assi.* voce deriuata à tornando. Cic. *Id ita tornauit, vt nihil effici possit rotundius.* sequitur mox: *ab ineunte æuo vnis studiis litterarum ex summis viribus deditus.* energiam habiturum videtur, *& summis.*

fol. 453. *Quidni? crimen haud contemnendum philosopho. nihil in se sordium sinere, nihil vspiam corporis apertum, immundum pati, ac fætulentum.*

Quod viderem de dentifricio disceptari, placuit verum esse, *nihil vspiam corporis asperum.* respexisse videtur ad eum versum de præcedentibus:

Complanatorem tumidulæ gingiuulæ.

Præterea toto corpori leuigando veteres studuisse, præter Tibullum, Catullum, alios, testis mihi Arnobius non vno loco. & Martialis lib. 11.

Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.

fol. 454. *Cæterùm qui sese sciat rationem prompturum, neque inutilem, neque iniucundam,*

dam, eius merito os vt bono potui poculum prælabitur.

Præterierint licet hos ſcrupos præclari viri, nihilo ſecius tamen mihi ſtatutum eſt eos tollere. primum ſubſtituo, *orationem prompturum.* indè ſcribo, *os vt bono potui poculum prælaVetur.* quod valet idē quod, *prælavabitur.* Multa apud antiquos verba diuerſimodè inflexa. ſic & *lauare*: & tertia inflexione *lauere* dicebant. Virgil. IIII. Geor.

——*lauit improba teter Ora cruor.*

Ea forma id verbi vſitatum Varroni, Plauto, Salluſtio, & maioribus eorum fuiſſe, videre eſt apud Nonium Marcellum.

fol. 467. *Cùm in Hiſpaniam conſul proficiſceretur, tres ſeruos ſolos ex vrbe duxiſſe, quoniam ad villam publicam venerat, parum viſum quî vteretur.*

Continentiæ exemplum hoc ipſe de ſe memoriæ prodidit M. Cato. de cetero ne omittas emendare, *quom iam ad villam pub. venerat.* iſtic enim duos inſuper pueros ſibi emendos Cato curauit. & illos quinque in Hiſpaniam duxit.

fol. 468. *Delitias ventris, & inguinum neque vult vllas, neque poteſt.*

Suſpicione ducor, ſcribendum, *neque vult vllas, neque putat.* hoc eſt, *æſtimat philoſophus.* ad eum modum id verbi Terentio, Ciceroni, Plauto vſitatum pueri ſcire pôſſint ex Nonio. Apuleius hac eadem apologia: *quod ſi hæc exempla nihili putas.* Apuleius tertio

tertio Floridor. *cupere nemo, nisi verè putet, potest.* Salluſtio Iugur. idem excidiſſe animaduerti, in oratione Adherbalis: *Familia nostra cum populo Rom. bello Carthaginiensi amicitiam instituit. quo tempore magis fides eius, quàm fortuna petenda erat.* legunt alij nec malè, *fortuna pendenda.* mihi tamen lubet quod diuerſis in membranis reperi, *petenda*, vel tantillum immutare, ac ſcribere, *fortuna putanda erat.* Cicero Attico: *Iampridem ſcito eſſe, cum vnum te pluris, quàm omnes illos putem.* lib. XII. epiſt. XXI. idem: *ea à me minimi putabantur.* lib. I. Famil. epiſt. IX. Plau. Amphi.

———*nam mecum argumentis puta.*

fol. 471. *Quod viuo gracili lare, quod pauciores habeo, parcius paſco, leuius veſtio.*

Aut valdè huius animi fruſtra ſum: aut ſcripſit auctor: *quod paucos ſeruos habeo.* paullò antè: *Sed finge hæc aliter ſe, ac me ideo pauperem, quia mihi fortuna diuitias inuidit.* Expedita mihi, atque adeò certiſſima ad emendationem ſemita, ex geminatione ſyllabæ, ſcribo, *aliter* SE, pro *aliter eſſe.* Virgil. quarto Æneid.

Quis me autem, fac velle, ſinet.———

Locutiones ſolemnes linguæ Romanæ proceribus: *fac ita eſſe. fac aliter eſſe. finge illum poſſe. puta me dediſſe. pone victum eſſe. do retineri poſſe, &c.* de quibus nos in vſum puerorũ egimus in lib. de Particul.

fol. 473. *Si me non ad cauſſam agendam, verùm ad cenſum diſſerundum vocaſti. ne quid tu rerum mearum neſcias.*

In vetuſtis codicibus, ex antiquo ſcribendi more,

fuisse autumo, *ad censum differundum*, pro *deferendum*. conueniens vocabulum ei, qui in iudicio tanquam apud Censorem patrimonij sui vires professurus erat. Itidem Vlpianus in Formula censuali: *omnia*, inquit, *ipse qui defert, aestimet*. Idem: *lacus quoque piscatores, & portus in censum dominus debet deferre*. l. Forma. ff. de cēsibus. Rursum deprauatè apud eundem Apul. superiori versiculo vulgarunt: *Hercules purgator ferarum*. cùm deberent *pugnator*.

fol. 476. *Quin inquam vana hæc conuicia aufertis? quin ostenditis, quid insimulauistis? scelera immunia & inconcessa.*

Exigua mutatione opus, vt sententia constet: *quin ostenditis quod insimulauistis? scelera immania*. quin, inquit, friuolis omissis, ad scelera grauiora deuenitis? & quæ intendistis crimina capitalia probatis? *Ostendere, demonstrare, explere, implere*, Iurisprudentibus idem esse quod probare, alibi doceo. quinimmo & ipse Apuleius infrà dixit: *quæ si omnia palam, ac dilucidè ostendero*. Iterum hac eadem oratione: *expleas, quod es pollicitus*. Arnobius: *Aperite* (ait) *monstrate liquor iste cur detur?* id est, *superfundatur altaribus*.

fol. 478. *Qui magum qualem isti dicunt in discrimen capitis deducit. quibus comitibus, quibus scrupulis, quibus custodibus perniciem cæcam & ineuitabilem prohibeat?*

Primò reponebam, *qualEM isti dicunt*. valet, *qualem me*. cuiusmodi multa passim in Pandectis Florentinis. de quibus ego in Commentario Vegetiano

in

in emendatione l. quæret aliquis. ff. de verb. signific. Postea quod nesciam quis scrupulorum vsus sit, malim, *quibus satellitibus, quibus custodibus.*

fol. 479. *Cæterum quæ ab illis ad ostendendum [crimen] obiecta sunt, vana, & inepta, & simplicia; vereor ne ideo tantum crimina putes, quod obiecta sunt.*

Caussam facile intelligis, cur τὸ [*crimen*] glossema censeam.

fol. 485. *Igitur vt solebat ad magorum cerimonias aduocari Mercurius, carminũ vector, & illex animi Venus, & Luna noxiũ conscia, & manium potens Triuia.*

Vt scribendum, *noctium conscia*; quæro sitne pariter verum, *Mercurius carminis inuentor.* persuadebo puto his, qui memores erunt Mercurium bubulcum fistulas inflasse, compegisse, ac demum Apollini cessisse pro virga aurea, teste Apollodoro libro tertio. quæ superãt, ea interpretabitur nobis Virg. IIII. Æn.

Tercentum tonat ore deos, Erebumq́ᵹ, Chaosq́ᵹ,
Tergeminamq́ᵹ Hecaten, tria virginis ora Dianæ.
Sparserat & latices simulatos fontis auerni;
Falcibus & messæ ad lunam quæruntur ahenis.

fol. 486. *Tu eodem referes etiã gulones omnes, qui impenso pisces precio à piscatoribus mercantur. etiam ipsos piscatores, qui omnium generum pisces acquirunt.*

Emendo, *anquirunt.* composita vox ex præpositione antiqua, *Am* (quæ significabat circũ) & *quære:*

 testem

testem habeo Festum. Idem verbum & libris superioribus Apuleio aliquoties reddendum notaueram. at loca in præsentiarum non occurrunt. Inferius hac eadem apologia: *eadem Græcè & Latinè adnitar conscribere, & in omnibus aut omissa anquirere, aut defecta supplere.* in vulgatis heret, *acquirere*. Reuoco & apud Iuuenalem id verbi, satyra XIIII.

——————— nam quæ terráq; , maríq;
Anquirenda putes, breuior via conferet illi.

fol. 488. *Quin ergo dicitis me eadem opera precio impenso per plurimos piscatores quæsisse de littore conchulam striatam, testulam habentem, calculum teretem.*

Mihi certè illa scriptura non sapit. nescio an coniecturam aliis probaturus sum, *testulam hiantem*.

fol. 489. *Næ tu Claudi Maxime nimis patiens vir es, & oppido proxima humanitate, qui hasce eorum argumentationes diu hercule perpessus sis.*

Magis placeret, *prolixa humanitate*. de quo nos alibi. hoc amplius ipse Apuleius mox, *liberalitatem vxoris suæ prolixam vocat.* Item Minutius ait, *prolixè gaudere*.

fol. eodem. *Si videtur suscipiat doctrinam seram planè, & post vinum.*

Memineram auctorem hunc libro quarto de asino dicere, *spem posthumam*. ideoque emendabã hic: *doctrinam seram plane, & posthumam.* idemque vt Iacobo Cuiacio primario I. C^to. in suis Obseruationibus,

nibus.lib.III.cap.IIII.placere intellexi,oppido gauisus sum , nobis in mentem venisse,quod tantus vir suo quoque calculo probarit.Sic *immortalitatẽ posthumam* vocauit Minutius Fœlix , quæ Christianis post resurrectionem tribuetur.

fol. 491. *At tu interea dum legit, caussam sustine.*

Iubet Apuleius amanuensem, aut alium recitare ex libro à se composito,quæ aduersarij vt magica accusauerant.nihilominus tempus quod huic lectioni impẽdebat,illud inquam tempus effluere sibi orãnti nolebat. quare iubebat non causam interea, sed *aquam*,aut *clepsydram* sustinerent.Causarum patronis tempus distribui solere ad clepsydras, apud Vegetium docui. eodem spectant & hæc paullo infra eadem hac apologia: *cedo pueros istos,quibus confiditis,produc.nomina qui sint,mea aqua licet ad hoc vtare.* natũ ab his clepsydris adagium, *aqua mihi hæret.* quo Cicero vsus ad Q. Fratrem lib. II. epist. VII. Apuleius apologia sequen.*at tu licebit aquã sinas fluere.* quod ad figuram clepsydræ antiquæ etiam Apuleij hæc adiicienda censeo ex tertio de asino : *Sic rursum præconis amplo boatu citatus accusator quidam senior exurgit: & ad dicendi spacium vasculo quodam in vicem coli graciliter fistulato,ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua, populum sic adorat.*

fol.493.*At enim, inquit, piscem cui rei, nisi male proscidisti?*

Scribend.*mala*,reclament licet editiones ineptæ.

formulæ antiquariis notæ: *bona rei, mala rei: bono tuo, malo tuo: bono reip. malo reip.*

fol. 496. *Quis enim fando audiuit ad maleficia [magica] desquamari, & exdorsari pisces solere.*

Magnum periculum est illud, *magica*, olim interpretandi caussa ad vocem præcedentem adhibitum. supra dixit, *maleficia, & artes nefandas*. Itidem tertio de asino dicebat Fotis ancilla: *& quod alioquin publicitus malefica disciplina perinfames sumus*. Iterum hac eadem apologia: *vt me in aliquo maleficio experirentur*. Similiter principio apologiæ sequentis vox illa accipienda est, his verbis: *& ipsis maleficijs infensus accusationem istam suscepit*. Quinimò solent aruspices, mathematici, arioli, augures, vates, Chaldæi, & quicumque magicis carminibus adsueti sunt, non alio, quàm malefici nomine, consuetudine vulgi, appellari. l. nemo. & l. etsi. C. de maleficis. In reliquis Apuleij repono, *exdorsuari pisces*. imitatio Plautina est ex Aulul.

Congrum, murænam exdorsua quantum potest.

fol. 497. *Debet ille nescio qui puer prouidus quantum ego audio & corpore decorus atque integer diligi, & animo solers & ore facundo, vt in eo aut diuina potestas quasi bonis ædibus diuersetur.*

Lego, *puer probus*. prouidum enim, & quod mox subiicitur, solertẽ esse, nõ videntur tam conuenire, vt videlicet dicatur diuina prouidẽtia in eo puero, tã-

quam

quam in bonis ędibus diuersari. Dicta hęc de puero, cuius opera vsi in vaticinatione magici. de cuius habitu scribit Apuleius secundo de asino. & meminit illius Lactantius Firmianus, lib. VII. cap. XV. In verbis reliquis, *in eo aut diuina potestas*. visum mihi τὸ *aut* minus sincerum. fortassean mutandũ in *autem*. quo modo supra hac oratione particula *verò* conlocabatur his verbis: *qui prouidentiam mundi curiosius vestigant, & impensius deos celebrant, eos verò vulgo magos nominant*. Pari phrasi apud Plinium non vno in loco, nominatim lib. tertio, epist. octaua: *quare ego verò honestissimæ voluntati tuæ pareo.*

fol. 506. *Agnoscis Maxime rationem Platonis, quantum potui, pro tempore perspicuè explicatam.*

Locutionem elegantem, ab aliis miror hactenus nõ reuocatam, *quantum potuit*. vsos ea formula Cæsarem, Terentium, Plautum, non vacat, neque lubet ostendere. Apuleium potius secundò emendem hac eadem apologia: *audi igitur, cui cura cognoscere est, sed animo quantum potest erecto*. hactenus libros occupat, *quantum potes.*

fol. eodem. *Quod dextræ auris crebriores tinnitus fatebatur, signum erat morbi penitus adacti.*

Lege, *penitius adacti*. & caussam huius rei ab Apuleio disce. nam dextra, inquit, corporis validiora sunt, eoque minus spei ad sanitatem. Emendo & Arnobium etsi leuiusculè lib. II. *quod si homines penitius*

tius se nossent, aut intellectum dei suspicionis exciperent aura. libri impressi retinent, *penitus.* Eodem pertinet quod & supra in hac apologia legendum monui, *penitis piscium ventribus insuatis.* pro vulgari, *penitus pis. ven. insuatis.* de quo nos alibi pluribus.

fol. 507. *Exuuias more ceterorum serpentium statutis temporibus exuant.*

Locus iste ex iis est, in quibus restituendum putaui, *statis temporibus.*

fol. 509. *Solus repertus es Aemiliane, qui scias etiam illa, quæ nescis. tantum super omnis stultitiæ vectus es. quippe qui solertißimi & acerrimi philosophorum, ne iis quidem confidendum esse aiunt, quæ videmus.*

Clara, vt mea quidem fert opinio, emendatio: *super omneis stultitia euectus es. quippini solertissimi, &c.*

fol. 514. *Ac bono iam periculo ad testimonium illud Craßi. quod post ista quasi grauißimum legerunt [à suspicionibus Aemiliani transcursus] Testimonium ex libello legi audisti Gumiæ cuiusdam, & desperati lurconis Iunij Craßi.*

Quæ includenda curaui, ad oram libri ab interprete quondam adscripta fuisse arbitratus sum.

fol. 516. *Quam verò sublimiter compositum, & verosimiliter commentum.*

Referenda huc quæ aliàs dixi de verbo, *componere.* deinde scripturam compendiosam librariis caus-

sam

ſam præbuiſſe loci deprauandi non negabis. reſtituo *ſubtiliter compoſitum.* facit pro me iſtud, quod reperi apologia proxima. *ô mirum commentum, ô ſubtilitas digna carcere.*

fol. 517. *Aut potius Aemilianus de conſilio fecit. ne cum ſub tam ſeueris oculis tuis conſtitueret, ne tu belluam illam vulſis maxillis, fœdo aſpectu, de ſpecie improbares.*

Seruiret hoc loco, vt conueniens tribunali vocabulum, *conſiſteret.* magis tamen arridet ſcribamus, *ne cum ſub tam ſeueris oculis conſtitueretur, tu belluam illam.*

GODESCALCI STEVVECHI IN L. APVLEII APOLOGIAM SECVNDAM QVÆSTIONES.

God. Ste. Franciſco Leſtræo I. C. S. D.

ATEOR V. C. ſcribere oportuit ad te iam ante multos dies, ſi non alia cauſſa, ſaltim quia id tibi placere intellexeram; tum etiam liberãdæ meę fidei: cæterùm, quò minus deſiderio, quò minus officio ſatisfactum ſit, non ego in culpa; ſed in cauſſa rumores bellici, quibus effectum, vt vel pauci, vel omnino nulli ex agro Treuirenſi commeare ad vos inpræſentiarum auſint.

aufint. Quod ad valetudinem tuam, ſpero eandem eſſe, qualis, cùm inter nos diſceſſimus, hoc eſt firmam. me profectò vehementiſſima febris, eaque tertiana, iam tertium corripuit. ſi pertendat, neſcio quid me futurum ſit. periculum maximè in eo ponendum, quod peregrinus ego; tum quod medicos paucos, pauciſſima quæ neceſſaria ægrotis in hac vrbe reperta iri exiſtimen. Illud mihi deliberatum, atque conſtitutum eſt, per dies aliquot hîc conſiſtere, vt vel ſola quiete reficiar. nam naui me committere, ac Mogontiacum pergere niſi valētem, ac benè firmum; neque conſultum, neque adeò neceſſarium. Obſeruationes iſtas in Apuleiū, ſi modo eſt vt poſſis, mecum conſidera. mox reſpondebo quoq; ad ea, quæ vel per litteras, vel in corā ex me quæſiſti. Vale, & collegas tuos D. P. Gregoriū Decanū, & D. Guilhelmū Barelaiū, iuris profeſſores, meis verbis ſaluta.

NON eſt aliud, inuidia: valet, quàm inuidia. Sublata menda ex Cic epiſt.

Eo ad ea propter. ad quo.

Ex eò. Fructurus. In Panegyrico lo-us ſanatus. Solere, verbum non caſtum.

Magna fraus circa dotem.

Formulæ, Ex more: more maiorū: ſine more: malo more:

More Romano: more perpetuo: cōtra bonos mores.

Macci & buccones. Stare pro aliquo. Quàm auſus es.

D. loco T. Lauta dos. Hominis, pro ominis. Scæuum, & læuum omē.

Ingratè, Ingratiīs. Ingratus, pro, inuito.

Infauſta omina. Mineruæ curriculum currere.

Prouenire rectè, malè. de altero ſuauè prouenire.

Carmina, cantamina. Tabulæ dotales.

Explicata l. in Pandectis iuris. Emendatus liber Feudorum, Perſius ſaty. correctus.

fol. 525. *Quid igitur eſt? cuiuis clare dilucet*

cet aliam rem inuidiam nullam esse.

Raram phrasim minus perceptam sententiæ deprauandæ fuisse intelliges. rescribo: *aliam rem inuidia nullam esse.* vt Æmilianus & impulsor eius Rufinus Apuleium reum facerent, non aliud, præter invidiam, in caussa fuisse ait. ea phrasi Horatius:

Edicto vetuit, ne quis se præter Apellem
Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra.

Itidem Varronem locutum demonstraui in Particulis. Addo nunc, mendam tollendam ex epistola M. Bruti apud Ciceronem lib. xI. famil. epistol. 11. *Nec quidquam aliud libertate communi quæsisse.* vulgatis in libris adhibetur præpositio: *aliud à libertate*, sed eam codices m. s. respuunt.

fol. 526. *Vt mediusfidius verear Maxime, quiq; in consilio estis, ne demissum & subornatum à me accusatorem putetis.*

Forte an in antiquis fuerit, *ne eimmissum.*

fol. 527. *Verum enimuero vanis frustrationibus nuptias eludit eo ad, dum puerorum auus fato concessit.*

Ita verba interpungenda, nec ordo eorum mutandus, quòd veteribus non displicuerit istiusmodi vocum anastrophe, *eo ad, adquo, ea propter, &c.*

fol. 530. *Nam Pontianus acceptis litteris matris confestim Romam aduolauit.*

Hîc somnus forte obrepsit operis in opere non longo, & quod magis mirere, propagatus error per omnes editiones, quem tollo, *confestim Roma aduolauit.*

uit.mater enim filium ad Tripolitanæ prouinciæ ciuitatem Oëam, Roma ſuis litteris euocauerat; ex Italia in Aphricam.

fol.531.*Multis etiã precibus me ab amicis meis Appiis aufert, vt ſeſe domum matris ſuæ transferat. ſalubriorem mihi habitationem futuram. præterea proſpectu matris, qui mihi gratiſſimus eſt, libertus me ex ea fruiturum.*

Quin ſcribamus, *vt ſecum domum matris ſuæ transferat*. tum & poſteriora in hunc modum mutemus, *liberius me ex eo fructurum*. vſurpauit, *ex eo*, pro, *exinde*; *ex eo tempore*. quod non poſſunt ignorare iuris ſtudioſi. nam ita ſolent Prudentes loqui, quibus vſui quoque *fructus, fructurus*, pro *fruitus, fruiturus*. teſtes mihi leges, & fragmenta Senatuſconſultorum veterum. Feſtus, Lucretius, alij. Manifeſta menda in ſcriptore Panegyrico. vbi legitur, *futurus exinde luce perpetua*. debet enim reſtitui, *fructurus exinde l.p.*

fol.534. *Perpaucis hominem quàm modeſtiſſimè potero neceſſario demonſtrabo. Niſi omnino de eo reticuero, operam perdiderit, quod negocium iſtud mihi ex ſummis viribus conflauit.*

Muto leuiter interpunctionem & ſcripturam, *demonſtrabo: ne ſi omnino de eo reticuero.*

fol.535.*Olim ſolers ſuo, nunc coniugis corpore vulgo meret.*

Vſus, vt opinor, Plautino verbo, *ſolere*. quod obſcænum,

ſcænum, & in re Venerea vſitatum diuerſi-iam monuerunt. ſcribo igitur, *olim ſolens ſuo.*

fol. eod. *Pleraque tamen rei familiaris in nomen vxoris callidiſsima fraude confert: ipſe egens, nudus.*

Fraudem iſtam Rufini norunt quoq; noſtri temporis mercatores, quos videmus vxores domum ducere dote lautiore interdum, quàm vel maritus accipere dignus ſit, vel ſocer potens perſoluere. Cæterùm dos illa, ne quid erres, non in alio, quàm in vna tabula ferè conſiſtit. venit vxor cum mille, at tabulis decem millia continentur. vt nimirũ, ſi foro cedundum ſit, creditores fruſtrentur. vxor pecuniam dotis nomine conſeruet, ipſa cum marito pudorem amittat. facit huc l. quamuis 75. ff. de iure dotium.

fol. 536. *Vt crederes metuere, ne quid habere ex fraude paterna diceretur, homo iuſtus & morum dedit operam, quod malè partum erat, vt male periret.*

Quod locum iſtum Beroaldus ſtigmatiam fecerit, factum non iniuria. vide ſi bene repoſuerim, *homo iuſtus ex more dedit operam.* Infra hac eadem apologia ſimili formula dicitur: *litteras matris Pontianus ex more adſeruauit*. Frequentatæ bonis auctoribus formulæ multę nõ abſimiles. qualis: *More maiorum: ſine more, malo more. nullo more.* de quibus ego alibi, *more Romano.* Cicer. lib. VII. famil. epiſt. v. & epiſt. XVIII. Itidem ſupra apud ſcriptorem hunc, *more perpetuo. contra bonos mores.* apud alios alia.

fol. 540. *Ordinem repetiuit eundem, quem ego paullo prius longa viduitate. de remedio valetudinis. de voluntate nubendi.*

Necessario scribendum, *de longa viduitate.*

fol. 541. *Omnes isti quos nominaui, si cum hac vna Rufini fallacia contendantur, machi prorsus & bochones videbuntur.*

Scribo, *macci & bucones.* conuicia sat nota, vel ex solis fabulis, quas plures vtroque illo nomine inscripsit vetus poëta Pōponius, Afranius, Nonius. etiam Plautum memini vti. sed quia is ad manum non est, versus nequeo adscribere. Iteratum ab Apuleio conuiciū repono infra hac eadē oratione: *quid illi existiment nacti nō putabo.* possit legi, *nauci nō putabo.* mihi tamē plus arrisit, *quid illi existiment macci, nō putabo.*

fol. 542. *Nemo erat qui pro me ferret ac sic responderet. totam sodes epistolam cedo. sine omnia inspiciā, principio ad finē perlegā.*

Scripserat vxor Apuleij ad Pōtianum filium, imò acriter obiurgarat, quòd eundem, quem paullo ante omnimodo commendasset, nunc Rufini impulsu, vt magum diffamaret. has litteras nactus Rufinus, eam partem, quæ de maleficio agebat, cuilibet ostendit: quæ suprà, & infrà adscripta erant, occultauit. qua re magnam sibi apud imperitos inuidiam concitatam Apuleius queritur. neque vicissim fuisse, qui eius partes tuerentur. Hinc ego ex mente illius putabam scribi posse, *nemo erat qui pro me staret,* verbo altercationibus percommodo.

fol.

fol. 546. *Numquam matris tuæ litteras attigisses, si vllas attigisses, ad quam ausus es tuam ipsius epistolam legendã dare, quàm nimis inreuerenter.*

Non me fugit sententia, quæ ex verbis istis elicĩ possit. perplacet nihilominus coniectura, etsi diobolaris, *attigisses. at quàm ausus es.* quasi audaciam & impudentiam istius facti reprehendat. D pro T immigrasse suspicor & loco sequenti, verbo extremo: *hic qui epistolam Pudentillæ Græcatiorem legere non poterat, hanc vt suam facilius legit, & aptius commendauit.* nam vt ego scriptoris mentem perspicio, harum litterarum (quòd ipsemet illas concinnasset) non lectorem modò; verùm & interpretem, & quasi commentatorem probum fuisse.

fol. 553. *Longa dote & molli conditione inuitasset iuuenem.*

Dubito verius ne sit, *larga*, vel *lauta dote.* illud mihi pro certo est, rectè me emaculasse quod subsequitur, *siue illa morte amisit maritum, vt sani hominis mulier & infausti coniugij minimè appetenda.* rectè inquam emaculasse, *scæui ominis mulier.* de quo ego supra. & Festus in *Scæua.* vel hoc modo, *læui ominis mulier.* omen læuum, numina læua dixisse veteres, inter alios, testis locuples Arnobius.

fol. 555. *Hæc ab inuita Pudentilla ægrè exauditus, ingentibus precibus, inuitè & iratè extorsi.*

Fallor ne an dixit Apuleius, *inuitè, & ingratè extorsi.*

torsi.id ea significatione, qua Plautus, Terentius, & ipsemet Apuleius secundo de asino posuit *ingratIs*. Simili locutione & *ingratus*, pro *inuito*, Apuleius vsurpauit VI. de asino: *Tunc ingratus ad promptum recurri exitium*. Donatus, *vltronea*, inquit, *grata sunt, ingrata, quæ ab ingratis fiunt, ac recusantibus*. Apuleius lib. tertio de asino: *Euictus tandem necessitate subcumbo, & ingratus licet, arrepto pallio retexi corpora.*

fol. 558. *Quid posses, vel quas quis in isto negocio accusare? Pontianus ipse quod à matre donatum acceperat, meo muneri acceptum ferebat.*

Non me hic extrico. expedire has tricas videbar posse hac ratione: *quid posses, vel quos quires in isto negocio accusare?*

fol. eod. *Litteras plenas honoris, plenas amoris quæso Maxime paulisper recitari sinas, vt sciat frater eius accusator meus, quàm in omnibus Mineruæ curriculum cum fratre optimæ memoriæ viro currat.*

Discrepant hæc, vt ego sentio, ab iis que de vtroque priuigno Apuleius & narrauit, & narraturus est. Pontianus vitricum dominum, magistrum appellabat: Pudens vt magum & maleficum accusabat. ille & Græcè & Latinè bene doctus; hic tertiatis verbis animi sensa exprimere vix poterat. ille ad magistros frequenter ibat; hic sæpius in ganeum, & ludũ gladiatorium. quæ de Pudente Apuleius paullo ante recitauit, ea Philippus Beroaldus sic emẽdare conatus est,

eſt,*cum fratre optimæ memoriæ vir occurrat.* cæterùm, meo animo,non potitus deſtinato. ſi veteres libri iuuarent, legerem, *quàm infauſtis ominibus Mineruæ curriculum cum fratre optimæ memoriæ viro currat.*

fol. 559. *Teſtamentum Rufinus neque comparari, neque perfici paſſus, etiam pudore perditæ hereditatis, quàm paucorum mẽſium, quibus ſocer Pontiani fuit.*

Qui me audiet, voce diſtracta interpunget, *neque perfici paſſus eſt, tã pudore perditæ hereditat. quàm, &c.*

fol. 560. *Fauet enim Rufino Aemilianus, & prouentum cupit.*

Elegans is ſermo, nec mirũ, quia Plautinus: apud quem eundem reperias bis terue in vna Truculento. atqui bene prouenisſe, rectè prouenisſe dicuntur, qui re, vel liberis aucti. in malam quoque partem ſumi Nonius oſtendit. Apuleius lib. x. de aſino: *at ille nequam vt poſſet de me ſuauè prouenire, lucro ſuo tantum contentus annuit.*

fol. 563. *Qui ibi plurimas cõtumelias dixit corã.*

Germana ſcriptura, *qui tibi.* ac nõ multo inferius: *haſce tabulas Maxime, hic ibidem pro pedibus tuis abiicio.* in aliis eſt, *adiicio.* proinde antehac non animaduerſum, quæſtorem publicum diuerſimodè eadem hac pagina nuncupari Coruinum Celerem, & Coruinum Clementem. quod monere debuerant, qui paullo pòſt in maleficio, pro *carminibus*, ſubſtitui volebant *cantaminibus.* immemores forte iſtius Virgiliani quarto Æneid.

Hæc se carminibus promittit soluere mentes.

Item aliorum eiusdem poëtæ, ecloga octaua. & alibi. fol. 566. *Lucrum sectatus es dotis? dotalem accipe, donationē recordare, testamentū lege.*

Emendandum censui, *lucrum sectatus es? Dotis tabulam accipe.* in quo rectè & ordine fecisse me conuincunt ipsa hæc Apuleij, non ita multis abhinc versibus præmissā, *Diuitias saltem concupierat? negant tabulæ dotis, negant tabulæ donationis, negant tabulæ testamenti.*

Quod superest, id mihi nunc faciendum video, vt promissa scilicet appareant de iis, quæ mecū communicanda putasti. Quærebas originem vocis in responso Vlpiani. l. cum hic status. §. si diuortium. D. de donat. inter virum & vxorem, his verbis: *quod si diuortium nō intercesserit, sed fribusculum, profectò valebit donatio, si fribusculum quieBit.* in libris m. s. modò est, frigusculum; modò friuiculum: modò friuusculū; vide sitne germana scriptura *friBiusculum*, quod valet friuiusculum; voce deriuata à friuo, & friuolo. quo modo pro vnguento, dixisse antiquos vnguen, vnctum, vnctulum, & inde porrò diminuisse vnctiusculum, testes mihi Apuleius libro III. & Plautus Pseudulo. Nunc quòd locum suspectabas in consuetudinibus feudorum. titul. quibus modis feudū amittatur, id pariter mecū fecisti. clara enim, & liquida sententiæ interpretatio; fons verbi obscurus, in his scilicet quæ dicam: *Item si seruus cucurbitauerit dominum*, id est, *cum vxore eius concubuerit.* Certè ad meum sensum, ista cucurbita hic intrusa videtur,

videtur, alia voce eiecta. quam vide quæso an inuenerim, qui lego, *currucauerit dominũ*. meministi scio, quæ de curruca aue veteres, & nostri hodie in emblematis tradant. cuculũ videlicet in nido illius oua parere; hanc illa fouere, incubare, & exclusos inde pullos educare. quinimò coniugem mœchæ poëta Iuuenalis currucam vocat. Satyra VI.

Tu tibi tunc curruca places. ——————

Denique currucandi vocabulum absurdum non videbitur his, qui in memoriam redibunt Varronem & alios dixisse: *eunuchare seipsum*; *galeare puellam*; *brachium clypeare*. alia mille pari phrasi. Satyras Persij, in quibus tu reip. caussa desudasti, legi, relegi. notabam inibi hos versus satyr. secunda:

De Ioue quid sentis? estne vt præponere cures
Hunc cuiquam? cui nam? vis Staio? an scilicet hæres
Quis potior iudex puerisue quis aptior orbis?

quos de coniectura interpungere, atque rescribere conor:

—————— *an scilicet hæres*
Quis potior? vindex puerisue quis aptior orbis.

Tutorum munus mihi considera, & quæ illis occasio ex rebus alienis augendi, adipandi res suas: tum illud nobis stet, *inter bonos bene agier.* Vale, &, si quid hæc tibi placeant, rescribe.

FINIS.

SEQVVNTVR LOCA ALIQVOT L. APVLEI A GODESCALCO STEWECHIO ALIBI EMENDATA.

In Commentario illius ad Fl. Vegetium.

Lib. IIII. de Asino: *Exanimatum ad debilem mereri caussæ remissionem*. Emen. *caussariam missionem*.

Lib. II. de Asino: *operæ fabrilis egregius ille signifer*. Emen. *signifex*. hoc est, qui simulacra, signa conficeret.

Lib. II. Floridor. *Interim dies ire, neque Philæmon ad conditum venire*. Emen. *ad condictũ*. scilicet tẽpus.

Lib. VI. de Asino: *his editis inuolat in eam*. Emen. *his edictis*, hoc, est, palam pronuntiatis, enarratis.

Lib. II. de Asino: *Chaldæus quidam hospes miris totam ciuitatem responsis, turbulenta, & arcana stipitibus emerendis edicit in vulgum*. Emen. *miris totam ciuitatem responsis turbulentat, arcana*.

L. APVLEII EMENDATIONES IN CONIECTANEIS STEWECHII ad Sex. Iulij Frontini Strategemata.

Lib. VIII. de Asino: *Tinnitu cymbalorum, & sonitu tympanorum, cantusq; Phrygij mulcentibus modulis exercitus, procurrit obuiam*. Emen. *mulcentibus modulis*

modulis excitus, procurrit obuiam.

Lib. II. de Asino: *Mittit mihi Byrrhena xeniola, porcum optimum.* Emen. *porcum opimum.*

Lib. eodem. *Non paruas stipes, imo verò mercedes optimas iam consecutus.* Iterum emen. *mercedes opimas.*

EMENDATIONES IN APVLEIVM,

QVARVM RATIONEM GOD. STEWECHIUS, Deo fauente, aliquando redditurus est.

Lib. x. de Asino: *At vbi completis igne vesano totis præcordiis immodicè bacchatus amor exæstuabat, sæuienti Deo iam succubuit. ac langore simulato, vulnus animi mentitur in corporis valetudine.* Emen. *mentitur corporis inualetudine.* Vox, inualetudo, ter apud Ciceronem, item apud Tertullianũ, & alios.

Lib. de Deo Socratis. *Vsque ad regni mutabilem suggestum, & pẽdulum tribunal euectus est.* Emen. *nutabilem suggestum.*

Lib. eodem. *Quod cùm omnes facile respiciant, nequeo satis mecum reputare, & perinde, vt res est, admirari.* Emen. *perspiciant: exputare.* adhibe Ciceronem lib. x. epistol. XXIV.

Lib. II. de Asino: *Quàm inuita discederet vultu prodidit. denique sæpè retrorsa respiciens, substitit. quod bonum, fœlix, & faustum sit, itaq; insalutare nõ erit.* Gabrieli Rolandio amico adsentio, emendanti, *respiciens subdidit. Quod bo.*

Lib. IIII. de Asino: *Veneris & Gratiarum locum illum*

 putabam,

putabam, cuius inter opaca. Emen. *lucum illum.*

Lib.I.Floridorum. *Cum aliquis lucus, aut aliquis locus sanctus oblatus est.* Emen. *aut alius locus.* Ouidius: ——— *sanctis & verba minantia lucis.* adhibenda l.Sanctum.ff.de rerum diuisione.

Apologia II. *Quippe vt solitudinis tædium [perpeti] posset; tamen ægritudinem corporis ferre non poterat.* Superfluum arbitror, τὸ *perpeti.*

Apol.eadem. *Epistola ad Pudentillam scilicet, per aliquem fidelẽ missa, vt in re tali [actitari] solet.* Adulterinum censeo illud *actitari.*

Lib.VIII.de Asino: *Ergo passim prostrati solo, primùm fatigatos animos recuperare, ac dehinc vulneribus medelas varias adhibere festinant. hic cruorem præterfluentis aquæ rore diluere; ille spongiis macidatis tumores comprimere.* Verbum *festinant*, hominibus ineptis reddamus.

Lib.IX.de Asino: *Summæ prudentiæ virum monstrare cupiens, multarum ciuitatum obitu, & variorum populorum cognitu, summas acceptum virtutes cecinit.* In codicibus vetustis fuit, *summas aptum virtutes*, à verbo apiscor, quod in l.I. ff. de acqui. possessi.

Lib.eodem: *Eosq; variis aggressi vulneribus distrahũt, ac lacerant. nec fugientibus saltem compescunt, sed eò magis irritatiores sequuntur.* Dicta de canibus. necessario rescriben. *comparcunt.*

Lib. IIII. Floridorum: *Cohibent cursum, reuelant gradum, retardant equum.* Fortean, *repedant gradũ.* De repedãdi verbo nos ad Vegetium: & Nonius.

Lib.II.de Asino: *Pamphile, magna, primi nominis, & omnis*

omnis carminis ſepulchralis magiſtra. Emen. *maga primi nominis*.

Lib.IIII.de Aſino: *Victimis & epulis Veneris abſentis nomen propitiatur*. Corrigo, *numen propitiatur*.

Prima apologia: *Non tam purgandi mei gratia*. deleo, *gratia*, vt gloſſema.

Lib.IIII.de Aſino: *Vt nouitas conſueuit ad repentinas viſiones animos hominum pellere*. Malim, *animos hominum impellere*.

Lib.I.de Aſino: *Fabularum quoque ſerie fatigatum, in verba media ſomnolentum deſinere, ac nec quicquam defectum iam incerta verborum ſalebra balbutire*. Emen. *nec quicquam defæcatum iam*. Plaut. Aulul. animum defæcatum appellat.

Lib.eodem: *Ante portam proiecta domo diſcedit*. Emen. *deſedit*.

Lib.II. de Aſino: *Quid cum frequenti ſobole ſpiritus cumulat verticem*. Emen. *Quid? cum fre. ſob.* quæ interpunctio multotiens Apuleio periit.

IVSTI LIPSI IN APVLEIO

EMENDATIONES, QVARVM ipſum memini rationem dediſſe in Epiſtolicis, in Electis, & in Cornelio Tacito.

Lib.III.de Aſino: *Infœlicium nauium durantibus clauis, defletorum, ſepultorum etiam cadauerum expoſitis multis admodum membris: hic nares & digiti,*

illic

illic carnosi claudi pendentium. Emen. *infœlicium manium d.caluis: claui pendentium.*

Lib. eodem: *Per istas tuas papillas mea mellitula.* Emen. *pupillas.*

Lib. eodem: *Quamq; futilibus tanta res procuretur, Hercules, Aneti modicum.* Emen. *procuretur herbulis, aneti mod.*

Lib. VI. de Asino: *Siue tu Sami, quæ querulo partu, vagituq; & alimonia tua gloriatur. Tenes vetustas delubra.* Emen. *gloriatur, tenes vetusta delubra.* Consulendus Lipsius in Epistolicis Quæstionibus. adhibendus & Lactantius lib. I. cap. XVI.

Lib. eodem: *Huic squalido semini dabis nauli nomine.* Emen. *huic squalido senici.* Senex senicis apud Priscianum, Plautum, & alios.

Lib. VIII. *Manum mordicus arreptam plenissimè contriui.* Emen. *penissimè contriui.*

Lib. eodem: *Iam, iamq; vicinos vndique partientes.* Emen. *vndique arcientes.*

Lib. nono: *Venabulis, imò verò & bipennibus, quæ facile famuli ministrabant, membratim compilassent.* Emen. *membratim concipilassent.*

Lib. primo Florid. *Votum postulare, portum apponere, paulisper adsidere.* Emen. *donum apponere.*

Lib. III. Flor. *Priusquam vobis occipiam principes Auguste gratias agere.* Emen. *Principes Africæ.*

Lib. IIII. Flor. *Eorum ego sermonem ratus & vobis auditu gratissimum, mihi compositè congruentem, & dedicatur religiosummo in principio libri ratio quendam ex his, qui mihi Athenis condidicêre, percontari à*

ri à Persio. Restituit: *& mihi compositu congruentem, & dedicatu religiosum, in principio libri facio quendam.*

Lib.de Deo Socratis: *Nam & iusiurandum dicitur vt ait Ennius.* Leg. *nam & Iouis iurandum dicitur.*

Lib.eodem: *Per hos eosdem, vt Plato in symposio autumat, cuncta denunciata & magorum varia miracula reguntur.* Leg. *cuncta Deum nunciata.*

Lib.eodem: *Annibali somnium pingat, vel Flaminio hostiam corrodat, vel Accio Nauio cotificet.* Reponit, *Nauio cotim sicet.*

Lib.eod. *Neque enim in emendis equis phaleras consideramus, & baltei polimiam.* Leg. *& baltei politiam.*

Lib. 11. Flor. *Dextra psallentis gestu suo sabulum citharæ admouet.* Putat legen. *suum sabulum*, vel *subsabulum*, vel *pulsabulum.*

IANI GVLIELMI IN APVLEIO CORRECTIONES, EX ipsius libris Verosimilium.

Lib. 1. de Asino: *Et tamen Athenis proximè, & antè Pæcilen porticũ.* Corrigit, *ex ante Pœcilen porticum.*

Lib.eodem: *Hic qui meis amoribus subterhabitis, non solum me diffamat probris.* Leg. *qui meis amoribus insuper habitis.* Insuper habere, id est, negligere.

Lib.eodem: *Patefactis ædibus: Rogat te, inquit, inutili me.* Emen. *intuli me.*

Lib. 11. de Asino. *Et conuersa Philodespotum requirit actorem.*

actorem. Leg. *requirit actorem.* Actores in seruilibus officijs.

Lib.eodem *: Sic in modum superbi iuuenis Adoni, vel musteluacis peplis laceratus, & discerptus.*

Leg. *vel miselli Acis piplis laceratus.* Adonus & Acis ob amorem lacerati, alter à Marte in aprum conuersus, alter à Polyphemo.

Lib.eod. *Sic ille senex lamentabiles questus singulis instrepebat. sauire vulgus interdũ, &c.* Corrigit, *questus singultiens strepebat. sa. vulgus incertum.*

Lib. III. de Asino. *Tu ne vltima non cessas subinde lectorum iuuenum capillamenta subripere.*

Leg. *Tune miluina.*

Lib.eodem *: Sic exterminatus animi attonitus in amẽtia vigilans somniabam : defrictis adeò diu populis an vigilarem quarebam.* Emen. *defrictis adeò diu pupulis.* & paulò antè, *externatus animi.*

Lib. eodem: *Atque ego rebar, &c. equum illum meum hospitiũ, ac loca lauta mihi prabiturũ.* Leg. *loca lautia.* Itidem & lib.ix. *nouus dominus loca lautia prolixè prabuit.* malè est in libris editis, *loca lauticia.*

Lib.IIII.de Asino. *Dicere eam sauiore vultu iubebat, quod malum fieret.* Leg. *quid malùm fleret.*

Lib.VI. *Erant & falces, & opera messoria, modus omnis.* Leg. *mundus omnis.* quomodo mundum rusticum dixit Plautus.

Lib. eodem *: Dei conscripti Musarum aluo.*

Emen. *conscripti Musarum albo.*

Lib. VII. *Tuceta concinnat, apponit satulè.*

Corrigit, *apponit satullè*, id est, *copiosè.*

Lib.

Lib. eodem: *Totis ergo prolatis, eruditisq; rebus.* Leg. *erutisq; rebus.*

Lib. eodem: *Puerq; mihi imponitur. omnibus quidem puer ille deterrimus.* Leg. *omnimodis quidē ille puer d.*

Lib. eod. *Cum propugnare pedibus, & arcere morsibus misello puero potueris.* Corrigit, *arcere mordicibus.*

DIVERSORVM IN APVLEIO CORRECTIONES.

LIB. I. de Asino: *Ab vnico congressu annoiam, ac pestilentem contraho.* Corrigit Io. Scaliger ad Festum in Anatem, *annosam, ac pestilentem.*

Lib. VIII. *Et illicò me tumida spartea deligatum tradidit Philebo.* Idem emen. apud Festum in Thomices, *tumicla.*

Lib. III. Flor. *Reliquum tum vanis postulantibus sine intermissione, dc incipiti die perlecturum.* Idem legit vnica voce, *deincipiti.* apud Festum, in Tignum.

Lib. VI. *Quo rursum itaque, tantis laqueis inclusa, vestigium porrigam?* Io. Mercerus apud Nonium, restituit, *quorsum itaque.*

Apologia prima. *Tamen et si videtur, suscipiat doctrinam seram planè, & post vinum.* Ia. Cuiacius emendauit, *seram planè, & posthumam.* libro 3. Obser. cap. 4.

Lib. I. de Asino: *Domus infortunium nouarum nuptiarum gaudiis à suis sibi parentibus hilarè compellitur.* Ianus Palmerius reposuit, *hilarare compellitur.* in Spicilegiis suis.

Lib.

Lib. 11. de Asino: *Qua sine summum cacumen capillus adscendit, mellitissimum illud sauium impressi.* Idem emen. *qua fine.*

Lib. quarto: *Scenam denique, quam spontè sumpserat, cum anima retinens.* Idem & hîc, & reliquis apud scriptorem Milesiarum lôcis emendandum censuit, *schemam.* Sic Plautus Amphi. *quod ego hîc processi sic cum seruili schema.*

EX CATALECTIS
Fran. Modij Brug.

FLORIDORVM LIB. I.

ITIDEM *si munera nostra spectaret. Nam illic quoque videret hominem præsidere, hominem depugnare, togam quoque parari & voto funeri. Item pallio cadauera operiri, & philosophos amiciri. Bono enim studio in theatrum conuenistis, vt qui sciatis, non locum auctoritatem derogare orationi, sed cum primis hoc spectaculum esse quid in theatro deprehendas. Nam si minus est, riseris; funere, plus timueris. Si comœdia est, faueris.* Lego, *& voto; & funeri.* itemq;, *Nam si mimus est, riseris: funirepus, timueris. Si comœdus est, faueris.*

Ibidem: *Nec quod apud illos immensi dracones cum immanibus elephantis pari periculo in mutuam perniciem concertant.* Lego, *consertant*, aut *concurrant*, seu potius *corruant.*

FLO-

FLORIDORVM LIB. II.

AMPVLLAM *quoq; oleariam, quam gestabat, lenticulari forma, tereti ambitu pressula rotũditate, iuxtaq; honestam strigileculam, recta fatigatione clausula, flexa tribulatione ligula, &c.* Leg. *recta fastigatione, siue fastigiatione.*

Ibidem: *Neminem proconsulum, quod sciã, prouincia Africa magna reuerita est.* Leg. *magis reuerita est.*

FLORIDORVM LIB. III.

INTERIM *dies ire, neque Philemon ad conditum venire. Quidam tarditatem poëtæ murmurari, plures defendere. Sed vbi diutius æquo sedetur, nec Philemon vspiam comparet, missi ex promptioribus qui acciperent, atque eum in suo sibi lectulo mortuũ offendunt.* Lego: *neque Philemon ad condictum venit: itemq; missi ex promptioribus qui accirent.*

Ibidem: *& Philemonis ritu compelleret ante letum abiret quam lectum.* Lego, *ante letum obire vel adire.*

Ibidem: *An non properandum mihi erat, vt pro eo honore multas vobis gratias dicerem, pro quo nullas preces dixeram, non quia magnitudo Carthaginis mereatur etiam à philosopho precem pro honore.* Lego: *non quin magnitudo Carthaginis, &c.*

Ibidem: *Neq; enim aut leui mercede emit, qui precatur, aut parum precium accipit qui rogatur.* Lego: *aut paruum precium accipit q. r.*

Ibidem: *Igitur quod difficile factu erat, quodq; reuera arduum nobis existimabatur, gratum esse populo,*

O *placere*

placere ordini, probari magistratibus & principibus, id præfiscine dixerim, iam quodammodo mihi obtigit. Lego: *id, præfiscine sive præfiscini dixerim.*

FLORIDORVM LIB. IV.

QVAPROPTER *vt poëtæ solent, hic ibidem varias ciuitates substituere, vt ille tragicus qui in theatro dici solet liber, qui augusta hæc loca citereis colis. Itē ille comicus, qui paruam partem postulat Plautus loci, Athenas quos in architectis conferam.* Lego: *qui in theatro dicere solet; Liber qui, &c. itemq; perparuā partē p. P. l. Athenas quo sine architectis conferat.*

Ibidem: *Quo vtinam mihi pro amplitudine auditorij prolixa oratio suppeteret, ac non hic maximè clauderetur, vbi me facundissimum cuperem.* Lego: *ac non hic maximè clauderet, vbi me, &c.*

Ibidem: *Igitur Euathlus, postquam cuncta illa exorabula iudicantium, & decipula aduersantium, & artificia dicentium, versutus, alioquin ingenuatus ad astutiam facile perdidit, contentusq; scire, quod concupierat, &c.* Lego: *facile perdidicit.*

Ibidem: *Nam siue ego vicero inquit, soluere mercedem debebis vt condemnatus: seu tu viceris, nihilominus reddere debebis vt pactus, quippe qui hanc causam primam penes iudices viceris: ita si vincis, in conditionem incidisti; si vinceris in damnationem, quod quæris. Ratio conclusa iudicibus acriter & inuincibiliter videbatur.* Lego: *si viceris in damnationem. Quid quæris? Ratio, &c.*

Ibidem: *Procul igitur faces abigerent, procul ignes amoliren-*

amolirentur. lego: *Procul igitur faces abiicerent, seu more antiquo abicerent.*

Ibidem: *tamē honoris eius gratia cohibēt cursum, reuelant gradū, retardant equū.* lego: *relentant gradum.*

Ibidem: *Itaq; expedita dextera adeunt, auscultant, & si diutile ille quippiam percertetur, ambulant diutile, & fabulantur.* lego: *& si diutile ille quippiam percontetur.*

LIB. DE DOGMATE PLATONIS.

SVNT *qui Platonem angustiore conceptu prosatum dicunt.* lego, *augustiore conceptu.*

Ibidem: *At huius quæ veluti vmbra & imago est superioris, rationes quoque & verba, quæ de ea disputantur inconstanti sunt disciplina.* lego, *inconstantis sunt disciplinæ.*

Ibidem: *Quæ istis euenit, quarū substantia multimoda potestate, comitione conficitur.* leg. *coitione cōficitur.*

Ibidem: *Idcircóque in igne atque in terra & aqua & aëre esse situs, & sicut ignis aëris cognatione coniungitur, ita humor affinitati terrenæ iungatur.* lego, *affinitati terrenæ iugatur.*

LIB. DE PHILOSOPHIA.

AMICITIAM *ait sociam, eamq; consensu consistere, reciprocamq; esse, ac dilectionis vicem reddere, quādo reclamat æqualiter.* lego *quādo redamat æqualiter.*

Ibidem: *Et est sane melius talē regi, nec ipsum in alium habere potestatem, nec dominari, sed seruire ipsum aliorum aduci potestati, parendi potius quàm iubendi officia sortitum.* lego, *aliorumq; addici potestati.*

Ibidem: *Nam cùm ipsa anima complacita est, homo totus adamatur, sed cùm corpus expetitur, pars eius deterior est cordi dure. Igitur putandum est, &c.* Lego, *est cordi. Iure igitur, &c.*

Ibidem: *Neque aliquid mali passum, ac si fuerit bonæ voluntatis etiam melioribus aggregatur.* Lego, *etiam melioribus aggregatum.*

APOLOGIA PRIMA.

THALLVS *pauimentis illuditur, tu tribunalibus.* Lego, *Thallus pauimentis illiditur, tu t.*

Ibid. *puerum nullum habuisse, qui pinnas conuerteret.* Lego, *qui pinnas conuerreret.*

APOLOGIA SECVNDA.

MIHI *credite, quod re ab se intelligetur.* Lego, *quod reapse intelligetur.*

Ibidem: *Ita potius faciam, quid illi existiment nacti nõ putabo.* Lego, *nauci non putabo.*

Ibidem: *cunctasq; diuitias in concordia coniugis & multo amore ponẽtem.* leg. *& mutuo amore ponentẽ.*

Ibidem: *misero puero obiicit & obsternit.* lego, *obiicit & substernit.*

LIBRO DE MVNDO.

QVOT *modis aër nubium conditionibus cogitur.* Lego, *nubium coitionibus cogitur.*

Ibidem: *De rectore quippe omnium non, vt ait ille, silere melius est, sed vel parum dicere, vetus opinio est. Atque in cogitationes.* Lego, *dicere. Vetus opinio est, atque in cogitationes.*

FINIS.

INDEX EORVM QVÆ IN SVMMARIIS SINgulorum librorum præcipuè continentur.

A.

ACCIRE pag.141
Accuſatores quare ſubſcribere coacti. 178
Ad hoc 109
Ad quo. 191
Adagia, De vmbra aſini, de proſpectu aſini 107
Adclamandi formula, Omnes omnes. 144
Addicere, admittere, verba auſpiciorum. 92
Adigi poteſtatem, adigi iuſiurandum. 161
Adire læthum. 141
Adulare. 56,57
AEdiles flagellorum pœnam inferebant. 18
Affatim lignorũ, piſcatuũ. 17
Afuiſſe. 90
Agere ſe intra limen. 51
Ain tu? 76
Alexander Magnus fortunatiſſimus. 133
Aliud inuidia: valet quàm inuidia. 191
Alius, alienus, alter, aliter, de rebus infauſtis dicebãt. 100
Alius, alij, alio. 80. Ali rei, alimodi. ibidem.
Alius huic. 55
Altercari. 20
Alternare ſermonem, pocula. 20
Altrinſecus. 124
Ambire. 141
Ἀναλγησία. 161
Angulatim. 31
Animi partes tres in homine. 157
Anquirere. 183,184
Antecantamenta. 110,123
Ἀποσκοπὴ elegans. 169
Aqua mihi hæret, prouerbium. 185
Arx cur anſæ dictæ. 106
Aram amplexandi mos. ibid.
Arbores felices. 111
Arceſſere, pro accerſere. 66
Arcuamentum lunæ. 110
Aſcalaphus Acherontis filius in noctuam mutatus. 113
Aſini proſpectus, aſini vmbra adagium 107
Aſty. 16
Athenæ ibid.
Au pro o. 152
Auditorium. 146
Aue. 23
Auerſator malis. 170
Aues augurales. 93
Autem, verò, in oratione cum ornatu. 187

B.

BEt V. vnde confusa. 149
B pro V. & contra. 44
B P.R. commutatæ ob similitudinem literæ. 54
Basia. 17
Bilis. 159
Biles meræ. 58
Bitare. 152
Bitere. ibid.
Bonæ rei, bono reip. 186
Bono animo es. 24.47
Buccones. 194
Budei error. 128
Bustum. 149

C.

C Literam superfluè olim inserebant. 26
C pro G.
C & G promiscuæ literæ olim. 148
Cætera bonus. 41
Calare vela. 166
Cantamina, carmina. 197
Caperare vela. 166
Capilli quando inspersi cinere, quando vncti. 101
Capulares senes, 84
Capulares rei. ibid.
Capulus. 83
Carmina, cantamina, 197
Carminum inuentor Mercurius. 183
Cata oratio, cati patres. 137
Cato cum tribus tantum seruis in Hispaniam profectus. 180
Cicero Platonē imitatus. 162
Circumsecus. 124
Clepsydræ in iudicio quales. 185
Commune Siliciæ. 45
Compectò. 112
Compotire 128
Commiles. 104
Commilito. ibid.
Concinnare querelas. 75
Concinnatores causarū. ibid.
Concipilare. ibid.
Conserare. 131
Contestus, pro contextus. 65.
Continuari, continuare. 124
Conuiuæ coronati, vncti. 119
Coronati mortui à gentilibus. 120
Cudere, recudere in malam partem. 33
Cusor, pro causor. 33
Custodia, pro eo qui custoditur. 173
Cynici philosophi quare canes dicti. 138
Cynicorum nuptiæ publicæ. 138

D.

D Pro T. 128, 195
Da ita esse. 181
Dæmones vnde dicti. 171
Dedititiorum libertorum conditio pessima. 55
Demonstrare. 182
Demorari. 128
Demutare. 142
Deorum gradus tres. 167
Despectio. 114
Despectatio. 114

Despo-

Despoliari, 13
Dextra corporis fortiora. 187
Dicere. 123
Dicis caussa, dicis ergo, dicis gratia. 165
Dicta ducum. 123
Die & dij pro diei. 122
Diecula vna. 76
Dies atri & alieni nuptiis. 100
Diffundere & diffindere locũ commutarunt. 94, 95
Dios vultus. 122
Dispectio. 114
Distringere contentionẽ. 29
Doctrina posthuma. 184
Dos luta. 195
Dotales tabulæ. 198

E.

ERe, è re nata. 14
Ea propter. 191
Ecce, en. 95, 96
Ecquis. 130
Edere vitam. 173
Educere. 108, 109
Ei pro I. 127
Eimitto pro immitto. 87
Empti de mensa. 88
En, ecce, vsus in rebus subitis, magnis, &c. 95, 96
Eo ad. 191
Epona dea. 35
Et, item, que encliticon, valent, *id est*. 62
Euigilare. 43
Ex & Re locum commutarunt. 57
Ex eo. 192
Excire 88
Excussus vocis. 64
Exclamare longùm, exertè, solidùm. 9
Exdorsuare. 186
Exercitus malis. 94
Exerere manum. 68
Exertè lætitia delibutus. 32
Exertus cachinnus. 9
Exitus. 84
Explere. 182
Explicata l. in Pandectis iuris. 198

F.

FAc intelligas. 167
Facita esse. 181
Faces in funere. 148, 149
Facessit luctus. 79
Facie pro faciei. 122
Fama hilarior. 72
Fascinare. 145
Fauete ore, fauete linguis 125
Ferunt ista ad vitam beatam. 162
Fescennini. 144, 145
Festinare, properare quid distent. 166
Fila corporis. 171
Finge ita esse. 181
Fingere. 155
Flores serti, 118, 119
Fœminarum cõditio in multis deterior. 70
Forare. 41
Fori sociorum. ibid.
Forinsecus. 124
Formulæ deprecandi, per te: per vos. 48 49

Fraus circa dotem. 193
Fructurus. 192

G.

G Pro C. 161
Geminatæ litteræ, syllabæ. 20,21,22,23
Genij. 36
Genij sui singulis hominibus. 173
GenEtrix. 155
Genitor. ibid.
Geno, genere. ibid.
Genitur. 172
Gradus Deorum tres. 167
Gradus pensilis. 51
Gratiola. 76

H.

HABEO pro aueo. 149
Habere parentē, Remp. hoc est, gerere. 116
Hilarare. 56
Hippona dea. 55
Homines, pro omnes. 103,149
Hominis, pro omnis. 195
Hominibus singulis sui genij. 173
Humanitas prolixa. 184

I.

IDVVM dies. 100
Ilicet. 12
Illico, pro in loco. 142
Illico vt lectum est. 135
Impudentia, imprudentia, impudicitia, confusa in libris. 145, 146
In coram, in coram omniū. 69
In lapidem stetit. 32
In locum filiæ, fratris diligere. 61
In speciem. 117
In tempore lectus vir. 162
Indeicia. 127
Inducere. 99
Inequitare aliis. 83
Inoculare arborem. 133
Inserere. 69
Insistere aliis. 83
Insultare aliis. ibid.
Interdum, Interim mutuam significationem sumūt. 97
Interpretatæ leges. ff. 173
Interstrepere singultibus. 28
Intrimenta. 110
Inuisus. 123
Ioca pro ioci. 140
Item, que, &, valent, *id est*. 62
Iubilare. 73
Iuppiter hospitalis. 35
Iusculum. 23

K.

KALENDARVM, Nonarum, Iduum posteri dies, atri & alieni nuptiis. 100

L.

LAETARE. 56
Lancinare. 47
Laruæ. 172
Latissimus risus. 9
Lauere & lauare. 180
Lausus siue lessus. 28

Lauta

Lauta dos. 195
Lauta pecunia, lauta opera. 138
Lens, lenticula. 74
Lessus. 28
Leuigando corpori antiquitas dedita. 179
Libitinarij, vespillones, tristiores. 134
Libri antiquitus maioribus typis Romanis describebātur. 54
Liuidi. 134
Locus sessui. 141
Lorarij, serui in dominum nō torquentur. 117
Luctus quibus causis olim Romæ minutus. 82
Lugendi tempus viduis lege præfixum. 81
Luctu pro luctui. ibid.
Lunæ colores diuersi. 169

M.

MACCI. 194
Magici. 186
Magistratus annui. 175
Malæ rei: malo reip. 186
Mali & noxij. 42
Manare. 159
Manus osculandi mos. 106
Maturare. 27
Maximum exclamare. 61
Mea, blandientis vox. 47
Medioxumi. 36
Mellita edulia. 46, 47
Mercurius carminum inuentor. 181
Mi, blandientis vox. 47
Miles. 104
Milito. 104. 105
Mineruæ curriculum currere. 196
Molimentum. 162
Monumentum. 142
Mordices asinini. 55
More maiorum: ex more: sine more, malo more. 193
More Romano, more perpetuo, cōtra bonos mores. 193
Mortui coronati à gentilibus. 120
Mos antiquus osculandi hospites. 16
Multiiugus. 169
Munia. 170
Mundus musicè & canore mouetur. 155, 156

N.

NE, nedum, nequidem. 145
Nec mora, cum. 63
Nequicquam. 153
Neutra, neutræ. 80
Nihil quam flet 31
Nobilitatem veram à parentibus non dari. 177
Non, pro non modo. 32
Nonarum dies. 100
Numero, valet cito. 67, 68
Nuptialis ritus. 144, 145

O.

O Pro au. 152
Obire ministerium. 171
Obliquare corpus, ceruicē. 64

Obtuitio. 27
Omen sceuum, leuum. 195
Omina infausta. ibid.
Omne publicum. 45
Omnes, omnes, acclamandi formula. 144
Opimum pro optimo. 24
Opitulator bonis. 170
Optio. 173
Optare. 174
Oratio cata. 137
Oratio prorsa, vorsa. 139
Os alicui sublinere. 98
Oscula. 17
Ostendere, explere, demonstrare; valent probare. 182

P.

P, B, R. commutatæ ob similitudinem literæ. 54
Pænissimè. 79
Paniscus. 64
Pantapolæ. 10
Parentes Vlyssis. 176
Parentes veram nobilitatem non dant. 177
Partim, sine iteratione vsitatum. 118
Passa verba. 139
Patres cati. 137
Penitus, penita, penitum: penita offa. 52
Penitius. 187
Per te, per vos, formulæ deprecandi. 48
Perducere. 108, 109
Perhaurire. 109
Perscitari. 152
Pherecidis philosophi patria. 139
Platonē Cicero imitatus. 162
Plerus. 101
Pone ita esse. 181
Posthuma doctrina. 184
Postliminium. 28, 29
Præminari. 55, 86
Præfiscini, fescēnini, 144, 145
Preces dirigere. 142
Primarij. 15
Primores. ibid.
Priuatus. 170
Priuus. ibid.
Probè constringere. 75
Profectus domum, rus. 10
Proferre in coram. 109
Professio bonorū apud Censores delata. 182
Properare, festinare quid distent. 166
Propter ignem adsidere. 84
Prosa oratio. 119
Prorsa, vorsa oratio. ibid.
Protagoras Democriti discipulus: eius disceptatio cum Euathlo. 147, 148
Prouectus. 9
Prouenire rectè, malè, &c. 197
Pumilus, pumilio. 53
Putare pro æstimare. 180
Pyra. 149

Q.

QVAM ausus es. 195
Quantulū quantulū. 102
Quantum potest. 187
Quaqua. 21
Quaqua versus. 41
Que, & item, valent, *id est*. 62
Qui pro cui. 150

Quid

Quid me fiet. 11
Quid malum, quid bonũ. 45
Quidni. 53, 133
Quippini. 133, 188
Quiritare. 73

R.

R, P, B, commutatæ. 54
Re & Ex locum commutarunt. 57
Recudere. 33
Recula à res. 23
Reserare. 131
Retegere caput. 25
Reuenire. 44. 45
Ritus nuptiarum. 111, 112
Rogus. 149
Rosæ solutæ. 119
Rosæ sparsæ in conuiuiis, in funere. ibidem.

S.

S Literam superfluè olim inferebant. 26
S & X, promiscuè olim librariis vsurpata. 65
Sabazius Deus. 87
Saccarij. 11
Salue. 25
Sancus Deus. 87
Satyriscus. 64
Saucius vino. 91
Sauia. 17
Scæuum & læuum omen. 195
Scindulæ. 34
Scis pro scieris. 142
Semones, medioxumi, dij præsides locorum. 36
Senticeta. 136
Sepimen. 131
Sepulcrum. 149
Sequior sexus. 69, 70
Sequius suspicari. ibid.
Sermonem interficere. 28
Serta. 119
Serti flores. 118. 119
Sexus virilis præstantior. 70
Simulacra Deûm olim vngui solita. 132
Simulare è re. 105
Sinis, pro siueris. 142
Sis, pro si vis. ibid.
Sodes, pro si audes. ibid.
Solere verbum non castum. 192. 193
Solutæ rosæ. 119
Somniorum euentus contrarij. 46. In somniis nuptiæ & mors sese repræsentant. 46
Sparsæ rosæ. 119
Specula à spes. 23
Speculatores diligere. 174
Spinæ. 136
Stare pro aliquo. 194
Stata ratio. 25
Stata tempora. 188
Stat⁹ homini quare erectus. 40
Succedere. 158, 159
Successus. 159
Successio hæreditatis, tristis, scelerata, ordine turbato. 114
Summare vela. 166
Summates. 15
Suppetit mihi, suppeditat mihi, promiscuè olim dicebant. 126
Suprema. 62
Suspiciosus. 98

T pro

T.

T Pro D. 13
Tabulæ dotales. 198
Ter antefeerre. 42
Terētij exPlauto mimesis. 175
Threces temulenti. 41,42
Tibiarum figura. 123
Titio. 111
Tonitrus. 171
Tornare. 179
Totus,toti,toto. 80
Totus pro omnis. 132
Transadiit pectus. 103
Tres Deorum gradus. 167
Triumphator cluet. 103
Triumphatum eas. ibid.
Turbauerat παθετικῶς. 15

V.

V Pro au. 153
V pro B. 48
V pro B & contrà. 44
Vale. 23
Vbi,vnde,aduerbia loco relatiuorum pronominū, 147
Vegere. 174
Vela summare, chalare, caperare. 166
Venarum pulsus in morbo inconditi. 148
Venis pro veneris. 142
Verba deuorare. 28
Verba passa. 139
Vereor tui. 25
Verò,autem,in oratione cum ornatu. 187
Viare. 152
Vicem alterius esse. 112,113
Virtutis viam graditur. 162
Vitator. 173
Viuere vitam. 127
Vlciscere. 57
Vlla,vllæ. 80
Vlmea. 34
Vlyssis parentes. 176
Vna,vnæ. 80,81
Vnde aduerbium loco relatiui pronominis. 147
Vnica sepultura. 84
Vnicum contubernium. ibid.
Vnguen, vnctum, vnctulum, vnctiusculum. 132
Vox similis in fine præcedentis absumpta. 182
Voces blandientium, mi Herilis, mea mater. 47
Voces integræ non geminatæ à librariis. 163
Voces binæ geminandæ. 175
Voluntas in maleficiis spectanda. 151
Vorsa oratio. 139
Votum, in velo nauis expressum. 125
Vtra,vtræ. 80
Vtrimque secus. 124
Vrigo. 10,11
Vredo. ibid.
Vri amore. ibid.
Vultu fraudem tegere: vultu simulationē sustinere. 54,55

X.

X Et S promiscuè olim librariis vsurpata. 65

FINIS.

VARII AVCTORES

EMENDATI.

ACCIVS tentatus & emaculatus. pag. 27,176
Apuleius emendatus. 20,21, 22,23,32,45,48,52,64,65, 69,79,92,95,96,99,102, 103,113,116,124,127, 157,187.
Arnobius 128,132,137,187.
Cæſar 34
Caſſiodorus. 44
Cato 172
Cenſorinus 62,172
Cicero 12,23,66
Curtius 133
Ennius 12,91
Feſtus 124,172
Iuuenalis 184
Liuius 53,54
Lucillius 99
Minutius Fœlix 118,119
Nonius 73,92,152
Panegyricus 192
Perſius 199
Petronius 13,49,66,96,150
Plautus 85,115,167,168
Propertius 61
Salluſtius 47,158,169,172, 181.
Solinus 14
Suetonius 112,129
Varro 36,54,99,111,150
Varus poëta 150
Vegetius 117
Vlpian. Pandect. Cod. Lib. Feud. 80,97,134,137,168, 198.

FINIS.

ANTVERPIÆ EXCVDEBAT
CHRISTOPHORVS PLAN-
TINVS. ANNO M. D.
LXXXVI.